

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15-

ASIA:

Tokiossa olevan lahetystön raportti m.o.l.

Ministeri Valvanne

14/1 1979.

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 19 - 3.

5/18/39 Sal. 8-39.

Tokio SSA 14 P:NÄ tammi KUUTA 19 39.

2/12-39

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

5 C15

VIITTAUS: D.U.M.

/

19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 1:

Hallituksen vaihdos.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähettilästä
Ministeriölle 8 kappaletta talle päävälle päävättyä
raporttiansa.

Ministeri:

Alvar Malmsten

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Tokio ssa 14 p:nä tammikuuta 1939.

57185 Sal. S-39.

Asia: Hallituksen vaihdos.

2/2-39

5 C15

Uudenvuodenpäivä aloittaa Japanissa yleisen juhla-ajan, jolloin jokapäiväinen elämä pysähtyy ja virastot ja liikkeet muutamaksi päiviksi sulkevat ovensa. Tänä vuonna tapahtui keskellä juhla-aikaa hallituksen vaihdos.

Joulukuun lopulla oli jo levimyt sitä koskevia huuja. Yllättävänä tuli kuitenkin tieto, että prinssi KONOEMI tammikuun 4 päivänä jätti keisarille hallituksensa eronpyynnön.

Aikaisempina vuosina kutsuttiin hallituspuolan sattuessa genro prinssi SAIONDŽI Tokioon suosittamaan hallitsijalle uuden kabinetin muodostajaa. 89-vuotias genro, joka asuu nalla Fudži-vuoren juurella, ei kuitenkaan enää jekka matkustaa pääkaupunkiin. Keisarin toiseksi lähi poliittinen neuvonantaja, keisarillisen sinatin vartija JUASA, lahti nyt kysymään SAIONDŽIN neuvooa. JUASAN palattua heviin keisari vielä 4:nnen päivän iltana kutsui luokseen salaneuvoston presidentin

JAKELUOHJJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

paroni Kiitširo HIRANUMAN ja uskoi hänen tehtäväkseen uuden hallituksen muodostamisen. Ja 18 tuntia myöhemmin, tammikuun 5:ntenä, HIRANUMA oli saanut kabinetinsa valmiiksi. Sen jäsenet ovat seuraavat:

Ulkoministeri: hra ARITA.

Sotaministeri: kenraaliluutnantti ITAGAKI.

Merim ministeri: amiraali JUNAI.

Sisäministeri: markiisi KIDO.

Finanssiministeri: hra ISIVATA.

Oikeus- ja samalla kulkulaitosministeri: hra SIONO.

Opetusministeri: kenraali paroni ARAKI.

Maa- ja metsätalousministeri: hra SAKURAUTSI.

Kauppa- ja teollisuus- sekä samalla merentakaisten alueiden ministeri: hra HATTA.

Rautatieministeri: hra MAEDA.

Sosiaaliministeri: hra HIROSE.

Salkuton ministeri: prinssi KONOKE.

Edellisen hallituksen jäsenistä olivat nämä olleiden vain seuraavat viisi jääneet pois: sisäministeri amiraali SUETSUGU, finanssi- ja samalla kauppa- ja teollisuusministeri IKEDA, kulkulaitosministeri NAGAI, rautatieministeri MAKADZIMA ja maatalousministeri ARIMA. Niistä IKEDÄN menetys oli suurin vahinko; hän oli nauttinit Japanin talouspiirien yleistä luettamusta ja kuulunut hallituksen 5-henkiseen "sisärenkaaseen". Sen sijaan talouspiirit eivät sure amiraali SUETSUGUN lahtoa; hän oli

pyrkinyt ulottamaan valtion kontrollia mahdollisimman laajalti siviilielämän alalle.

Uusia miehiä hallituksessa ovat herra HIRANUMA, IISHIVATA, SAKURAUTSI ja HIROSE. Puolueita edustavat ainoastaan herra SAKURAUTSI ja MAEDA, edellinen minseitoa ja jälkimmäisen seijukaita.

Kaikesta päättäen prinssi KONOE kesäkuussa 1937 varsin epäröiden astui hallituksen johtoon. Jo aikaisemmin oli hänelle sitä tehtävää tarjottu, mutta hän oli kieltynyt. Kun hänelle huomautettiin, että hän nimensä ja yleisesti nauttimansa luottamuksen avulla saattoi yhdistää keskenään taistalevat poliittiset suunnat, hän lopulta suostui. Krittain vaikeissa oleissa hän sen jälkeen pääministerinä on taitavasti johtanut maan asioita. Hän on säilyttänyt sekä parlamentin että yleisen mielipiteen luottamuksen. Hän on onnistunut suojelemman Japanin valtiojärjestystä radikaalisilta nullistuksilta. Kiinassa Japanin aseilla on ollut huomattava menestys. Kun hänen terveytensä on ollut haikompuoleinen, hän on jo useita kertoja halunnut vetytyä päävastuusta, mutta on velvollisuuden tunnosta kuitenkin pidättynyt sitä tekemistä. Nyt hän kuitenkin katsoi voivansa luopua hallituksen esimiehyydestä.

Japanin johtavissa piireissä on tällä hetkellä suurta erimielisyyttä siitä, miten maan asioita on edelleen hoitettava. Kiinassa japanilaiset ovat saaneet haltunsa tärkeimmin rautatieverkoston ja huomattavia kaupunkeja ja satamia. Mutta TSIANG KAI-SEKIN armeija on ly-

matka, kansallinen hallitus ei ole valmis rauhantekoon ja suurvaltojen painostus on viime aikoina kasvanut. Toista miljoonaa miestä käsittävän armeijan ylläpito vihellismaassa maksaa suunnattomia summia, ja Japanin finanssiasema on vakava. Sotilaspireit haluavat yhä laajentaa sotaliikkeitä, mutta epäröinti alkaa lisääntyä varsinkin talouspiireissä. Kiinan valloitetulla alueella ei ole saatu aikaan Japanille myötämielistä keskusorganaania, VU PEI-FUTa koskevat suunnitelmat eivät todistaiseksi ole onnistuneet. Japanin sisäpolitiikan alalla ovat totalitarista laatua olevat suunnitelmat, mm. yhtenäispuolueen luomista koskevat, kohdanneet vastarintaa.

Mäkin ollen prinssi KONOVI vihdoin sai kylläkseen tasapainon ylläpitämisestä.

Ison-Britannian ambassadööri on hallitukselleen raportoinut, että hallituksen vaihdos lähinnä johtui sisäpoliittisista syistä.

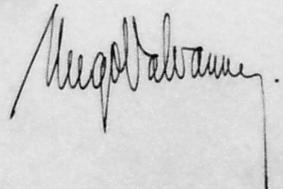
Uuden hallituksen muodostaja hra HIRANUMA on lakitieteen tohtori (muuten ensimmäinen Japanin pääministeri, jolla on juridinen akateeminen arvo) ja 73-vuotias. Hän on aikaisemmin toiminut oikeuslaitoksessa ja vuodesta 1936 ollut salaneuvoston presidenttiä. Vuonna 1919 hän perusti Kokuhon- (Valtionperustus-) nimisen oikeistoradikalisen ja jyrkästi natsionalistisen järjestön, johon alkuaan liittyi varsinkin ylioppilaita ja sotilashenkilöitä ja jossa nykyään lienee noin 40,000 jäsentä. Tämä järjestö on poliittisesti kuulunut oikeiston lärim-

mäissivustaan. Salaneuvostoon tultuaan hra HIRANUMA luopui järjestön jäsenyydestä.

Salaneuvoston presidenttiin hra HIRANUMA sai laheisen kosketuksen keisarilliseen hoviin. Mikäli olen kuullut, hovin tasapuolinem waikutus on lieventänyt hänen poliittista kantaansa.

Tosiasiota on, että hän pääministeriksi tultuaan lehdille antamissaan lausunnoissa on esintynyt maltillisesti. Hän on selittänyt kunnioittavansa perustuslakia ja sen mukaista parlamenttia, vieläpä puhunut suopeasti poliittisista puolueista.

Lisäksi pääministeri suostutti hallituksensa salakuttomaksi jäseneksi prinssi KONOEN, joka vastustaa jyrkien muutosten tekemistä Japanin valtiolliseen rakenteeseen. On senvuoksi mahdollista, että hra HIRANUMA vastoin aikaisempaa mainettaan tulee pääministerinä ajamaan suhteellisen maltillista politiikkaa. Ehkäpä hänen hallituksensa jatkaakin pääasiallisesti KONOEN-hallituksen suuntaa pyrkien kokoamaan kansan voimat nykyisessä tilanteessa, joka hra HIRANUMAN lausunnon mukaan on vaikein, missä Japani historiansa aikana ei ollut.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 11

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti a... 2.

Ministeri Talvanne

17. 1939

Amerikan kautta.

Salainen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 41 - 9.

Tokio SSA 15 P:NÄ tammi KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 2:

Japanin ulkoasiainhallinnon
henkilöasioita.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähetystö
Ministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättävä
raporttiansa.

Ministeri:

Meg M. Elvström.

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Tokio ssa 15 p:nä tammi kuuta 1939.

6/185 Sal. 6.39.

Asia: Japanin ulkoasiainhallinnon
henkilöasioita.

21/2-39

5 C15

Sen jälkeen kuin viime elokuussa raportoin Japanin ulkoasiainhallinnon henkilöasioista, on sen kariäärissä tapahtunut useita muutoksia. Mainitsen seuraavassa muutamia huomattavimpia.

Suurlähettiläs Hiroshi SAITO, joka vuodesta 1934 on menestyksellisesti edustanut Japania Washingtonissa, sairastui keuhkotautiin ja oli pakotettu pyytämään eroa. Hänen seuraajakseen nimittiin viime lokakuussa varaukkoministeri (Suomen Ulkoasiainministeriön kansliapäällikkö vastaava) Kensei HORINOUTSI, jota erät piirit olivat pitineet liika mätillisena ulkoministerin lähimäksi mieheksi. Varaukkoministeriksi nimittiin herra Renzo SAVADA, joka on palvellut Euroopassa ja Yhdysvalloissa, mutta on erikoisesti Kiinan-ekspertti. Viimaksi hän oli toiminut Japanin pohjois-Kiinassa olevien joukkojen ulkopoliittisenä neuvonantajana.

Hommesta siirrettiin disponibiliteettiin sikhiläinen ambassadööri Masaaki HOTTA, joka oli vasta vuoden ehtinyt

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluojehjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministertukelin.

olla paikallaan. Hänem sijaansa nimitettiin Roomaan lokakuussa hra Tokio SIRATORI, joka aikaisemmin oli akkreditoituna Suomeen. Kaikesta päättäen hra SIRATORI ei ollut uuteen tehtävänsä ihastunut, vaan piti sitä jonkinlaisena karkotuksena, niinkuin hänem pohjoismissa olonsakin tavallaan oli ollut. Hän on nim. vuosikausia pyrkinyt päästää Japanin ulkopoliittikan johtoon joko ulkoministerinä tai varauulkoministerinä. Hänellä on hyvät suhteet Sovinistisiin piireihin.

Lontoosta siirrettiin disponibiliteettiin suurlähettiläs Sigeru JOŠIDA. Hän on vanhan koulun diplomaatti. Kuten aikoinaan olen kertonut, aiottiin hänet muuttama vuosi sitten kutsua ulkoministeriksi, mutta oikeistoradikaalilta suunnalta tullut vastustus teki aikomuksen tyhjäksi. Hänem sijaansa Lontooseen nimitettiin lokakuussa Moskovassa oleva suurlähettiläs Memoru SIGEMITSU, joka aikaisemmin oli ollut varauulkoministerinä. Moskovaan siirrettiin Berliinistä hra Sigenori TOGO, joka vasta vuoden oli ehtinyt olla Saksassa. Aikaisemmin hän oli vuosikausia ulkoministeriössä Euroopan-osaston pääliikköön. Hän on Japanin parhaita Venäjän asiaain tuntijoita. Kesti useita viikkoja, ennenkuin neuvostohallitus myönsi hänelle pyydetyn agressangin.

Hra TOGOR jälkeen nimitettiin suurlähettiläksi Berliiniin Japanin aikaisinen sotilasasiaines kenraaliluutnantti Hiroši OGIMA. Kuten aikaisemmin olen kertonut, nimitettiin viime keväällä Saksan suurlähettiläksi Tokioon

takalainen sotilasasiamies kenraalimajuri Eugen OTT. molemmat kenraalit saivat suurlähettilään aseman pal-kaksi aktiivisesta toiminnastaan kominternin-vastaisen sopimuksen aikaansaamiseksi.

Eraaissa täkäläisessä lehdessä julkaisi muudan yleisesikunnen eversti Eskettäin seuraavan avomielisen jutun. Kenraaliluutnantti OSHIMA pitää paljon saksalaisista viineistä ja kävi Tokiossa ollessaan usein sil-loisen everstin OTTin luona niitä maistamassa. He tuli-vat hyväksi ystäviksi ja panivat tällä alulle komin-ternin-vastaista sopimusta koskevan suunnitelman.

Varmaa on, että tämän sopimuksen varsinaiseksi laativat syksyllä 1936 Berliinissä kenraaliluutnantti OSHIMA sekä Tukholmasta saapunut ministeri SIRATORI Japa-nin puolesta ja Lontoosta saapunut silloinen ambassa-dööri von RIBBENTROP sekä Tokiosta pikateitse saapunut eversti OTT Saksan puolesta.

Pariisin-ambassadööri Jotaro SUGIMURA on vaka-vasti sairastunut ja saanut vast'ikään siirron disponi-biliteettiin. Aikaisemmin hän oli suurlähettilään Roomas-sa ja sitä ennen kymmenisen vuotta Kansainliiton sihtee-ristessä osastopäällikkönä ja apulaispääsihteerinä. Hänен seurasjansa Pariisiin ei ole vielä nimitetty.

Japanin ministeriksi Riikaan nimitettiin Eskettäin Teingtaussa ollut pääkonsuli Masatsugu OTAKA. Latvialla ei ole Tokiossa edustusta.

Megellabauay.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti m. o. 3.

Ministeri Talvanne

19/1 1939.

Mii/pst.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 97 - 13.

Y 185 Fal 39.

Tokio SSA 19 P:NÄ tammi KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

12/2-39 3
N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 3:

Japanin-Kiinan selkkaus. -

Japanin poliittiset päämäärät.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 5 kappaletta talle päivällé päättävä raporttiansa.

Raportissa mainitut 9 liitetä cheistetaan tähän saattokirjelmään.

Lähetystön raportit n:ot 1-2 on lähetetty Amerikan kautta.

Ministeri:

August Salainen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Tokio ssa 19 p:nä tammi kuuta 1939.

Asia: Japanin-Kiinan selkkaus. -Japanin poliittiset puassarit.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

4/185 Yel 39.

4/2.39 ?

5 015

Kuten aikoinaan olen raportoinut, tammikuun 11 päivänä 1938 Tokiossa pidetty kraununeuvottelu päätti, että Japani "lopettaa yhteytensä" Kiinan kansalliseen hallitukseen. Neuvottelun johdosta tammikuun 16 päivänä julkaistu virallinen tiedoitus lisäsi Japanin hallituksen odottavan, että Kinassa muodostuu uusi hallinto (régime), "jonka kanssa voidaan saada aikaan yksimielinen yhteistoiminta. Sellaisen hallinnon kanssa Japanin hallitus on valmis työskentelemään Japanin-Kiinan suhteiden järjestämiseksi ja uudistetun Kiinan rakentamiseksi."

Tämän ylimalkaisen tiedoituksen julkaisemisen jälkeen Japanin hallitus ei pitkään aikaan antanut mitään tietoa poliittisesta Kiinan-ohjelmastaan. Huomio keskitettiin sotatoimiin.

Vasta viime lokakuun 29 päivänä eräs hallituksen jäsen, setaministeri ITAGAKI, seuraavan kerran ryhtyi julkisuudessa selvittämään Japanin puassaria. Hän selitti lehtimiehille antamassaan haastattelussa hallituksen jatku-

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksiyleisesikunnalle.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoitsuihin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoitsuihin.

vasti pitävän kiinni tammikuun 16 päivänä esitetystä kannasta. Hän lisäsi kuitenkin, että jos TSIANG KAI-SEK ja hänen miehensä tarkistaaisivat kantansa ja liittyisivät uuteen hallitusyhtymään ryhtyen rakentamaan kommunisminvastaista ja Japanille ystäväällistä Kiinaa, se oli Kiinan sisäinen asia. Hän selitti otaksuvansa, että toiminta Kiinassa käsittäisi kakso astetta. Ensin oli muodostettava yhteiselin Japanin valtaamilla alueilla Pekingissä, Nankingissa ja Sisä-Mongoliassa muodostettujen paikallisten "hallitusten" kesken. Vasta myöhemmin oli mahdollista ryhtyä muodostamaan varsinaista keskushallitusta. Kenraaliluutnantti ITAGAKI lisäsi, että vihollisuksien päätyttyäkin Japanin olisi pakko jättää vielä pitkäksi aikaa suuria varuskuntia Kiinaan.

Lokakuun 21 päivänä japanilaiset valloittivat Kantonin ja neljä päivää myöhemmin Hankaun. Kiinan pääasiallinen rautatieverkosto ja tärkeimmat kaupungit olivat tallöin joutuneet japanilaisten käsiin, ja sotatoimissa alkoi suhteellinen tauko.

Tämä merkitsi uutta vaihetta Japanin Kiinan-politiikassa. Nyt piti ryhtyä rakentamaan uutta, Japanin mielen mukista Kiinaa. Sen jälkeen onkin Japanin hallituksen taholta esitetty useita lausuntoja, jotka hahmottelevat sen Kiinan-ohjelmaa. Seostan seuraavassa näiden lausuntojen tärkeimpia kohtia. Raportin saattokirjelmän liitteinä lähetetään lausuntojen englanninkieliset käännökset joko ulkoministeriön julkaisemassa tai puolivirallisen tie-

toteimiston DOMEIn välittämässä asussa.

Marraskuun 3 päivänä, joka on keisari MEIDŽIN muistolle pyhitetty kansallinen juhlapäivä, hallitus julkaisi julkilausuman (liite 1), jota täydensi pääministeri prinssi KONOEN radiossa pitämä puhe (liite 2).

Julkilausumassa sanottiin, että Japani pyrki toteuttamaan Itä-Aasiassa "uutta järjestystä". "Tämän uuden järjestysen perustana on Japanin, Mantšukuon ja Kiinan kolmenkeskeisyys, joka takaa keskinäisen avun ja samanarvoisuuden poliikan, talouden ja kulttuurin alalla." Tämä oli ensimmäinen kerta, jolloin Japanin hallitus ilmaisi suunnittelevansa poliittistakin yhteyttä mainittujen kolmen maan kesken.

Kiinalle esitettiin kutsu liittyä toteuttamaan tätä yhteyttä. "Kuomintang-hallituksenkaan osallistumista ei vierota." Radiopuheessaan prinssi KONO tarkemmin selitti yhteistoiminnan edellytyksenä olevan, että Kiinan "kansallinen hallitus elvyttää Kiinan rodun alkuperäisen hengen, munitaa poliikkaansa, suorittaa henkilövaihdoksia ja uudistaa hallintonsa".

Erikoisesti huomattava on, että julkilausuman mukaan kolmiliiton on järjestettävä "yhteinen kommunisminvastainen puolustus".

Kominternin-vastaisia valtioita kiitetään niiden osoittamasta sympatiasta; muita valtoja kehotetaan ottamaan "oikea asenne Itä-Aasiassa valitsevaan uuteen olotilaan".

Kuten näkyy, tämä julkilausuma sisälsi pitkälle tahtavien ulkopoliittisen ohjelman.

Seuraavan kerran Japanin hallitus selvitti Kiinaa koskevaa yleischjelmaansa nootissa (liite 3), jossa ulkoministeri ARITA viime marraskuun 18 päivänä antoi Yhdysvaltain takaaiselle suurlähettiläälle vastauksksi tämän lokakuun 6 päivän esittämän noottiin.

Viimeksi mainitussa Yhdysvallat olivat protestoineet sen johdosta, että Japanin asiamiehet Kiinassa olivat loukanneet amerikkalaisten oikeuksia ja intressejä ja siten rikkoneet Kiinan "avoimen oven" periaatetta. Kuten tunnettua, "avoimen oven" nimitys sai alkunsa vuonna 1899, jolloin Yhdysvallat saivat kuusi muuta suurvaltaa suostumaan siihen, että Kiinassa oli ylläpidettävä "equality of opportunity" - (sanatarkasti "mahdollisuuksienvasta-arvoisuus") periaatetta. Tästä, ts. vapaan kauppa-oikeuden, periaatteesta Yhdysvallat sen jälkeen ovat jatkuvasti pitäneet kiinni Kiinan-politiikkaaan onnistuen saamaan sitä koskevat sopimukset kodifioiduiksi helmikuun 6 päivänä 1922 Washingtonissa solmitussa ns. yhdeksän vallan sopimuksessa.

Japanin marraskuun 18 päivän nootin tärkein kohta oli seuraava periaatteellinen ilmoitus: "Japanin hallitus on täysin vakuuttunut siitä, että itä-Asiassa nopeasti kehittyvän uuden tilanteen huomioon ottaen yritykset soveltaa tämän ja huomisen päivän olosuhteihin menneenajan kuluneita ideoita ja periaatteita eivät

edistää todellisen rauhan rakentamista itä-Aasiaan ei-vältä ratkaise aktuaalisia erimielisyysia."

Vaikka tämä lause oli muodollisesti ylimalkainen, tulkittiin sekä Japanissa että muissa Washingtonin-sopimuksen mäissä sen merkitsevän, että Japani täten tosiasiallisesti tarkoitti yksipuolisesti irtisanoa mainitun sopimuksen.

Varsinkin Iso-Britannia ja Yhdysvallat käsittivät lausunnon taisteluhaasteeksi ja ryhtyivät yhteisymmärryksessä suunnittelemaan konkreettisia vastatoimenpiteitä. Kuu-kautta myöhemmin kumpikin maa lehtitietojen mukaan myön-si Kiinan kansalliselle hallitukselle lainan, edellinen £ 10,000,000 ja jälkimmäinen \$ 25,000,000.

Japanin seuraava vastaveto tapahtui joulukuun 19 päivänä, jolloin ulkoministeri ARITA kutsui Tokiossa ole-vat ulkomaisten lehtien kirjeenvaihtajat luokseen. Aluksi hän jakoi heille kirjallisen kommunikeen (liite 4), joka edelleen selvitti marraskuun 3 ja 18 päivien lausuntoja.

Kommunikeessa ilmoitetaan, että Japanin suunnit-telemman "uuteen järjestykseen" sisältyi "Japanin-Mantšukuo-n Kiinan taloudellisen blokin" luominen. Se oli välttäm-töntä, koska "Japani oli vailla luonnonrikkuksia ja laajaa ketimarkkina-aluetta ja Kiina vielä oli taloudelli-sesti heikko". Se ei kuitenkaan tarkoittanut, että "itä-Aasia suljettaisiin ulkomaalaisten kaikilta yrityksiltä, pääomansijoitustilta, kaupalta ja muulta taloudelliselta toiminmalta". Japani oli itse jatkuvasti vatinut kaupan

vapautta, mutta Japanin tuotteita oli kaikkialla syrjitty niiden hyvästä laadusta ja kohtullisesta hinnasta huolimatta. Kommunikeessa Japanin hallitus kuitenkin ensimmäisen kerran ilmoitti tärkeän rajoituksen, joka koski Japanin-Mantsukuon-Kiinan blokin ulkopuolella olevia maita. "On välttämätöntä, että muiden valtioiden taloudellista toimintaa on rajattava sikäli kuin ne koskevat uuden järjestyksen maiden kansallista puolustusta ja taloudellista turvallisuutta".

Luettaan kommunikeensa ulkoministeri ARITA ilmoitti olevansa valmis vastaanottaa lehtimiesten hänelle tekemiin kysymyksiin. JAPAN ADVERTISER lehden päätoimitaja, joka on samalla NEW YORK TIMES lehden kirjeenvaihtaja, kertoi mielille ottaneensa mukaansa erään pikakirjoitustaitoisen toimitajansa, joka pääsi tilaisuuteen sen nojalla, että hänkin oli erään ulkomaisen lehden kirjeenvaihtaja. Viimeksi mainittu merkitsi kaikki lausunnot muistiin ja laati niiden nojalla selostuksem (liite 5), josta siten tuli tilaisuuden ainoa "pöytäkirja".

Eritäkkyys kysyjä huomautti, että "kansallista puolustusta", jonka alalla ulkomaisien kaupan vapautta siettiin rajoittaa, tulkiin nykyään erinomaisen laajasti. Ulkoministeri vastasi siihen, että kommunikeessa sanamuotoa khytettiin ahtaassa ja abstraktisessa eikä väljässä ja konkreettisessa merkityksessä.

Ulkoministeriltä kysyttiin, katsiko Japani yhdeksän vallan sopimuksen vielä olevan voimassa. Ministeri ARITA vastasi, että vaikka sopimus vielä olisi voimassa,

voi olla tapauksia, jolloin kaikkia sen artikkeja ei voinut soveltaa. Sen johdosta kysyttiin, oliko lmita samoin esim. Japanin ja Venäjän kesken Portsmouthissa tehdyn rauhansopimuksen, (joka mm. myönsi Japanille nykyään aktuaaliset oikeudet kalastaa Venäjän vesillä), Ulkoministeri vastasi siihen vain, että kaikissa sopimuksissa on artikkeja, jotka olosuhteiden muuttuessa eivät enää päde.

Tärkein kohta keskustelussa koski Yhdysvaltain ja Ison-Britannian Kiinalle antamia lainoja. Ulkoministeri vastasi hänelle tehtyyn kysymykseen, että hän piti niiden myöntämistä vähintään sanoen sopimattomina ja valittavina tekoina. "Ja jos, kuten Amerikan lehdet sanovat, kysymyksessä on Japanin kohdistuva poliittinen ele, en voi ajatella sen vaarallisempaa tekoa." Hän sanoi henkilökohtaisesti kuitenkin kieltyyvänsä käsittämästä tekoa poliittiseksi. Hän lisäsi, että sama huomautus koski Englannin lainanantoa.

Viimeinen Japanin hallituksen vuodenlopuun julki-lausumista oli pääministerin joulukuun 22 päivänä antama (liite 6).

Lyhyt, mutta tärkeä kommuunikee määritteli Japanin Kiinan koskevat vaatimukset seuraavasti:

1) "Japanin, Kiinan ja Mantsiukon oli yhdyttävä toteuttaman itä-Asian unta järjestystä ja sitä varten järjestettävä suhteensa naapurisovun, kommunismin-vastaisen yhteispuolustuksen ja taloudellisen yhteistoiminnan pohjalle".

2) Sitä varten Kiinan oli järjestettävä tyydet diplomaattiset suhteet Mantšukuchon.

3) Japanin ja Kiinan kesken oli solmittava "kominternin-vastaisten sopimus, joka oli sopusoinnussa Japanin, Italian ja Saksan kesken tehdyn kominternin-vastaisen sopimuksen kanssa".

4) "Mainitun sopimuksen voimassaoloajaksi Japanin oli sijoitettava joukkojaan kommunisminvastaisena varoikeinona tarkemmin määritäviin kohtiin Kiinassa, ja Sisä-Mongolia oli järjestettävä erikoiseksi kommunisminvastaiseksi alueeksi."

5) Kiinan oli "tunnustettava Japanin alamaisille oikeus asua ja käydä kauppaa sisä-Kiinassa".

6) "Kiinan oli annettava Japanille tilaisuus Kiinan luonnonrikkauskien kehittämiseen, varsinkin pohjois-Kiinan ja Sisä-Mongolian alueilla."

7) Japani ei vaatinut Kiinalta alueita eika sotilaskustannusten korvausta.

8) Japani tunnioitti Kiinan suvereniteettia ja oli valmis positiivisesti harkitsemaan ulkomaalaisten eksterrialisuuden ja konsessioiden lakkauttamista sen alueella.

Tämä kommunikee sisälsi siis samalla Japanin Kiinalle asettamat rauhanehdot. Kaikesta paitsi ne oli pääosiltaan hyväksytty viime marraskuun 30 päivänä pidetyssä kruununeuvottelussa.

Pääministeri KONOEN kommunikeen johdosta kenraali TSIANG KAI-SEK muutama päivä myöhemmin julkaisi oman lausuntonsa. Kuten arvata sopi, hän jyrkästi torjui Japanin ehdotukset ja vakuutti Kiinan jatkavan taistelua. Prinssi KONOEN esittämät argumentit olivat hänen mukaansa vain silmänlumetta. Tosiasiallisesti Japani pyrki valloittamaan koko Kiinan ja sen jälkeen alistamaan sen poliittiseen ja taloudelliseen kontrolliinsa.

Edellä selostetuissa Japanin hallituksen lausunoissa esitettyt vaatimukset olivat sisällöltään niin mullistavia, että Japanin hallituksen ei tarvinnut kauan odottaa vastausta myöskään eniten intressoiduilta ulkovoimilta.

Ensimmäinen vastaus oli Yhdysvaltain nootti (liite 7), jonka suurlähettiläs GREW joulukuun 31 päivänä toimitti ulkoministeriölle, vaikka hän, kuten hän minulle samoi, uudenvuoden juhlien vuoksi ei päässyt ulkoministerin itsensä puheille.

Muodollisesti nootti oli vastaus Japanin marraskuun 18 päivänä päättynyt (liite 3), jota vastaan se pitkälti polemikoi. Yhdysvallat huomauttivat, että Kiinaa koskevat kansainväliset sopimukset olivat kompromissin tulosta ja syntyneet "give and take"-menetelmällä noudattaen. Yksityisellä sopimusvallalla ei ollut oikeutta selittää, että alueella, joka ei ollut sen suvereniteetin alainen,

oli muodostunut "uusi tilanne", jonka nojalla se saattoi ruveta harjoittamaan määräysvaltaa. Yhdysvallet eivät voineet suostua luopumaan Kiinassa nauttimistaan oikeuksista toisen valtion mielivallan johdosta. Yhdysvaltain hallitus oli valmis muuttamaan vanhentuneita sopimuksia, mutta "vain edellyttäen säännöllistä neuvottelutietä ja kaikkien osapuolien suostumusta". Nootti päätti ilmoitukseen, että Yhdysvallet olivat valmiit lähetämään edustajansa neuvottelemaan Japanin kanssa Kiinan asioista milloin ja missä tahansa yhdessä Kiinan ja muiden intressitujen valtioiden edustajien kanssa.

Ison-Britannian suurlähettiläs puolestaan esitti Japanin hallitukselle tammikuun 14 päivänä nootin (liite 8), jossa sanottiin hänen hallituksensa huolestuen tutustuneen pääministeri KONOEN marraskuun 3 ja joulukuun 22 päivänä julkaistuihin ja ulkoministeri ARITAN joulukuun 19 päivänä lehtimiehille antamiin lausuntoihin. Ison-Britannian hallitus ei voinut hyväksyä Washingtonin-sopimuksen yksipuolista muuttamista eikä väkivaltaan nojautavia suunnitelmia. Prinssi KONOEN ilmoitukset olivat ristiriitaisia: niidenhän mukaan toisaalta Japani tunniositti Kiinan suvereniteettia ja toisaalta asevoimin vaati Kiinaa alistamaan poliittisen, taloudellisen ja kulttuurielämänsä Japanin kontrolloitavaksi. Nootti päätti siihen, että jos Japanilla oli esitettyvinä konstruktiovisia ehdotuksia Kiinaa koskevien sopimuisten muuttamiseksi, Iso-Britannia oli valmis niitä harkitsemaan.

Tänään vihdoin Ranskan ambassadöri on esittänyt ulkoministeriölle Ranskan nootin (liite 9). Siinä huomautetaan, että Japanin hallituksen viimeaiset lausunnot eivät olleet Washingtonin-sopimuksen määräysten mukaisia. Ranska katsoi sopimuksen yhä olevan voimassa eikä odottanut Japanin sitä yksipuolisesti irtisanovan. Mikäli kuitenkin Japani esittäisi ehdotuksia sopimuksen muuttamiseksi, Ranska oli valmis niitä harkitsemaan.

Asianomaisilta ambassadeilta olen kuullut, että Yhdysvaltain, Ison-Britannian ja Ranskan hallitukset olivat informoineet toisiaan, ennenkuin kukaan vuorostaan esitti edellä selostetun noettinsa.

Magnar Valavanen

TOKIOSA OLEVAN LÄHETYSTÖN

19. PÄIVÄNÄ TAMMIKUUTA 1939

LÄHETYKSEN KIRJELMAN NRO. 97.

Statement of the Japanese Government

November 3, 1938.

By the august virtue of His Majesty, our naval and military forces have captured Canton and the three cities of Wuhan; and all the vital areas of China have thus fallen into our hands. The Kuomintang Government exists no longer except as a mere local régime. However, so long as it persists in its anti-Japanese and pro-communist policy our country will not lay down its arms -- never until that régime is crushed.

What Japan seeks is the establishment of a new order which will insure the permanent stability of East Asia. In this lies the ultimate purpose of our present military campaign.

This new order has for its foundation a tripartite relationship of mutual aid and co-ordination between Japan, Manchoukuo and China in political, economic, cultural and other fields. Its object is to secure international justice, to perfect the joint defence against Communism, and to create a new culture and realize a close economic cohesion throughout East Asia. This indeed is the way to contribute toward the stabilization of East Asia and the progress of the world.

What

What Japan desires of China is that that country will share in the task of bringing about this new order in East Asia. She confidently expects that the people of China will fully comprehend her true intentions and that they will respond to the call of Japan for their co-operation. Even the participation of the Kuomintang Government would not be rejected, if, repudiating the policy which has guided it in the past and remolding its personnel, so as to translate its re-birth into fact, it were to come forward to join in the establishment of the new order.

Japan is confident that other Powers will on their part correctly appreciate her aims and policy and adapt their attitude to the new conditions prevailing in East Asia. For the cordiality hitherto manifested by the nations which are in sympathy with us, Japan wishes to express her profound gratitude.

The establishment of a new order in East Asia is in complete conformity with the very spirit in which the Empire was founded; to achieve such a task is the exalted responsibility with which our present generation is entrusted. It is, therefore, imperative to carry out all necessary internal reforms, and with a full development of the aggregate national strength, material as well as moral, fulfil at all costs this duty incumbent upon our nation.

Such the Government declare to be the immutable policy and determination of Japan.

DOMEI HOME NEWS SERVICE
No. 6.

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN

PAIVÄNÄ ¹⁹ KUUTA ²⁹ November 3.

PAIVÄTYN KIRJELMÄN N:o ⁰⁷

LIIKE ²

PREMIER KONOYE'S
RADIO SPEECH

Tokyo, November 3.(Domei)....Addressing the nation over radio for fifteen minutes from 9:10 o'clock this morning from his official residence on the occasion of the birthday anniversary of the late Emperor Meiji, Premier, Prince Fumimaro Konoye enunciated the Government's policy to meet the new situation created as the result of the fall of the Wuhan cities into Japanese hands and urged the nation to make a fresh determination to attain the objectives of the current crusade in China. A translation by Domei of the Premier's radio speech follows:

"It is my great pleasure, on this occasion of the birthday anniversary of the late Emperor Meiji and once more remembering the high virtues of the Emperor, to enunciate the views of the Government in connection with the establishment of peace in the Far East the work of which has been bequeathed to us from the late Emperor. Following closely on the heels of the fall of Canton, Hankow which forms the heart of the interior of China came under Japanese control. A vast area involving the seven important cities which control the functions of modern China is in the hands of the Japanese army. There is a well-known saying that "those who control the vital areas

(over)

DOMEI HOME NEWS SERVICE

November 3.

No.6. continued 2.

"China control whole China." The Chiang Kai-shek administration has practically been reduced to a mere local regime. While reserving her sufficient fighting power for rejecting interference from outside Japan has secured the brilliant achievements. This is due to the strenuous efforts on the part of the brave officers and men under the august virtue of His Majesty the Emperor and the sense of gratitude of the people has never been moved so profoundly as on the present occasion. The people's gratitude goes to a great number of those who have fallen or wounded in the incident. We feel that we are doubly duty-bound toward this priceless sacrifice. First of all, we must attain the objectives of the current fighting by succeeding to the will of those who have been sacrificed in the incident. Next, we must not forget to repay those families and relatives of the sacrificed. Japan holds the key to the disposal of China. However, what Japan sincerely desires is the development and not the ruin of China. It is China's cooperation and not conquest that Japan sincerely desires. Japan desires to build up a stabilized Far East by cooperating with the Chinese people who have awakened to the need of self-determination as a Oriental race.

(over)

POMEI HOME NEWS SERVICE

November 3.

1 ,6. continued 3.

No country desires or understands as Japan does perfection of China as an independent state and China's racial aspiration and sentiment. History shows that Japan, Manchoukuo and China are so related to each other that they must bind themselves closely together in a common mission for the establishment of peace and order in the Far East by displaying their own individuality. It is a matter for deep regret, not only for the sake of Japan but also for the sake of the Far East that the realisation of this ideal between Japan and China was hampered by the wrong policy pursued by the National Government. The keynote of the policy pursued by the National Government is very superficial because it was based on the trends of the temporary reactionary period following the termination of the World War. This policy was not based on the tradition and intuition which are so characteristic of the Chinese nation. The National Government did everything in order to maintain its power and did not care for steady bolshevisation and colonisation of China. This ^{is} /not in accordance with the way pursued by China's zealous patriots who have fought at the sacrifice of their own lives for the construction of a new China. This is the reason why Japan which is so closely affiliated with China as one of the two greatest races in the Orient has risen in arms.

TV F rush

(over)

MEI HONG NEWS SERVICE

November 3.

NO. 6. continued 4.

The Chiang Kai-shek administration although she does not want to have a tragedy of fighting with the brother nation, China. Japan sincerely desires that China will awake. Those who are jealous of the future in China should rise up for the execution of the common mission of the Far East by pointing the Chinese people to their destined path and guide the rejuvenated China. Rehabilitation is steadily on its way in Peking and Nanking while the spirit of rejuvenation pervades the Mongolian frontier districts. The Chinese race which on many occasions during its history extending over five thousand years held a guiding torch for the civilisation of the world should leave behind it a history compatible with the great deeds left by China's forbathers by bringing a new light to the civilisation of the world and sharing with Japan in the mission for the construction of a new Far East. If the National Government regains the original spirit of the Chinese race, effects changes in the policy it has pursued and the personnel and emerges as a new administration for the reconstruction of China Japan would not reject the participation of the National Government. All countries of the world should have a clear recognition regarding the new situation in the Far Eas^t. History shows clearly that peace and independence in China have been frequently menaced as the
^(over)

DOMEI HOME NEWS SERVICE

November 3.

NO.6. continued 5.

result of the struggle for supremacy among foreign Powers which was based on imperialistic ambitions. Japan sees the necessity of effecting a fundamental revision in this situation and desires to establish a new peace fabric in the Far East on the basis of justice. It goes without saying that Japan will not exclude cooperation of foreign Powers.

Neither she intends to damage the legitimate rights of the third Powers in China. If the Powers understand the real intentions of Japan and devise a policy in accordance with the new situation in the Far East, Japan does not grudge to cooperate with them for peace in the Far East. The world knows that Japan is earnestly determined to fight it out with communism. What the Comintern intends to do is bolshevisation of the Far East and disturbance of world peace. Japan expects to suppress in a drastic manner the sources of the evils of bolshevisation and their subversive activities behind the socalled long-term resistance of the Chiang Kai-shek administration. Fortunately, both Germany and Italy which are our allies on the anti-Comintern front understand the intentions of Japan in the Far East and have extended their moral support in the current incident which has greatly encouraged the Japanese nation. In this respect we extend our deep gratitude to these countries. The current
(over)

DOMEI HOME NEWS SERVICE

November 3.

176.6. continued 6.

incident has convinced us of the necessity of further tightening the bonds. Japan is determined also to cooperate in the re-establishment of world order guided by a common view of the world. What the world at present needs badly is the establishment of peace on a fair balance of power. There is no denying the fact that various principles in the past have forced the maintenance of the status quo marked by an unbalanced state. That the international treaty such as the covenant of the League of Nations has lost its prestige is fundamentally due to this irrationality. Without making international justice a mere slogan on paper a new peace fabric must be formed which can keep pace with the progress of history for the basis and in accordance with international justice established all phases of human life such as commerce, emigration, natural resources and culture. We believe that the only means to break the current general crisis is to perfect the above-mentioned conditions. The Japanese people are placing absolute confidence in the members of the fighting services on the front and engaged in the various activities behind the gun and are perfecting the necessary conditions to meet Japan's protracted hostilities. This is very characteristic
(over)

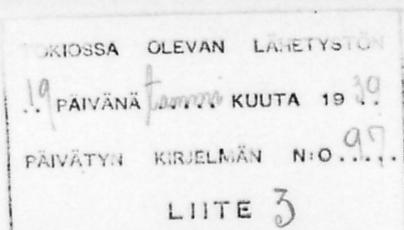
DOMEI IOMI NEWS SERVICE

N. S. continued 7.

November 3.

the people. Japanese history shows that the vicissitudes of the country have always depended on the people's self-consciousness about the national structure. When we realise that the Imperial Throne is concerned about the establishment of permanent peace in the Far East we subjects cannot not, but feel that our moral mission is indeed heavy. The Japanese people at this very juncture must face their respective duties solemnly. They must also have a clear~~xx~~ understanding and should not err in their recognition about what kind of sacrifice and preparations is necessary for the construction of a new fabric on a moral basis in the Far East. If there is any one in Japan who holds the idea that the fall of Hankow and Canton will immediately bring an era of peace he does not really understand the important meaning of the current incident. Nothing is more dangerous, Japan which is entrusted with the task of constructing a new Far East has entered upon a new stage of creation in all fields of human life. In this sense, the actual fighting has just started. In order to be great nation~~x~~ we must proceed with the perfection of various preparations for reconstruction both at home and abroad with a firm faith and determination."

3:45 p.m. '3.11.38./ Mi.

The Foreign Office made public at 10 o'clock p.m., November 18, the following text of the Japanese Government's reply to the Note of October 6th of the Government of the United States, concerning American rights and interests in China, which was delivered to the American Ambassador Mr. Joseph Grew in the evening of the same day.

Excellency,

I have the honour to acknowledge the receipt of Your Excellency's Note, No. 1076, dated October 6th, addressed to the then Minister for Foreign Affairs Prince Konoye, concerning the rights and interests of the United States in China.

In the Note are cited various instances based on information in the possession of the Government of the United States that the Japanese authorities are subjecting American citizens in China to discriminatory treatment and violating the rights and interests of the United States.

I have now the honour to state hereunder the opinions of the Japanese Government with regard to these instances.

1. The circumstances which led to the adoption of the present measures concerning export exchange in Tsingtao and the present situation being, so far as the Japanese government are aware, as set forth below, they consider that those measures can not be construed as constituting any discrimination against American citizens.

A short time ago the Federal Reserve Bank of China was established in North China whose notes with an exchange value fixed at one shilling and two pence against one yuan, have

been

been issued thus far to the amount of more than one hundred million yuan, and are widely circulated. These bank notes being the compulsory currency of the Provisional Government, the maintenance of their value and their smooth circulation is regarded as an indispensable basis for the conduct and the development of economic activities in North China. Consequently the Japanese Government have taken a co-operative attitude; and all Japanese subjects are using the said notes, and in their export trade are exchanging them at the rate of one shilling and two pence. On the other hand, the old fa-pi still circulating in these areas has depreciated in exchange value to about eight pence per yuan. Consequently those who are engaged in export trade and are using this currency are enjoying illegitimate profits, as compared with those who use the Federal Reserve notes and carry on legitimate transactions at the legitimate rate of exchange: that is to say, Japanese subjects who use the Federal Reserve notes have been suffering unreasonable disadvantages as compared with persons who while residing and carrying on their business in the areas under the jurisdiction of the Provisional Government of North China, use nevertheless, the old fa-pi exclusively.

Furthermore,

Furthermore, the existence of the beforementioned disparity in exchange value between the new notes and the old fa-pi, which the Federal Reserve Bank has been exchanging at a rate not very-much below par, is bound to exert an unfavourable effect upon the exchange value of the new notes, and eventually upon the exchange value of the Japanese yen.

The Japanese Government feel that it is incumbent upon them not to remain indifferent to such a situation.

The export exchange measures adopted in Tsingtao are calculated to place the users of old Chinese currency who have been obtaining unfair profits, on an equal footing with those who are using the Federal Reserve notes. These measures are also intended to protect the exchange value of the Federal Reserve Bank notes. Inasmuch as the application of the measures makes no differentiation according to nationality they cannot be considered as discriminatory measures. As a matter of fact, it is through these measures that those users of the Federal Reserve notes who had in a sense been discriminated against, have been placed on an equal footing with the others, and thus enabled to compete on a fair basis.

2. In North and Central China the new Chinese régimes some time ago effected revisions of the Customs tariff in an attempt

to

to secure a rational modification of the former tariff enforced by the Kuomintang Government, which was unduly high and ill-calculated to promote the economic recovery and general welfare of the Chinese people. However, the schedule actually adopted for the time being is the one that was approved by the Powers in 1931, so that no complaint has been heard from foreign residents of any nationality on the spot. The Japanese Government are of course in favour of the purpose of the said revision, believing that it will serve to promote effectively the trade of all countries with China.

3. As for the organization of certain promotion companies in China, the restoration and development of China's economic, financial and industrial life after the present Affair is a matter of urgent necessity for the welfare of the Chinese. Moreover, the Japanese Government are deeply solicitous for the early inauguration and progress of work having for its object this restoration and development, for the sake of the realization of a new order in East Asia, and are doing all in their power in that direction. The North China Development Company and the Central China Development Company were established with a view to giving China the necessary assistance toward the said restoration and also with the aim of contributing toward the development of China's natural resources. It is far from the

thoughts

thoughts of the Japanese Government to impair the rights and interests of American citizens in China or to discriminate against their enterprises. The Japanese Government therefore do not oppose, but welcome heartily, the participation of third Powers on the basis of the new situation that has arisen.

The telecommunication companies in North and Central China and of the inland navigation steamship company at Shanghai and the Wharfage company at Tsingtao have also been established to meet the imperative need of an early restoration of communications, transportation, and harbor facilities. With the exception of the telecommunications enterprise, which, because of its obvious relation to the maintenance of peace and order and to the national defense, as well as because of its public character, has been placed in the hands of special companies, all these enterprises are turned over to concerns that are ordinary Chinese or Japanese juridical persons, without any intention of allowing them to reap monopolistic profits by discriminating against America or any other Power. As regards the wool trade, while the control of purchasing agencies was enforced for a time in the Mongolian region, it has since been discontinued. There is no plan at present of any sort for establishing a monopoly in tobacco.

4. Concerning the return of American citizens to the occupied areas, Your Excellency is aware that in North China there is no restriction, excepting in very special cases where the personal safety of those who return would be endangered, while in the Yangtse Valley large numbers of Americans have already returned. The reason why permission to return has not yet been made general is, as has been repeatedly communicated to Your Excellency, due to the danger that persists because of the imperfect restoration of order and also to the impossibility of admitting nationals of third Powers on account of strategic necessities such as the preservation of military secrets. Again, the various restrictions enforced in the occupied areas concerning the residence, travel, enterprise and trade of American citizens, constitute the minimum regulations possible consistently with military necessities and the local conditions of peace and order. It is the intention of the Japanese Government to restore the situation to normal as soon as circumstances permit.

5. The Japanese Government are surprised at the allegation that there exists a fundamental difference between the treatment accorded to Japanese in America and the treatment accorded to Americans in Japan. While it is true that in these days of emergency Americans residing in this country are subject to various economic restrictions, yet these are, needless to say,

restrictions

restrictions imposed not upon Americans alone but also on all foreigners of all nationalities as well as upon the subjects of Japan. I beg to reserve for another occasion a statement of the views of the Japanese Government concerning the treatment of Japanese subjects in American territory, referred to in Your Excellency's note.

As has been explained above, the Japanese Government, with every intention of fully respecting American rights and interests in China, have been doing all that could possibly be done in that behalf. However, since there are in progress at present in China military operations on a scale unprecedented in our history, it may well be recognized by the Government of the United States that it is unavoidable that these military operations should occasionally present obstacles to giving full effect to our intention of respecting the rights and interests of American citizens.

Japan at present is devoting her energy to the establishment of a new order based on genuine international justice throughout East Asia, the attainment of which end is not only an indispensable condition of the very existence of Japan, but also constitutes the very foundation of the enduring peace and stability of East Asia.

It

It is the firm conviction of the Japanese Government that in the face of the new situation, fast developing in East Asia, any attempt to apply to the conditions of to-day and to-morrow inapplicable ideas and principles of the past neither would contribute toward the establishment of a real peace in East Asia nor solve the immediate issues.

However, as long as these points are understood, Japan has not the slightest inclination to oppose the participation of the United States and other Powers in the great work of reconstructing East Asia along all lines of industry and trade; and I believe that the new régimes now being formed in China are prepared to welcome such foreign participation.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration.

OLOSSA OLEVAN LÄVETYSTÖN

19 PAIVÄNÄ ~~Tamm~~ KUUTA 19 39

PAIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 97.

Statement by the Minister for Foreign Affairs, Mr. Hachiro Arita,
given to the Foreign Correspondents
on December 19, 1938.

As has been made clear by the statement of November 3rd
made by the Japanese Government, what Japan desires is the
establishment of a new order which will ensure the permanent
stability of East Asia; or in other words, the establishment
of a relationship of mutual helpfulness and co-ordination
between Japan, Manchoukuo and China in political, economic and
cultural fields.

That the formation of a closely co-operative relationship
between the three countries is an imperious necessity is
explained by the fact that it is, in its political aspect,
a measure of self-defence against the Communist menace and
of safeguarding the civilization and culture of the Orient,
and in its economic aspect, a measure of self-preservation in
presence of the world-wide tendency to erect high Customs
barriers and to employ economic measures for political ends.

It

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN

19 PAIVÄNÄ ~~1938~~ Jannu KUUTA 1939

PÄIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 97.

Statement by the Minister for Foreign Affairs, Mr. ~~Hachiro~~ Arita,
given to the Foreign Correspondents
on December 19, 1938.

As has been made clear by the statement of November 3rd
made by the Japanese Government, what Japan desires is the
establishment of a new order which will ensure the permanent
stability of East Asia; or in other words, the establishment
of a relationship of mutual helpfulness and co-ordination
between Japan, Manchoukuo and China in political, economic and
cultural fields.

That the formation of a closely co-operative relationship
between the three countries is an imperious necessity is
explained by the fact that it is, in its political aspect,
a measure of self-defence against the Communist menace and
of safeguarding the civilization and culture of the Orient,
and in its economic aspect, a measure of self-preservation in
presence of the world-wide tendency to erect high Customs
barriers and to employ economic measures for political ends.

It

It is not only of benefit to the Chinese people themselves but to the whole of East Asia, to lift China from its present semi-colonial status to the position of a modern State.

The establishment of the new order, that is, of a relationship of mutual aid and co-ordination between Japan, Manchoukuo and

China, simply signifies the creation of solidarity between these three countries for the common purpose of preserving the integrity of East Asia, while enabling each nation to maintain its independence and fully to develop its individuality.

It is the firm conviction of Japan that the establishment of such a new order will be perfectly in consonance with international justice and will contribute toward the peace and tranquillity of East Asia, and it is her inflexible resolution to carry out her policy in this regard.

Leaving for a later occasion the political and cultural phases of the proposed tripartite relationship, I wish today to offer a few remarks on its economic aspect.

The new order envisages a certain degree of economic cohesion and co-ordination between Japan, Manchoukuo and China, and the formation of a single economic unit in presence of the similar units which already exist elsewhere and which are both

powerful

powerful and self-sufficing. Although the term "bloc economy" is frequently applied to such an arrangement, the proposed unit in East Asia is by no means to be a system of closed trade. If by "bloc economy" is meant the exclusion of all interests other than those of the parties directly concerned, the employment of the term is wholly improper in the present case.

At the moment, not a few observers seem inclined to feel as though Japan, by the inauguration of the so-called "Japan-Manchoukuo-China Economic Bloc" were aiming at the exclusion from East Asia of all enterprises, capital investments, trade and other economic activities on the part of foreigners. It is quite regrettable that some such idea is to be seen reflected in the comments of various newspapers and magazines published in Europe and America. Japan has long stoutly upheld before all the world the principle of equality of commercial opportunity -- though as a matter of fact, that principle has received scant regard elsewhere, and Japanese products of good quality and moderate price have everywhere been subjected to discriminatory treatment. Japan, nevertheless, still believes that the way to bring about the prosperity of each and every nation is to give effect to the principle of equality of commercial opportunity,

and

and she upholds the freedom of economic activity in all parts of the world as a matter of principle. It is far from Japan's thought to aim at excluding European and American economic activities from East Asia.

However, it is most natural and proper that the two neighbour nations closely bound together by the ties of race and culture -- Japan, poor in natural resources and without a large domestic market, and China, still economically weak -- should work together in order to ensure their independence as regards vital supplies as well as their markets in times of emergency. Within those limits it must be admitted that the economic activities of the countries which lie outside the limits of East Asia would have to be regulated. In other words, it is imperative that the economic activities of other Powers should be subject to certain restrictions dictated by the requirements of the national defence and economic security of the countries grouped under the new order, and that no political privileges should be attached to those activities. The necessity of such restrictions is recognized by "all modern states," including, I am sure, the British Empire and the United States. But even

if

if these restrictions are put in force, there will remain vast fields of commercial and economic activity open to the people of other Powers.

The formation and existence of an economic co-partnership of nations, such as is contemplated for Japan, Manchoukuo and China, would by no means entail any diminution of the trade between that group and other countries. In this connection I might add a few words regarding Manchoukuo. To say that the new state has been closed to Powers other than Japan is a gross mis-statement. Statistics show plainly the progressive increase that has characterized the foreign trade of Manchoukuo during the past few years. The total value of the foreign trade of that country, which was 1,060,000,000 yuan in 1930, the year before her independence, leaped to 1,530,000,000 yuan in 1937. As for the imports from other countries during the same period, they witnessed an increase of 35.3% for Great Britain, 98.9% for the United States, and 332.2% for France. Especially conspicuous was the increase in the importation of machinery, tools, vehicles, hardware and timber, the demand for which is expected to expand further, with the progress of the work of economic construction in Manchoukuo. We should

also

also take into consideration the imports from Western countries via Japan, though these are not indicated in the statistics. Again, we should take note of the trade of Manchoukuo with the British and French colonies, which is fast developing with the years.

In brief, the proposed new order for East Asia, when established, will not only bring permanent stability to this part of the globe but will also serve, I am firmly convinced, to put the economic activities of Occidental Powers in East Asia upon a far more solid foundation than at present.

FOREIGN MINISTER DEPLORES POWERS' CREDITS TO CHINA; TELLS BARS AT OPEN DOOR

Announcing Intentions in China

Foreign Minister Hachiro Arita reads to foreign correspondents the statement in which he told the world yesterday that foreign economic activities in China will have to be subject to restrictions dictated by national defense and economic security. The correspondents to the left are two of the some 50 who were guests of the Minister yesterday afternoon in his official residence.

Arita Doesn't Think U.S.,
Britain Making Poli-
tical Gestures

MEETS WITH PRESS CORPS

Statement Gives Conviction
Other Countries Must Be Re-
stricted in Economic Activities

PACT ARTICLES HELD DEAD

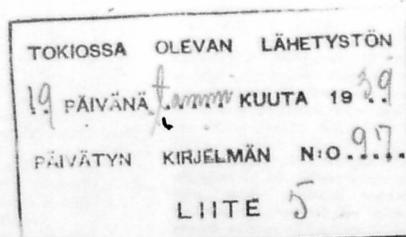
The reported extensions of American and British credits to the Chiang Kai-shek regime are regrettable and inopportune, for they can only lead to prolongation of the Sino-Japanese hostilities, Foreign Minister Hachiro Arita yesterday told some 50 foreign correspondents whom he had invited to his official residence for an interview and tea.

If they are intended as political gestures to Japan, he declared, "there would be nothing more dangerous." But he added that he personally was inclined to regard them as not political gestures.

In a prepared statement, which he read to the group after copies of it had been distributed, the Foreign Minister officially made public for the first time the conviction of the Japanese Government that the projected Sino-Japanese economic cooperation under the new order in East Asia makes it "imperative that the economic activities of other Powers (in China) should be subjected to certain restrictions dictated by the requirements of the national defense and economic security of the countries grouped under the new order, and that no political privileges should be attached to these activities."

Vast Fields Said Left

He asserted, however, that "vast fields of commercial and economic activity" will remain open to the people of other powers and that the new order in East Asia will "put the economic activities of Occidental Powers in East Asia upon a far more solid foundation than at present."

In answering questions asked by correspondents, Mr. Arita declined to discuss concrete aspects of the application of the principles expressed in the statement. He had heard nothing about abrogation of the nine-Power treaty regarding China but regarded some of its articles as no longer applicable.

The Foreign Minister's prepared statement follows:

"As has been made clear by the statement of November 3 made by the Japanese Government, what Japan desires is the establishment of a new order which will ensure the permanent stability of East Asia; or in other words, the establishment of a relationship of mutual helpfulness and co-operation between Japan, Manchukuo and China in political, economic and cultural fields.

"That the formation of a closely cooperative relationship between the three countries is an imperious necessity is explained by the fact that it is, in its political aspect, a measure of self-defense against the Communist menace and a safeguarding the civilization and cultural of the Orient, and in its economic aspect, a measure of self-preservation in the presence of the worldwide tendency to erect high customs barriers and to employ economic measures for political ends.

China to Be Lifted

"It is not only of benefit to the Chinese people themselves but to the whole of East Asia to lift China from its present semi-colonial status to the position of a modern State. The establishment of the new order, that is, of a relationship of mutual aid and co-operation between Japan, Manchukuo and China, simply signifies the creation of solidarity between these three countries for the common purpose of preserving the integrity of East Asia, while enabling each nation to maintain its independence and fully to develop its individuality.

"It is the firm conviction of Japan that the establishment of such a new order will be perfectly in consonance with international justice and will contribute toward the peace and tranquillity of East Asia, and it is her inflexible resolution to carry out her policy in this regard.

"Leaving for a later occasion the political and cultural phases of the proposed tripartite relationship, I wish today to offer a few remarks on its economic aspect.

"The new order envisages a certain degree of economic cohesion and co-operation between Japan, Manchukuo and China and the formation of a single economic unit in the presence of the similar units which already exist elsewhere and which are both powerful and self-sufficient. Although the term 'bloc economy' is frequently applied to such an arrangement, the proposed unit in East Asia is by no means to be a system of closed trade. If by 'bloc economy' is meant the exclusion of all interests other than those of the parties directly concerned, the employment of the term is wholly improper in the present case.

Exclusion Idea Regretted

"At the moment, not a few observers seem inclined to feel as though Japan, by the inauguration of the so-called 'Japan - Manchukuo - China economic bloc' were aiming at the exclusion from East Asia of all enterprises, capital investments, trade and other economic activities on the part of foreigners. It is quite regrettable that some such idea is to be seen reflected in the comments of various newspapers and magazines published in Europe and

America. Japan has long stoutly upheld before all the world the principle of equality of commercial opportunity—though, as a matter of fact, that principle has received scant regard elsewhere, and Japanese products of good quality and moderate price have everywhere been subjected to discriminatory treatment. Japan, nevertheless, still believes that the way to bring about the prosperity of each and every nation is to give effect to the principle of equality of commercial opportunity, and it upholds the freedom of economic activity in all parts of the world as a matter of principle. It is far from Japan's thought to aim at excluding European and American economic activities from East Asia.

"However, it is most natural and proper that the two neighbor nations closely bound together by the ties of race and culture—Japan, poor in natural resources and without a large domestic market, and China, still economically weak—should work together in order to ensure their independence as regards vital supplies as well as their markets in times of emergency. Within those limits, it must be admitted that the economic activities of the countries which lie outside the limits of East Asia would have to be regulated. In other words, it is imperative that the economic activities of other Powers should be subject to certain restrictions dictated by the requirements of the national defense and economic security of the countries grouped under the new order, and that no political privileges should be attached to those activities. The necessity of such restrictions is recognized by 'all modern States,' including, I am sure, the British Empire and the United States. But even if these restrictions are put in force, there will remain vast fields of commercial and economic activity open to the people of other Powers.

Manchukuo Trade Cited

"The formation and existence of an economic co-partnership of nations, such as is contemplated for Japan, Manchukuo and China, would by no means entail any diminution of the trade between the group and other countries. In this connection I might add a few words regarding Manchukuo. To say that the new State has been closed to Powers other than Japan is a gross mis-statement. Statistics show plainly the progressive increase that has characterized the foreign trade of Manchukuo during the past few years. The total value of the foreign trade of that country, which was 1,060,000,000 yuan in 1930, the year before its independence, leaped to 1,530,000,000 yuan in 1937. As for the imports from other countries during the same period, they witnessed an increase of 35.3 per cent for Great Britain, 98.9 per cent for the United States and 33.2 per cent for France. Especially conspicuous was the increase in the importation of machinery, tools, vehicles, hardware and timber, the demand for which is expected to expand further with the progress of the work of economic construction in Manchukuo. We should also take into consideration the imports from Western countries via Japan, though these are not indicated in the statistics. Again, we should take note of the trade of Manchukuo with the British and French colonies, which is fast developing with the years.

"In brief, the proposed new order for East Asia, when established, will not only bring permanent stability to this part of the globe but will also serve, I am firmly convinced, to put the economic activities of Occidental Powers in

East Asia upon a far more solid foundation than at present."

Questions Invited

After Mr. Arita, standing in the circle of seated correspondents, had read the statement, his guests were invited to ask question. Mr. H. Tsu-chiya, of the information bureau of the Foreign Office, interpreted.

An American inquired whether what the Foreign Minister had just said could be taken as an official Government statement on the outcome of the Imperial Conference of November 30, about which nothing has been made public as yet. Mr. Arita replied that he did not feel at liberty to reveal what the Imperial Conference had decided. He believed the Government would disclose it on some later occasion though he did not know in what form.

Another correspondent, referring to the statement, suggested that there might seem to be a little contradiction between the assertion that "Japan has long stoutly upheld before all the world the principle of equality of commercial opportunity" and the later assertion that "it is imperative that the economic activities of other Powers (in China) should be subject to certain restrictions dictated by the requirements of the national defense and economic security" of Japan, China and Manchukuo.

The Foreign Minister was unable to see any contradiction and asked that the second assertion be understood on the basis of the sentences preceding it, which explain the policy the Japanese Government is adopting.

Asked to qualify the term "foreigners" as used in the statement, Mr. Arita said it means all except Japanese, Chinese and Manchurians.

Strict Sense Intended

A correspondent pointed out, with reference to the restrictions that will be dictated by the requirements of national defense, that defense has in modern times come to include almost everything, as Japan's own National General Mobilization Law demonstrates. Could the Foreign Minister qualify it somewhat?

Mr. Arita said he was not using "defense" in the broad sense mentioned by the correspondent, but in its strict sense. He asked that the whole phrase "restrictions dictated by the requirements of national defense and economic security" be taken in the abstract sense, not the concrete. While the hostilities are in progress, nothing can be said definitely about the restrictions.

Is Japan, it was asked, about to denounce the nine-Power pact on China?

The Foreign Minister recalled that he had made it very clear in his note of November 18 to the United States that old ideas and principles relating to China cannot be applied unconditionally to present circumstances.

But what, a correspondent inquired, are the new ideas and principles to replace the old?

They require a long explanation, Mr. Arita said. In short, however, these ideas and principles which are stipulated in treaties concluded when China was not recognized as a modern State are ideas and principles applicable to the situation existing when they were enunciated. They are not applicable to the present situation.

New Order to Replace Old

Pressed to indicate what is to replace the ideas and principles which Japan considers no longer applicable,

the Foreign Minister declared that they are to be replaced by the new order in East Asia and called the attention of his guests to the following paragraph in his statement:

"It is not only of benefit to the Chinese people themselves but to the whole of East Asia to lift China from its present semi-colonial status to the position of a modern State. The establishment of the new order, that is, of a relationship of mutual aid and co-operation among Japan, Manchukuo and China, simply signifies the creation of solidarity between these three countries for the common purpose of preserving the integrity of East Asia, while enabling each nation to maintain its independence and fully to develop its individuality."

Someone asked whether the Minister, who had said that the ideas embodied in the nine-Power treaty were evolved when China was not recognized as a modern State, considers China to be now a modern State. Mr. Arita admitted that China is not so considered but said it is "to be lifted" to the status of a modern State.

Are the principles of extra-territoriality, one of the newspapermen inquired, considered inapplicable in the new situation?

The Foreign Minister said he was of the opinion that such arrangements as extra-territoriality will be abolished gradually and pointed out that in the past some countries, including Japan, found themselves in agreement that extra-territoriality should be done away with in China on certain conditions.

Would he include foreign concessions?

As far as the principle is concerned, Mr. Arita replied, concessions should be included. The abolition of them will depend on developments.

China Should Aspire

And what about leased territories? The Foreign Minister gave his opinion that "all restrictions which modern States are not subjected to will be abolished gradually." China should aspire to such abolition, he added.

He declined to commit himself when asked if Japan will take the lead in China, as it did in Manchuria, in bringing about the abolition of special foreign privileges. He merely repeated that, in principle, all such things will be abolished.

A correspondent inquired what is the principle basis for the new order in East Asia, suggesting geographical proximity. The Foreign Minister said the new order is based on geographical propinquity and international justice.

How can Japan, another of the group asked, reconcile a customs union among the three countries of the East Asiatic bloc and equality of economic opportunity?

The economic co-ordination of the three countries, Mr. Arita answered, may vary from time to time in accordance with the international situation. Its degree may vary.

Will the Chinese people be given an opportunity to approve the policy of raising China to the status of a modern State?

The Foreign Minister declared that Japan thinks everything should depend on the agreement of the governments concerned.

Asked which Chinese Government he meant, he replied:

"The Government, of course. The one we recognize."

One of the foreign newspapermen sought enlightenment on the kinds of American and European economic activities that will be welcomed under the new order.

Must Not Interfere

Mr. Arita answered that any kind of economic activity, whatever its form, will be welcomed, provided it does not interfere with the requirements of national defense and economic security. Any economic activity of political character will of course be excluded.

His attention was called to some of the restrictions already being applied in Japan to foreign economic activities, including the ban on dividend remittances by such foreign concerns as the Ford Motor Company of Japan, limited. He replied that such restrictions are general and apply to the economic activities of all foreign interests, not only those with American capital. Moreover, they are of a nature that cannot be helped in any country.

The question of Japan's attitude toward the nine-Power treaty was raised again. "Does Japan," an European correspondent asked, "regard it still as a treaty or not?"

The Foreign Minister pointed out that the treaty consists of the text and attached resolutions. He had never heard of its abrogation and so regarded it as still in existence. But some of its articles and resolutions now seem inapplicable and therefore may be said to no longer applicable.

The questioner claimed that Article 3 of the treaty forbids the use of geographical proximity to gain advantages in China and asked why Japan does not renounce it. Mr. Arita said that unfortunately he did not have the text of the treaty available and therefore declined to discuss Article 3.

Another correspondent suggested that Japan's attitude toward the treaty may be summarized as acceptance of it but not of some of its articles.

Application Is Variable

Although the treaty may be in existence, the Foreign Minister responded, there may be some cases in which some of the articles will not be applicable and other cases in which other articles will be applicable.

Does the same principle, he was asked, apply to the Portsmouth and other treaties to which Japan is a signatory?

Though not referring specifically to the Portsmouth treaty, under which Japan claims the right to fish in Soviet waters, Mr. Arita said that, generally speaking, some articles in all treaties may become inapplicable in changed situations.

There is legal procedure for meeting such situations, one of the correspondents pointed out.

The Foreign Minister said he thought there would be cases in which legal measures would be adopted.

Are other Powers at liberty to denounce certain articles in their commercial treaties with Japan?

Mr. Arita was sure that his guests would agree with him that it would be of no profit to continue the discussion of this topic and would turn to some other matter.

A correspondent recalled that Mr. Arita, when he served as Foreign Minister two years ago, had told him, when asked what the effects of the anti-Comintern pact would be, to wait and see. What differences did he think the pact had made?

The activity of the Comintern, at least in Europe, seems since the conclusion of the pact to have become weaker, the Foreign Minister answered.

Another of the foreign newspapermen suggested that the restrictions on foreign economic activities in China mentioned in the statement mean roughly that "Japan does not want foreigners monkeying about with new

railways, heavy industries and other matters of strategic necessities" but that China will not impose discriminatory tariff barriers against foreign goods.

Mr. Arita said he was limiting himself at the moment to discussion of principles. As for their application, he preferred to reserve his opinions.

Pressed for an admission that the suggestion was in general correct, he said he could not say.

A correspondent called attention to the reference in the statement to lifting "China from its present semi-colonial status to the position of a modern State" and asked if it means the return to China eventually of such foreign possessions as Macao and Hongkong.

The Foreign Minister did not think concessions such as those mentioned could be taken to be implied in his statement.

Then was raised the question of recent foreign credits to the Chiang Kai-shek regime.

"An early conclusion of the Sino-Japanese conflict is earnestly desired," Mr. Arita stated, "not only for the sake of peace in the Far East but also for the sake of the Powers, as well as the 400,000,000 Chinese. The reported loan to China, even though made purely for trade, necessarily will lead to prolongation of the conflict and consequently to the embarrassments and inconveniences of third-Power nations. Therefore, the United States loan to China is inopportune, to say the least, and is a regrettable action on the part of the United States, which has thus far acted with understanding and discretion with regard to the situation.

"And if, as American newspapers say, it is a political gesture of the United States toward Japan, I think there would be nothing more dangerous. The Japanese people may regard the present American loan to the Chiang Kai-shek regime as really intended as economic pressure by a powerful economic unit, and it will prove quite contrary to what is expected by America. At least, the Japanese people will undoubtedly find new grounds for strengthening the proposed new order in East Asia. Personally, I do not surely wish to regard the reported American loan as a political gesture toward the activities of Japan."

"You do not wish to, but do you?" a correspondent asked regarding the last sentence.

"I am rather inclined to regard it as not a political gesture," Mr. Arita replied.

Great Britain also is extending credits to China, he was reminded.

"I can say exactly the same about the British loan," the Foreign Minister said. "That is, I am inclined personally not to regard it as a political gesture."

Someone asked what Japan will do if the Soviet Union refuses to conclude a fishery agreement. Mr. Arita replied that he was not at liberty to say what attitude will be taken at the time of Soviet refusal to conclude an agreement until that time arrives. But the Government will do its best, he declared, to protect Japan's rights and interests. He did not think it timely to discuss the possibility of free fishing with Japanese naval vessels guarding the fishing boats.

Did he agree with Lieutenant-General Hideki Tojo, now Inspector-General of Military Aviation and War Vice-Minister when he made the statement that war with the Soviet Union is inevitable?

As Foreign Minister, Mr. Arita declined to make any comment.

This ended the interview. After several group photographs were taken, the guests went downstairs to the dining room, where refreshments were served.

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN
19 PÄIVÄNÄ *Fammi* KUUTA 19 39
PÄIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 97.

Statement by **the Prime Minister, Prince LIITE**
Konoe.

December 22, 1938.

The Japanese Government are resolved, as has been clearly set forth in their two previous statements issued this year, to carry on the military operations for the complete extermination of the anti-Japanese Kuomintang Government, and at the same time to proceed with the work of establishing a new order in East Asia together with those far-sighted Chinese who share in our ideals and aspirations.

The spirit of renaissance is now sweeping over all parts of China and enthusiasm for reconstruction is mounting ever higher. The Japanese Government desire to make public their basic policy for adjusting the relations between Japan and China, in order that their intentions may be thoroughly understood both at home and abroad.

Japan, China and Manchoukuo will be united by the common aim of establishing the new order in East Asia and of realizing a relationship of neighbourly amity, common defence against Communism, and economic co-operation. For that purpose it is necessary first of all that China should cast aside all narrow and prejudiced views belonging to the past and do away with the folly of anti-

Japanism,

Japanism, and resentment regarding Manchoukuo. In other words, Japan frankly desires China to enter of her own will into complete diplomatic relations with Manchoukuo.

The existence of the Comintern influence in East Asia cannot be tolerated. Japan therefore considers it an essential condition of the adjustment of the Sino-Japanese relations that there should be concluded an anti-Comintern agreement between the two countries in consonance with the spirit of the anti-Comintern Agreement between Japan, Germany and Italy. And in order to ensure the full accomplishment of her purpose, Japan demands, in view of the actual circumstances prevailing in China, that Japanese troops be stationed, as an anti-Communist measure, at specified points during the time the said agreement is in force, and also that the Inner Mongolian region be designated as a special anti-Communist area.

As regards economic relations between the two countries, Japan does not intend to exercise economic monopoly in China, nor does she intend to demand of China to limit the interests of those third Powers, who grasp the meaning of the new East Asia and are willing to act accordingly. Japan only seeks to render effective the co-operation and collaboration between the two countries. That is to say, Japan demands that China, in accordance with the principle of equality between the two countries, should recognize the freedom of residence and trade on the part of Japanese

subjects

subjects in the interior of China, with a view to promoting the economic interests of both peoples; and that, in the light of the historical and economic relations between the two nations, China should extend to Japan facilities for the development of China's natural resources, especially in the regions of North China and Inner Mongolia.

The above gives the general lines of what Japan demands of China. If the true object of Japan in conducting the present vast military campaign be fully understood, it will be plain that what she seeks is neither territory nor indemnity for the costs of military operations. Japan demands only the minimum guarantee needed for the execution by China of her function as a participant in the establishment of the new order.

Japan not only respects the sovereignty of China, but she is prepared to give positive consideration to the questions of the abolition of extra-territoriality and of the rendition of concessions and settlements-matters which are necessary for the full independence of China.

19 PÄIVÄNÄ 39 KUUTA 1939

39
97

"Acting under the instructions of my Government I have the honor to address to Your Excellency the following note:

"The Government of the United States has received and has given full consideration to the reply of the Japanese Government of November 18 to this Government's note of October 6 on the subject of American rights and interests in China.

"In the light of facts and experience, the Government of the United States is impelled to reaffirm its previously expressed opinion that imposition of restrictions upon the movements and activities of American nationals who are engaged in philanthropic, educational and commercial endeavors in China has placed and will, if continued, increasingly place Japanese interests in a preferred position and is, therefore, unquestionably discriminatory in its effect against legitimate American interests. Further, with reference to such matters as exchange control, compulsory currency circulation, tariff revision and monopolistic promotion in certain areas of China, the plans and practices of the Japanese authorities imply an assumption on the part of those authorities that the Japanese Government or the regimes established and maintained in China by Japanese armed forces are entitled to act in China in a capacity which as flows from rights of sovereignty and further in so acting to disregard and even to declare nonexistent or abrogated the established rights and interests of other countries, including the United States.

"The Government of the United States expresses its conviction that the restriction and measures under reference not only are unjust and unwarranted but are counter to the provisions of several binding international agreements, voluntarily entered into, to which both Japan and the United States, and in some cases other countries, are parties.

"In the concluding portion of its note under reference, the Japanese Government states that it is firmly convinced that 'in the face of the new situation fast developing in Asia, any attempt to apply to the conditions of today and tomorrow inapplicable ideas and principles of the past neither would contribute toward the establishment of a real peace in East Asia nor solve the immediate issues' and that 'as long as these points are understood Japan has not the slightest inclination to oppose the participation of the United States and other Powers in the great work of reconstructing East Asia along all lines of industry and trade.'

"The Government of the United States, in its note of October 6, requested, in view of the oft-reiterated assurance proffered by the Government of Japan of its intention to observe the principles of equality of opportunity in its relations with China and in view of Japan's treaty obligations so to do, that the Government of Japan abide by these obligations and carry out these assurances in practice. The Japanese Government in its reply appears to affirm that it is its intention to make its observance of that principle conditional upon an understanding by the American Government and by other governments of a 'new situation' and a 'new order' in the Far East as envisaged and fostered by Japanese authorities.

"Treaties which bear PAIVATYÖN N:o 19
PAIVÄNÄ 39
KUUTA 1939
KIRJELMAN N:o
the name of the Government of Japan and the Government of the United States could not assent to the establishment at the instance of any third country of a regime which would arbitrarily deprive them of the long-established rights of equal opportunity and fair treatment which are legally and justly theirs along with those of other nationals.

"Fundamental principles such as the principle of equality of opportunity which have long been regarded as inherently wise and just, which have been widely adopted and adhered to and which are general in their application are not subject to nullification by a unilateral affirmation.

"With regard to the implication in the Japanese Government's note that the 'conditions of today and tomorrow' in the Far East call for a revision of the ideas and principles of the past, this Government desires to recall to the Japanese Government its position on the subject of revision of agreements.

"This Government had occasion in

the course of a communication delivered to the Japanese Government on April 2, 1934, to express its opinion that

"Treaties can lawfully be modified or terminated, but only by processes prescribed or recognized or agreed upon by the parties to them."

"In the same communication, this Government also said, 'in the opinion of the American people and the American Government, no nation can, without assent of the other nations concerned, rightfully endeavor to make conclusive its will in situations where there are involved the rights, the obligation and the legitimate interests of other sovereign States.' In an official and public statement on July 16, 1937, the Secretary of State of the United States declared that this Government advocates 'adjustment of problems in international relations by processes of peaceful negotiation and agreement.'

"At various times during recent decades, various Powers, among which

have been Japan and the United States,

have had occasion to communicate and

to confer with regard to situations and

problems in the Far East. In the con-

ducting of correspondence and of con-

ferences relating to these matters, the

parties involved have invariably taken

into consideration past and present

facts, and they have not failed to per-

ceive the possibility and the desirabil-

ity of changes in the situation. In the

making of treaties, they have drawn up

and have agreed upon

provisions intended to facilitate

advantageous developments and at the

same time to obviate and avert the

arising of friction between and among

the various Powers which, having in-

terests in the region or regions under

reference, were and would be con-

cerned.

"In the light of these facts, and with reference especially to the purposes and the character of the treaty provisions from time to time solemnly agreed upon for the very definite purposes indicated, the Government of the United States deprecated the fact that one of the parties to these agreements has chosen to embark—as indicated both by action of its agents and by official statements of its authorities—upon a course directed toward the arbitrary creation by that Power by methods

of its own selection, regardless of treaty pledges and the established rights of other Powers concerned, of a 'new order' in the Far East. Whatever may be the changes which have taken place in the situation in the Far East and whatever may be the situation now, these matters are of no less interest and concern to the American Government than have been the situations which have prevailed there in the past, and such changes as may henceforth take place there, changes which may enter into the producing of a 'new situation' and a 'new order,' are and will be of like concern to this Government.

"This Government is well aware that the situation has changed. This Government is also well aware that many of the changes have been brought about by the action of Japan. This Government does not admit, however, that there is no need or warrant for any one Power to take upon itself to prescribe what shall be the terms and conditions of a 'new order' in areas not under its sovereignty and to constitute itself the repository of authority and the agent of destiny in regard thereto.

"It is known to all the world that various of the parties to treaties concluded for the purpose of regulating contacts in the Far East and avoiding friction therein and therefrom—which treaties contained, for those purposes, various restrictive provisions—have from time to time and by processes of negotiation and agreement contributed in the light of changed situations toward the removal of restrictions and toward the bringing about of further developments which would warrant, in the light of further changes in the situation, further removals of restrictions.

"By such methods and processes, early restrictions upon the tariff autonomy of all countries in the Far East were removed. By such methods and processes, the rights of extraterritorial jurisdiction once enjoyed by Occidental countries in relations with countries in the Far East have been given up in relations with all of those countries except China; and in the years immediately preceding and including the year 1931, countries which still possessed those rights in China, including the United States, were actively engaged in negotiations—for advanced-looking toward surrender of those rights. All discerning and impartial observers have realized that the United States and others of the 'treaty Powers' have not during recent decades clung tenaciously to their so-called 'special' rights and privileges in countries of the Far East but on the contrary have steadily encouraged the development in those countries of the institutions and practices in the presence of which such rights and privileges may safely and readily be given up; and all observers have seen those rights and privileges gradually being surrendered voluntarily through agreement by the Powers which have possessed them. In one point only has the Government of the United States, along with several other governments, insisted: namely, that new situations must have developed to a point warranting the removal of 'special' safeguarding restrictions and that the removals be effected by orderly processes.

"The Government of the United States has at all times regarded agreements as susceptible of alteration, but it has always insisted that alterations can rightfully be made only by orderly processes of negotiation and agreement among the parties thereto.

"The Japanese Government has upon numerous occasions expressed itself as holding similar views.

"The United States has in its international relations rights and obligations which derive from international law and rights and obligations which rest upon treaty provisions. Of those which rest on treaty provisions, its rights and obligations in and with regard to China rest in part upon provisions in treaties between the United States and China and in part on provisions in treaties between the United States and several other Powers, including both China and Japan. These treaties were concluded in good faith for the purpose of safeguarding and promoting the interest not of one only but of all of their signatories. The people and the Government of the United States cannot assent to the abrogation of any of this country's rights or obligations by the arbitrary action of agents or authorities of any other country.

"The Government of the United States has, however, always been prepared and is now prepared to give due and ample consideration to any proposals based on justice and reason which envisage the resolving of problems in a manner duly considerate of the rights and obligations of all parties directly concerned by processes of free negotiation and new commitment by and among all of the parties so concerned. There has been and there continues to be opportunity for the Japanese Government to put forward such proposals. This Government has been and it continues to be willing to discuss such proposals, if and when put forward, with representatives of the other Powers, including Japan and China, whose rights and interests are involved, at whatever time and in whatever place may be commonly agreed upon.

"Meanwhile, this Government reserves all rights of the United States as they exist and does not give assent to any impairment of any of those rights.

"I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration."

TOKIOSSA KOLEVÄN LÄHETYSTÖN

19 PÄIVÄÄ 1939 KUUTA 1939

PÄIVÄTYN KIRNELMÄN N:o 97

E 8

"Your Excellency.

"I am instructed by His Majesty's Principal Secretary of State for Foreign Affairs to inform Your Excellency of the uncertainty and grave anxiety in which His Majesty's Government in the United Kingdom have been left by a study of Japan's new policy in Far Eastern affairs as set out in the recent statements by the late Prime Minister and other Japanese statesmen. I am to refer more particularly to Prince Konoe's statements of November 3 and December 22 and to the communication made by Your Excellency to foreign press correspondents on December 19. This uncertainty has not been removed by the conversations on the subject which I have had with Your Excellency from time to time.

"From these pronouncements and from other official information issued in Japan, His Majesty's Government infer that it is the intention of the Japanese Government to establish a tripartite combination or bloc composed of Japan, China and Manchuria in which the supreme authority will be vested in Japan and subordinate roles will be allotted to China and Manchuria. So far as China is concerned, it is understood that the Japanese Government is to exercise control, at least for some time, through the Asia Development Council in Tokyo (China Affairs Board), which is charged with the formulation and execution of policy connected with political, economic and cultural affairs in China. Your Excellency's own communication to the press indicates that the tripartite combination is to form a single economic unit and the economic activities of other Powers are to be subjected to restrictions dictated by the requirements of national defense and the economic security of the proposed bloc.

"According to Prince Konoe, hostilities in China are to continue until the present Chinese Government have been crushed or will consent to enter the proposed combination on the Japanese terms. China, he said, will be required to conclude with Japan an anti-Comintern agreement, and Japanese troops are to be stationed at specified points in Chinese territory for an indefinite period, presumably to ensure that the Japanese conditions for the suspension of hostilities are observed. Moreover, His Excellency stated that the Inner Mongolia region must be designated as a special anti-Communist area. It is not clear what is meant by this, but in the absence of fuller information it can only be assumed that Inner Mongolia is to be subjected to an even greater degree of Japanese military control than other parts of China.

"His Majesty's Government are at a loss to understand how Prince Konoe's assurance that Japan seeks no territory and respects the sovereignty of China can be reconciled with the declared intention of the Japanese Government to compel the Chinese people by force of arms to accept conditions involving the surrender of their political, economic and cultural life to Japanese control, the indefinite maintenance in China of considerable Japanese garrisons and the virtual detachment from China of the territory of Inner Mongolia.

"For their part His Majesty's Government desire to make it clear that they are not prepared to accept or to recognize activities of the nature indicated which are brought about by force. They intend to adhere to the principles of the Nine-Power Treaty and cannot agree to the unilateral modification of its terms. They would point out that, until the outbreak of the present hostilities, the beneficial effects which the Treaty was expected to produce were steadily being realized. The Chinese people were maintaining and developing for themselves an effective and stable government, and the principle of equal opportunity for the commerce and industry of all nations was bringing prosperity to China and to its international trade, including that with Japan. His Majesty's Government therefore cannot agree, as is suggested in Japan, that the treaty is obsolete or that its provisions no longer meet the situation, except in so far as the situation has been altered by Japan in contravention of its terms.

"While, however, His Majesty's Government maintain that modification cannot be effected unilaterally and must be by negotiations between all the signatories, they do not contend that treaties are eternal. If, therefore, the Japanese Government have any constructive suggestions to make regarding the modification of any multilateral agreements relating to China, His Majesty's Government, for their part, will be ready to consider them. In the meantime His Majesty's Government reserve all their rights under existing treaties.

"I am further instructed to refer of that portion of Prince Konoe's statement of December 22, in which he states that Japan is prepared to give consideration to the abolition of extraterritoriality and the revocation of foreign concessions and settlements in China. This inducement to China to accept Japan's demands would appear to entail but little sacrifice on the part of Japan for if the Japanese Government succeed in their plan for control of the country, they will have no further need for extraterritoriality or concessions. On the other hand, His Majesty's Government would recall that they undertook and nearly completed negotiations with the Chinese Government in 1931 for the abrogation of British extraterritorial rights. Negotiations were suspended by the Chinese Government in consequence of disturbed conditions following the seizure of Manchuria by the Japanese force in that year, but His Majesty's Government have always been ready to resume negotiations at a suitable time and are prepared to discuss this and other similar questions with a fully independent Chinese Government when peace has been restored.

"In conclusion I am to state that if, as is possible, His Majesty's Government have in any way misinterpreted the intentions of the Japanese Government, they feel it is because of the ambiguity with which those intentions have so far been expressed, and they would welcome a more precise and detailed exposition of the Japanese conditions for terminating hostilities and of Japanese policy towards China.

"I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration."

Copie.

Tokio, le 19 Janvier 1939

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN

PAIVÄNÄ 19 KUUTA 1939

PÄIVÄTY: KIRIELMÄN N:o 07

LIIKE 9

N° 2

Monsieur le Ministre,

Conformément aux instructions qui m'ont été adressées j'ai l'honneur de faire savoir à Votre Excellence que les récentes déclarations officielles du Gouvernement Impérial sur la politique qu'il entendrait suivre en Extrême-Orient ont retenu la particulière attention du Gouvernement de la République. Il est apparu au Gouvernement de la République que la politique ainsi définie serait peu compatible avec les dispositions du traité des Neuf Puissances. Le Gouvernement de la République tient à marquer qu'il ne saurait accepter ou reconnaître aucune modification de l'ordre de choses établi en Chine par les traités en vigueur qui ne soit accompagné d'une consultation préalable des puissances intéressées et dûment accepté par les dites puissances. Il persiste à penser que les principes posés dans le traité signé à Washington le 6 février 1922 n'ont rien perdu de leur valeur

Son Excellence

Monsieur Hachiro ARITA

Ministre des Affaires Etrangères

etc, etc, etc,

TOKIO

et que seul le respect de ces principes permettrait de régler d'une manière satisfaisante pour les tierces puissances les différents problèmes qu'a soulevés l'action entreprise en Chine par le Japon.

Le Gouvernement de la République se refuse à croire que le Gouvernement Impérial se propose de dénoncer unilatéralement les dispositions contractuelles auxquelles il a librement souscrit ou qu'il ait l'intention, en modifiant l'état de choses auquel se réfèrent ces dispositions, de mettre les autres puissances parties à ces accords devant un fait accompli de nature à porter un grave préjudice à leurs intérêts.

Au cas où le Gouvernement Impérial estimerait que le cours des évènements en Extrême-Orient comporte une mise au point des dispositions du traité de Washington, son premier soin serait sans doute de communiquer aux Puissances signataires de ce traité les suggestions qui lui paraîtraient opportunes. Dans cette même hypothèse le Gouvernement français ne manquerait point de soumettre les vues exposées par le Gouvernement Impérial au plus attentif examen.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma très haute considération.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Valvanne

24. 1939

Niin /pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 98 - 14.

Tokio SSA 21 P:NÄ tammi KUUTA 19 39.

7/185 Yal. 3 - 39 -
21/2-39

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. 1 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 4:

Pääministerin ja ulkoministerin
puheet parlamentissa.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähettiläät
Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa.

Raportissa mainitut 2 liitettyä oheistetaan
tähän saatokirjelmaan.

Ministeri:

Meg Malmsten

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Tokio ssa 21 p:nä tammi kuuta 19 39.

7 1857 Val. S -39.

Asia: Pääministerin ja ulkoministerin
puheet parlamentissa.

21/2-39

5 C15

Parlamentti, jonka juhlassiset avajaiset tapahtuivat viime joulukuun 26 päivänä, aloitti varsinaisen toimintansa tänään. Ulkoministeri ARITA esitti tallöin tavanmukaisen yleiskatsauksensa Japanin ulkopoliittikkaan, mutta myöskin pääministeri HIRANUMA puhe liikkui talla kertaa pääasiallisesti ulkoasiain piirissä. Ulkoministeriön viralliset englanninkieliset kaannökset molemmista puheista lähetetään tämän reportin saattokirjelmän liitteinä. Pyydän seuraavassa lyhyesti selostaa puheiden tärkeimpia kohtia.

Japanin hallitusmiesten julkiset puheet ovat yleensä laaditut abstraktiseen tyyliin, ja tämä sääntö piti erikoinaan paikkansa pääministerin puheen kohdalta.

MEIDZI-keisarin kehoitus "Käntykää pois menneisyyden pahoilta teiltä ja noudattakaa luonnon määräämää oikeutta ja kohtuutta" oli pääministerin mukaan Japanin hallituksen toiminnan perusta! Hiukan tarkemmin puhuen hän ilmoitti jatkavansa KONOEn hallituksen politiikkaa.

Tärkein asia Japanille nykyään oli Kiinan-politiikka. Sen lopullisena tarkoitusperä oli "luoda uusi järjestys, jonka mukaan Japani, Mantšukuo ja Kiina liittyvät toisiinsa keskinäistä apua ja yhteistoimintaa varten".

Pääministeri kutsui kiinalaisia osallistumaan tuohon yhteistyöhön. Jos jotkut heistä kuitenkin itsepäisesti jatkoivat Japanin vastustamista, ei talla ollut muuta neuvoa kuin tuhota heidät.

Ulkoministeri ARITA käsitteili puheessaan aluksi Mantšukuoita. Hän totesi, että seitsemän valtiota oli tähän mennessä tunnustanut keisarikunnan. Mantšukossa

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluojemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaidestuksen tiedotukseen.
Ei ulkomaidestuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

toimeenpannun järjestyksen turvin sen kauppavaihto esim. Ison-Britannian ja Yhdysvaltain kanssa oli huomattavasti kasvanut verrattuna Mantšurian-selkkausta aikaisempaan kauppavaihtoon.

Kuten raportissa n:o 3 olen kertonut, Japanin hallitus marras- ja jouluun aikana selvitti Kiinan-politiikaansa useissa harkituissa lausunnoissa. Ulkoministerin parlamenttipuhe joutui pakostakin kertaamaan niissä esittettyjä ajatuksia.

Eras kohta siinä osoitti kuitenkin halua rauhoittaa kolmansia valtioita. Ulkomaisille lehtimiehille jouluun 19 päivänä antamassaan lausunnossa ARITA oli sulkenut Kiinan "avoimen oven" muiden maiden toiminnalta sikäli kuin se koski "uuden järjestyksen" maiden puolustusta ja taloudellista turvallisuutta. Kuten tiedetään, on tämä lausunto herättänyt suurta huolestumista Euroopassa ja Amerikassa. Parlamenttipuheessaan ARITA nyt selitti, että suunnitellut rajoitukset supistetaan "pienimpään mahdolliseen määriin". "Senvuoksi jää avoimiksi laajoja aloja, joilla muiden maiden oikeudet ja edut ja niiden kansalaisten kappaliset ym. yritykset jäävät täysin koskemattomiksi ja joilla ulkomaista osanottoa suorastaan toivotaan, joten on syytä odottaa, että muiden valtioiden taloudellinen toiminta tulee uuden järjestyksen vallitessa entistä enemmän lisääntymään."

Sotatarpeiden jatkuva kuljetus Kiinaan varsinkin Ranskan Indo-Kiinan mutta myös Britannian Burman kautta on viime aikoina hermostuttanut Japanin sotilasjohtoa. Puheessaan ulkoministeri sanoi, että asianomaisille hallituksille oli tehty asiaa koskevia huomautuksia, ja lisäksi uhkauksen: "Jos osoittautuu vältämättömäksi, ryhdytään asianomaisiin toimenpiteisiin."

TŠIANG KAI-ŠEKIN hallitus "on jo paennut etäiseen maakuntaan ja muuttunut vain paikalliseksi régime'aksi". Pekingin "valiaikainen hallitus" ja Nankinin "uusi hallitus" sen sijaan ARITAn väittämän mukaan edistiyivät. Kahden ensiksi mainitun kesken oli jo muodostettu yhteiskomitea, ja ulkoministeri toivoi, että uusi keskushallitus pian saadaan Kiinassa aikaan.

Huomattava osa puheesta oli omistettu kominternille. "Missä tahansa Euroopassa tai Aasiassa rauha ja järjestys häiriintyy, voidaan sähköllisesti havaita kominternin toiminta kulissien takana." ARITA lausui kohteliaisuksia Saksaalle, joka oli Japanin kanssa tehnyt kominternin-vastaisen sopimuksen, ja Italialle, Mantšukuoille ja Unkarille, jotka olivat siihen yhtyneet.

Neuvostoliitosta puhuessaan ARITA ensin mainitsi Tšangkufengin-selkkaukseen, joka oli aikoinaan luonut vaurallisen tilanteen. Pohjois-Sahalinissa Japanilla oli vai-

keuksia öljy- ja hiilikonsessioidensa käytämisessä. Kalastusalueita koskevaa riitaa ulkoministeri selosti pitkälti. Kun vuoden vaihteessa ei ollut saatu aikaan sopimusta, oli päättetty jatkaa neuvotteluja kuluvana vuotena. Japani oli tällöin esittänyt vaativiksen, että status quo oli kalastusalueilla sillä valin säilytetävä. ARITA toivoi, että sopimus vielä saadaan aikaan. Hän lisäsi kuitenkin taas uhkauksen: "Japani on luonnollisesti valmis ryhtymään asianomaisiin toimenpiteisiin, jos tulisi pakko puolustaa sen sopimuksiin perustuvia oikeuksia ja etuja."

Kiinan-selkkaus on nykyään Japanin tärkein ulkopoliittinen pulma. Sitä koskevat Japanin päämäärät märiteltiin viime viikkojen tärkeissä lausunnoissa. Senvuoksi ulkoministerin yleiskatsaus ei sisältänyt mitään yllättävää uutta.

Voinen eräalta mukana olleelta kuulemani mukaan mainita, että ulkoministerin puhetta valmistettiin huolellisesti 9 tuntia kestääneessä kokouksessa, johor ottivat osaa ministeri itse, varaukomistri ja kaikki ulkoministeriön osastopäälliköt.

TOKIOSSA CLEVAN LÄHETYSTÖN
21 PÄIVÄNÄ Tammis KUUTA 1939
PÄIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 98
LIITE

Address of Baron Kiichiro Hiranuma,
Prime Minister, delivered at
the Seventy-fourth Session
of the Diet, on
January 21, 1939.

We have just greeted the second New Year of the China Affair, and the situation that confronts us is graver than ever. I am filled with awe and trepidation, reflecting upon my poor power and ability, that at this time I have received the Imperial command to assume the heavy responsibilities as head of the Cabinet. However, I consider it the greatest honour for me to attend the Seventy-fourth Session of the Diet which is to deliberate on the measures for dealing with the initial stage of the construction of a new order in East Asia, and to join with you all in expressing our best wishes for a long life of His Majesty and continued prosperity of the Imperial Family, and to have this opportunity of stating the views of the Government and assisting in the momentous work of our nation.

His Majesty the Emperor, who is devoting his attention night and day to military affairs as well as to the affairs of State, exceptionally multifarious owing to the China Affair,

was

was pleased to grant to the Diet on the occasion of its opening ceremony, a most gracious message. We are all deeply moved by the Imperial solicitudes concerning the present situation, and it is my humble but earnest hope that we may in conformance with the Imperial will dedicate ourselves to the service to the State and so set His Majesty's mind at ease.

To those officers and men under arms who, fighting for the past one and half years at various fronts in China, have won brilliant victories in succession, I wish to express our profound gratitude while we mourn those heroic dead who lie under the sod in a strange land. Let us pledge ourselves to the fulfilment of the high purpose for which they have given their lives.

As for military relief work, His Majesty the Emperor was pleased some time ago to grant a gracious message together with a generous sum of money from the Imperial Privy Purse. Indeed, the Imperial benevolence knows no bounds. The Government, in conformity with the Imperial will, have caused the establishment of the Imperial Benevolence Fund Military Relief Society, which, in conjunction with the Governmental establishments, is expected to make the work of military relief as perfect as possible and relieve the officers and men at the front from all cares and anxieties regarding their families at home.

In regard to the China Affair upon which both the Government and the people are concentrating their attention, there exists an immutable policy, on which Imperial sanction was obtained by the previous Cabinet, and in accordance with which the necessary steps have been taken in various directions. The present Cabinet being, of course, committed to the same policy, is determined to go forward at all costs for the achievement of the final purpose. To lay the foundation of East Asia's prosperity and progress in the co-operation, political, economic and cultural, of Japan, Manchoukuo and China through full mutual understanding between the three countries, and in their actual relations of mutual helpfulness, neighbourly amity and solidarity, is, needless to say, to illustrate the very spirit in which our nation was founded. Therein lies Japan's fixed national policy, which alone can insure the permanent peace of East Asia, and contribute thereby to the general advancement of the world.

Obviously no lasting peace can be hoped for unless Japan, Manchoukuo and China, the three countries responsible for the stability of East Asia, are speedily united for the realization of the above-mentioned common objective, -- the establishment of a new order to replace the old. "Cast off," said the Emperor

Meiji,

Meiji, "the evil ways of the past, and follow the just and equitable principle of nature." Here we have, I believe, what must be the basis of the government of our country. Here is the great principle which was handed down from the Divine Age by the Imperial Ancestors, and in accordance with which all the Sovereigns of the subsequent ages have ruled the land. To "follow the just and equitable principle of nature" means in the last analysis to enable each and everything to find its own proper place, and therein lies also, I believe, the key to government. And this principle applies equally to internal politics and international relations. The construction of the new East Asian order should proceed on the basis of this fundamental principle.

I hope the above principle of Japan will be understood correctly by Chinese so that they may co-operate with us with no misapprehension whatsoever. Otherwise, the construction of the new order would be impossible. As for those who fail to understand to the end and persist even hereafter in their opposition against Japan, we have no other alternative than to exterminate them. On the other hand, those who desire to co-operate toward the execution of our national policy and make

of

of themselves pioneers of a new China, should be welcomed to take part in the historic enterprise of building up a new order in East Asia, and they should be gladly helped to rescue the Chinese masses from misery and distress, and liberate them from the old bondage and prejudices.

Happily in China today, the sentiments for reconstruction are beginning to sweep over the whole country, with a rapidly growing number of men and women who fall in line with the programmes put into practice by the authorities of the new Governments at Peking and Nanking and the autonomous Government of Mongolia. This is a matter to be congratulated for the sake of the stabilization of East Asia, and also as a fruit of our country's national policy of justice.

Communism having become so rampant on the Chinese continent as to threaten to usurp the political power of the country, its elimination is absolutely necessary if truth and righteousness are to prevail. And to that end we must promote understanding with third Powers, and especially co-operation and collaboration with those Powers who fully understand us. Germany and Italy, as you are aware, have, from the beginning of the present conflict, consistently given us a whole-hearted support, for which we are profoundly grateful. It is exceedingly gratifying that Japan's

relations

relations with these friendly Powers with whom we are bound by the Anti-Comintern Agreement are growing more cordial as the days go by.

The notable development of Manchoukuo is a hopeful sign for the rise of East Asia. The measures calculated to maintain the inseparable relationship between Japan and Manchoukuo should be further strengthened. On the other hand, let me say that it is far from the thought of the Japanese Government to oppose needlessly the activities, economic or cultural, of third Powers. I earnestly hope that they will appreciate the true intentions of Japan and extend co-operation towards the construction of the proposed new order in East Asia.

The Japanese Government's statement, issued by the previous Cabinet which is based upon the basic policy vis-a-vis the China Affair, makes clear the guaranty required of China as a participant in the construction of the new order. The statement provides, I am confident, a directive most suited to the present situation for guiding the Chinese people and also for enlightening third Powers. Thanks to the valiant actions on the part of the Imperial forces and to the loyal support rendered by our people at home and abroad, military victories have been won to our full satisfaction. The

Kuomintang

uomintang Government, still frantically pursuing their anti-Japanese and pro-Communist policy, have been reduced to the status of a local régime by virtue of their flight to a remote province. However, the final aim of our present campaign in China does not lie simply in military victories, but in the rebirth of China, and in the creation thereby of a new order uniting Japan, Manchoukuo and China on a relationship of mutual aid and collaboration. With the recent establishment of the China Affairs Board, it is now expected that all matters relating to China will be expedited smoothly and properly. Of course it is not difficult to see that the way is long and beset with many difficulties. In order to surmount them and to open up a glorious future, we should follow in the footsteps of our forefathers who conquered all national crises -- namely, we should devote all our best efforts to the task on hand, joining in the spirit of national solidarity and united service to the Throne. It means the concentration of all the nation's energy upon the accomplishment of a purpose. This can be done, I am certain, if only we will make up our minds. It should be remembered that the China Affair is not to come to an end until and unless we shall have achieved our ultimate aim.

United

United service to the Throne means the endeavour on the part of all the subjects to carry out thoroughly the will of the Sovereign. In other words, our people in all walks of life -- regardless of whether or not they are concerned with government, and regardless of whether they are engaged in agriculture, industry, or commerce -- should fulfil their respective responsibilities in order that the Imperial benevolence and love may be realized to enable all things to find their proper places. Accordingly, I believe, it is in that spirit that all of us, no matter what may be our occupations, should serve the State and render support to the Imperial policy.

We must then, in conformance to the spirit of Imperial rescript granted at the opening ceremony of the present session, strive to complete the great undertaking of establishing a new East Asian order, and enhance the nation's ancient and traditional spirit and manifest the united strength of the nation. For this purpose it is most urgently necessary to renovate the educational system as well as to enhance the national spirit so that we may deal properly with the China Affair and the international developments in the future. I believe that it is of prime importance that such an educational

policy

policy and the movement of enhancing the national spirit should all have their basis in the spirit of united service to the Throne, and lay emphasis upon action and practice.

Rapid replenishment of all the powers of the nation, especially of defence power, -- or creation of strong armaments and expansion of economic strength possessed in common by Japan, Manchoukuo and China, constitutes the most essential objective of our country. To meet the requirement of such armament replenishment and economic construction we must fully grasp the true significance of the current situation, and with an extraordinary determination on the part of the entire nation, continue our investigations and labours in regard to the expansion of productive power, development of foreign trade, adjustment of capital, commodities and labour, and regulation of commodity prices. Especially with respect to the expansion of productive power, the Government expect to formulate a plan of comprehensive development which will bring about the desired end, and to execute it at all costs.

The Government deem it of urgent importance to develop and reinforce all the systems of transportation and communication in accordance with the new conditions in East Asia and are taking measures to that end.

It

It is of course necessary to continue, within the limit required for the maximum application of the total strength of the nation, the economic control hitherto exercised in various fields.

However, while these measures of control have until now mostly been economic to meet the immediate requirement of prosecuting military operations, we must henceforth put into operation other measures which are of a permanent and constructive character. Accordingly it is necessary to fortify the position of Japan under national general mobilization, -- namely, to invoke in due order the necessary provisions in the Law on National General Mobilization, effecting at the same time various internal reforms, and thereby fully manifest and concentrate the combined strength of the State on the objective of our national policy in the spirit of united service to the Throne.

On the other hand, the Government will carefully consider measures to be taken with regard to the suspension and loss of business by merchants and manufacturers, who will be affected by the measures already described, as well as various measures of stabilizing the livelihood of the nation on the home front, such as promoting healthy development of farming and fishing villages. And in order to accomplish this, it is essential to

execute

execute through free and active co-operation of the Government and people, unfettered by convention, the measures appropriate to the present situation. In pursuance of the various policies there is much, I feel, which depends upon the co-operation of the Government and people.

It is with these considerations, that the Government desire to put their policies into operation and submit a budget and various bills. The present Cabinet having been only recently formed, the budget and bills prepared by the previous Cabinet, which have been found after careful study to be suited to the present situation, are being submitted for your consideration. It is their desire to join with you in forwarding the great and glorious undertaking of the Empire.

I earnestly hope that you will, in view of the vital needs of the times, appreciate the aims of the Government and give your approval to the proposed budget and bills.

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN
PÄIVÄNÄ KUUTA 19 39
PÄIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 98.

**Address of Mr. Hachiro Arita, Minister for Foreign Affairs,
at the Seventy-fourth Session of the Diet, on
January 21, 1939.**

At a time when Japan's international relations are becoming increasingly complex owing to the China Affair, I am glad to have this opportunity of speaking on our foreign policy and our foreign problems in general.

It is scarcely necessary to reiterate that Japan's foreign policy, based upon the fundamental principles of our national polity, and designed principally for the fulfilment of Japan's moral responsibilities, has, as always, been so conducted as to promote the interests and welfare of East Asia through the co-operation and collaboration of the people of that region, and to contribute to the general prosperity of mankind. Following the establishment of the Empire of Manchoukuo, the Japanese Government, having in view the neighbourly and inseparable relationship existing between Japan and that country, ^{have} made it a national policy to co-operate towards her healthy development as an independent state. But the critics have not been few, as you know, who have attacked this programme for collaboration between the two countries as a disguised form of territorial aggrandizement on the part of Japan or as a measure calculated to destroy or drive out the rights and interests of third Powers. Now what are the actual results that have been achieved during the past six years since the foundation of the new state? Laws and systems of government have been set up in due succession, and the work of developing natural resources is progressing apace, so that the 30,000,000 people of the land are living happily, secure of their livelihood. The national foundations have been consolidated more firmly than ever, and seven Powers have already extended recognition to the Empire. The establishment of peace and order and the expansion of industries have notably benefited all other countries concerned, including Great Britain and the United States, whose trade with Manchoukuo is showing marked increases in volume as compared with the years prior to the Manchurian Incident. Such results would not have been possible but for Japan's devotion to her mission of enlightened progress and her unselfish co-operation and contribution toward the healthy progress of Manchoukuo.

As regards the present China Affair, the basic policy and the resolute aim of the Japanese Government have been set forth in their statement of the 3rd of November last year. What Japan desires is the creation of a new order which is to secure the permanent peace of East Asia, that is to say, the construction of a

new East Asia upon an ethical foundation, in which Japan, Manchoukuo and China, while each fully preserving her independence and individuality, will stand united and linked together for active collaboration and mutual aid along all lines of political, economic and cultural activities. It is the firm conviction of the Japanese Government that such a new order is not only absolutely necessary for the existence and healthy development of Japan, Manchoukuo and China, but also conducive to the real peace and well-being of the whole world. Under date of December 22nd last the Japanese Government issued another statement declaring their intention of joining hands with far-sighted Chinese animated by similar ideals and aspirations, and to work together for the common purpose of constructing the new East Asian order and for the realization and mutual practice of neighbourly amity, economic co-operation, and joint defence against Communism. It was also announced that what Japan asks of China is neither territory nor indemnity for the cost of military operations, and further that not only will Japan respect the sovereignty of China, but she is even prepared to give practical consideration to the questions of the abolition of extra-territoriality and the rendition of foreign concessions and settlements, a matter which is obviously required for China's complete independence. In all these declarations are enunciated the ethically conceived national policy of Japan.

Despite the repeated explanations given by the Japanese Government, there persist unfortunately misunderstandings in certain quarters abroad, ascribing to Japan an intention to close the doors of China. If we are to embark upon the creation of new order in East Asia through mutual assistance and solidarity between Japan, Manchoukuo and China, it will of course be necessary to enforce certain restrictions and regulations in spheres having a vital bearing upon the national defence and economic independence of the three countries. But these measures will be confined to the minimum requirements, being directed toward no other purpose than that of enabling East Asia to function well as a link in the chain of world economy and to contribute to the general prosperity of mankind. Consequently there will be left open vast fields wherein not only will the rights and interests of other countries and commercial and other peaceful enterprises of their nationals remain absolutely unaffected, but wherein foreign participation will be really welcome, so that it is confidently expected that the economic activities of other Powers will be more than ever stimulated under the new order.

The Japanese Government, believing the removal of trade barriers of various kinds and the promotion of economic co-operation among the nations to be the best means of advancing the happiness and prosperity of mankind, have always striven toward the realization of those ends. Their future policy in this regard will sustain

no change. In fact, it is in accordance with this very policy that the Japanese Government plan to limit to the necessary minimum all restrictions on the economic activities of other Powers under the proposed system for Japan, Manchoukuo and China. It is hoped and expected that the Powers concerned will understand the true intentions of Japan and extend active co-operation in the task of constructing the new order in East Asia.

It is regrettable that the China Affair has given rise to circumstances prejudicial to the individual rights and interests of the nationals of other Powers in China, or placing restrictions on their residence and travel. That these circumstances have been unavoidable owing to military necessities is, I believe, appreciated by all. On the other hand, the Japanese Government, paying careful attention to the matter, have followed the policy of expediting the settlement of pending cases as far as is permitted by circumstances and as soon as the necessary investigations are completed. Already not a few cases have thus been satisfactorily settled.

As regards the reported conveyance of arms through French Indo-China and other territories, the Japanese Government have from time to time called the attention of the Governments concerned to the matter; and when necessary, proper steps will be taken. The China Affair has now entered upon a new stage as the result of the fall of Canton and Hankow. While we will not relax our efforts for the overthrow of the anti-Japanese régime, we are obliged at the same time to address ourselves earnestly to the work of construction.

Although the Chiang Kai-shek régime is still professing its policy of a so-called "long-term war," it has already fled into a remote province and become a purely local régime, while, in the regions in the occupation of our forces sentiment is growing rapidly against the Comintern and in favour of friendship with Japan. The Provisional Government at Peking and the New Government at Nanking respectively and the Autonomous Government of Mongolia are all making healthy progress and steadily winning popular support and confidence. Moreover, in the fall of last year a Joint Commission was formed by the Provisional and the New Governments; and movements are coming to a head in Hankow and Canton for the establishment of other local governments. It is hoped that a new Central Government may be speedily organized and co-operate with us for a settlement of the present conflict. As for the recent flight from Chungking of certain leaders of the so-called "peace faction" in the Chiang Kai-shek régime, the Government are watching carefully for consequent developments.

In order to cope with the destructive activities of the Communists, there was concluded some time ago the Japanese-German Agreement for Safeguarding against

the Communist International, to which Italy subsequently became a signatory. The manoeuvres of the Comintern are both insidious and elusive, but in Europe and in Asia wherever there is any disturbance of peace and order, there is invariably to be discovered the hand of the Comintern behind the scenes. The Civil War in Spain, now almost three years old, affords a most outstanding example of the activities of the Comintern, whose favourite procedure is to utilize a local affair as a fuse to set off a general conflagration in order to bolshevize the world. Indeed the Comintern is the arch-enemy of peace and order.

In East Asia, too, the Communists were active before the commencement of the present China Affair, instigating the Kuomintang Government and causing Chiang Kai-shek to pursue an anti-Japanese policy. Since the outbreak of hostilities, they have rapidly extended their sinister influence and have ultimately made their way into the inner councils of the Kuomintang Government so as to command positions of leadership in both military and political affairs. The so-called "long-term war" as well as guerilla tactics have originated in the recommendations of the Communist Party. They constitute a conspiracy which, by sacrificing the masses of China, aims at the postponement for as long as possible of a settlement of the present conflict and by that means at the bolshevization of China and of the entire world.

Fortunately, however, the Japanese-German-Italian Agreement against the Communist International has proved efficacious in checking to some extent in Asia, as well as in Europe, the destructive operations of the Comintern. In the light of experience we can not but believe that the more this agreement is expanded and strengthened, the more potent will be the guaranty of world peace. The recent announcement by Manchoukuo and Hungary of their intention to participate in the agreement is gratifying as an extension of the anti-Comintern front.

Our relations with the Soviet Union became extremely strained at the time of the Changkufeng Affair, which, however, was settled through appropriate action on our part before it assumed serious proportions. In North Saghalien the illegal interference with our concession rights pertaining to oil and coal have not ceased as yet, rendering the exercise of those rights more and more difficult. As regards the fishery question, although we have continued to exert our utmost efforts for the conclusion of the treaty, the draft of which has long been mutually agreed upon, the negotiations have failed owing to the questions which have been injected into the discussions by the Soviet Government, and which have no relevance to the fishery treaty. In December last the Government entered into negotiations for the renewal of the *modus vivendi* which was to expire at the end of the year. But,

even in this case, the Soviet Government put forward and insisted upon many unreasonable conditions, so that no agreement could be reached before the year-end. It was therefore decided to carry over the negotiations to this year, after requesting the Soviet Government to take no measures that might affect the *status quo* of the fishery situation. While it is expected that the Soviet Government will negotiate with sincerity and that ultimately a satisfactory agreement will be arrived at, Japan is, of course, prepared to take appropriate steps when it comes to a question of protecting her legitimate vested rights and interests.

We believe that an enduring world peace can be established only on the moral foundation of the friendship and harmony of mankind and in conformity with the principles of justice and equity. The causes of the present international anxiety and unrest are certainly many and complex. But there is no doubt that the principal causes lie essentially in efforts to maintain a *status quo* which is actually not in accordance with justice and in attempts made from selfish motives to stifle the development and progress of newly-risen powers.

The establishment of a new East Asian order proposed by Japan, being based on sound ethical principles and in conformity with international justice, will, I am convinced, serve to promote friendship between the countries of East Asia and other Powers by putting their relations on a truly sound footing, and it will thus serve to bring real peace to the world. Since there are still some who entertain misapprehensions and doubts in this regard, it is incumbent upon us all firmly to resolve to walk fearlessly along the path of righteousness in the execution of our national policy.

「ガアルノデアリマスルカラ、此ノ國策ノ遂行ニ當リマシテハ、國民一般正ナ履ンデ畏レザルノ
覺悟ナ必要トスルノデアリマス。

約ノ成立ニ付、引續キ有ラユル努力ヲ拂ヒマシタルニ拘ラズ、蘇聯邦側ニ於テハ條約ト關聯ナキ問題マデモ提起致シマシタル爲メ交渉ハ今以テ纏ルニ至ラナイノデアリマス。一方暫定取極モ客年末ヲ以テ期限満了トナリマスノデ同取極ノ更新方ノ商議ニ移リマシタガ、之ニ付テモ蘇聯邦側ハ幾多ノ無理ナ條件ヲ提起シテ讓ラナカツタ爲メ年内ニ妥結ヲ見ズ、依テ蘇聯邦ニ對シ漁業ノ現狀ニ變化ナ來スガ如キ措置ヲ執ラザル様申入レ越年交渉ヲ繼續スルコトトシタ次第デアリマス。政府トシテハ蘇聯邦側ガ誠意ヲ以テ本交渉ニ當リ、結局取極成立ニ至ルベキコトヲ期待スルモノデアリマスガ、我ガ正當ナル既得ノ權益擁護ノ爲メニハ固ヨリ適宜ノ措置ヲ講ズル覺悟デアリマス。

惟フニ世界ノ恒久平和ナルモノハ、人類親和ノ道義的基礎ニ立脚シ公正ナル均衡ヲ基調トシテユソ始メテ築キ得ラルモノデアリマシテ、今日國際間不安動搖ノ原因ハ素ヨリ複雜ナルモノガアリマスガ、要スルニ事實上不公正ナル現狀ヲ其ノ儘維持セントニ努メ、功利的精神ニヨリ新興勢力ノ發展向上ヲ阻害セントスルコトガ其ノ重大原因タルコトハ爭フベカラザル所デアリマス。帝國ノ企圖スル東亞新秩序ノ建設コソ道義ヲ根幹トシ、國際正義ニ適フモノデアリマシテ、列國トノ關係ヲ眞ニ健全ナル基礎ノ上ニ益々親善ナラシメ、眞ノ世界平和ヲ招來スル所以デアルト信ズルノデアリマスルガ、之ニ對シテハ今尙誤解ヲ抱イテ釋然タラザル者

東亞ニ於キマシテモ、今次事變以前ヨリ彼等ハ既ニ國民政府ニ動キ掛け、蔣ヲシテ抗日侮日ノ政策ヲ執ラシメテ居ツタノデアリマスガ、事變勃發後ハ急速度ニソノ魔手ヲ延シ、遂ニ國民政府ノ軍事及政治ノ中樞ニ割込み、軍政兩面ニ對スル領導的地位ヲ獲得シツツアルノデアリマス。而シテ所謂長期抗戰、遊擊戰術ナルモノハ、元來共產黨ノ建策ニ基クモノデアリマシテ、畢竟支那大衆ノ犠牲ニ於テ出來ル限り事變ノ解決ヲ遷延セシメ、以テ支那延テハ世界ノ赤化ヲ招來セントスル陰謀ニ外ナランイノデアリマス。

幸ニシテ日獨伊防共協定ノ威力ハ、其產「インダーナショナル」ノ破壊工作ヲ、歐羅巴ニ於ケルガ如ク亞細亞ニ於テモ或程度ニ之ヲ喰ヒ止メ得テ居ルノデアリマスガ、吾人ハ過去ノ經驗ニ顧ミ此協定ヲ將來ニ於テ一層擴大強化スルコトガ世界平和ノ保障ヲ一層強カラシムル所以デアルト信ジテ居ルノデアリマス。最近滿洲國及洪牙利國ガ本協定ニ參加ノ決意ヲ表明致シマシタコトハ防共陣營ノ擴大トシテ慶賀スル所デアリマス。

對蘇關係ニ付キマシテハ、張鼓峯事件ニ際シ非常ニ緊迫セル關係ニ置カレタノデアリマシタガ日本側ノ適切ナル措置ニヨツテ大事ニ至ラズシテ濟ンダノデアリマス。北樺太ニ於ケル石油、石炭ニ對スル我利權ノ不法壓迫ハ依然トシテ已マズ、其ノ行使ヲシテ愈々困難ナラシムル狀態ニ陥レテ居ルノデアリマス。又漁業問題ニ付キマシテハ曩ニ案文ノ妥結ヲ見マシタル條

的存在ト化シテ仕舞ヒマシタルニ反シ、皇軍占據地域ニ於キマシテハ反共親日ノ氣運ガ勃然トシテ起リツツアルノデアリマシテ、臨時、維新及蒙疆各政權モ各々堅實ナル發展ヲ遂ゲ、着々民心ヲ收メテ居ルノデアリマス。更ニ昨年秋ニハ臨時、維新兩政府ノ間ニ聯絡委員會ノ組織ヲモ見、漢口、廣東方面ニモ地方政權樹立ノ氣運ヲ見ツツアル狀態デアリマシテ、帝國政府トシテハ新中央政府ガ速カニ成立シ、我方ト協力シテ事變ノ收拾ヲ圖ルニ至ランコトヲ期待シテ居ル次第アリマス。尙最近所謂和平派首領ノ脱出事件等ガ起リマシタガ帝國政府トシテハ其成行ニ付注意ヲ拂ツテ居ルノデアリマス。

帝國ハ曩ニ共產「インター・ナショナル」ノ破壞的活動ニ對抗スルタメ日獨防共協定ヲ締結シ、後更ニ伊太利國ノ加盟ヲ見タノデアリマスガ、此ノ共產「インター・ナショナル」ノ活動タルヤ隱顯出沒誠ニ端睨スペカラザルモノガアルノデアリマシテ、歐羅巴ニ於テモ、亞細亞ニ於テモ、平和秩序ノ多少ナリトモ亂サレタルガ如キ事件ノ背後ニハ必ズヤ彼等ノ活動ノ存スルコトヲ發見スルノデアリマス。彼ノ勃發以來既ニ三年ニ垂トスル西班牙内亂ノ如キハソノ最モ顯著ナル例デアリマスガ、彼等ノ常套手段ハ局部的問題ヲ導火線トシテ一般戰爭ヲ誘起シ以テ世界ノ赤化ヲ圖ラントスルニアルノデアツテ、誠ニ彼等ヨソ秩序破壞、平和擾亂ノ元兎ト云フベキデアリマス。

キマシテ、第三國ノ經濟的活動ノ制限ヲ、國防及經濟的自主達成ニ必要ナル最小限度ニ止メン
 致シマスルノモ、畢竟右ノ方針ニ基クモノデアリマス。私ハ關係列國ガ帝國ノ眞意ヲ認識シ、
 東亞ノ新ナル秩序ノ建設ニ積極的協力ヲ寄マザルベキヲ切望シ、且期待スルモノデアリマス。
 尚今次事變ニ際シマシテ、在支第三國人ノ個々ノ權益ニシテ損害ヲ受ケ、或ハ其ノ居住往來ヲ
 制限セラルルガ如キ事態ガ發生致シマシタノハ遺憾デアリマスガ、是等ハ軍事行動ノ必要ニ
 出デタ萬已ムヲ得ナイ出來事デアリマシテ、關係國ニ於テモ事情ヲ諒トシ居ルモノト信ズル
 ノデアリマス。之等ノ點ニ付テハ帝國政府トシテモ亦細心ノ注意ヲ怠ラナイノデアリマシテ、
 既ニ懸案トナレル諸案件ニ關シマシテハ、事情ノ許スモノ、又ハ調査完了ノモノヨリ逐次解決
 スルノ方針ヲ取り、現在迄ニ圓滿解決ノ運ビト爲ツタ案件モ少ク無イノデアリマス。

佛領印度支那其他ヲ通ジテ蔣政權側ニ齋ラサルル武器輸送ノ情報ニ關シマシテハ、累次關係
 國ノ注意ヲ喚起シ來ツタ次第アリマスガ、必要ナル場合ニハ帝國トシテ適當ナル措置ヲ執
 ル所存デアリマス。今ヤ廣東陥落、武漢三鎮ノ攻略ニ依ツテ支那事變ハ茲ニ新ナル段階ニ入り、
 一面ニ於テハ抗日政權壞滅ノ手ヲ緩メザルト共ニ、他面積極的ニ建設ニ銳意スベキコトトナ
 ツタノデアリマス。

惟フニ蔣政權ハ今尙所謂長期抗戰ヲ標榜シテ居リマスガ、既ニ僻陬ニ逃避シ純然タル一地方

トル治外法權ノ撤廢、租界ノ返還ニ關シテ積極的ナル考慮ヲ拂フニ吝ナラザルモノナルコトヲ表明致シマシタガ、之皆均シク帝國ノ道義ニ發足スル國策ヲ宣明シタモノデアリマス。

最近一部方面ニ於キマシテ、帝國政府累次ノ説明ニモ拘ラズ帝國ガ愈々支那ノ門戸ヲ閉鎖スルガ如キ誤解ヲ抱イテ居ル向ノアリマスノハ、詢ニ遺憾ニ堪ヘザル次第アリマス。固ヨリ日本支三國ノ互助連環ニ依リ新ナル東亞ノ建設ニ乘出シマスル以上、三國ノ國防及經濟的自主達成ニ重大ナル影響ヲ及ボスベキ分野ニ於キマシテハ或程度ノ制限乃至施設ヲ行フノ要アルコトハ當然デアリマスガ、右ハ自ラ前述ノ目的ニ必要ナル限度ニ限ラルル次第アリマシテ、斯ル措置ハ畢竟東亞ガ内ニ治メ、世界經濟ノ一環トシテ進ンデ其ノ發展ニ寄與セントスルモノニ外ナラナイノデアリマス。從テ右措置以外ノ廣大ナル範圍ニ於キマシテハ、第三國ノ經濟的權益、第三國ノ平和的通商企業等ハ毫モ影響ヲ受クルコト無キノミナラズ、寧ロ進ンデ其ノ參加ヲモ歓迎セラルル次第アリマスガ故ニ、全體トシテ第三國ノ經濟的活動ハ益々隆盛活潑トナルコトト信ズルノデアリマス。

帝國政府ハ通商上ノ各種障礙ヲ除去シ、世界各國間ノ經濟的協力ヲ促進スルコトガ、世界人類ノ繁榮ト幸福ヲ齊ス所以ナリト信ジマシテ、從來之ガ爲努力ヲ續ケテ來タノデアリマシテ、今後モ此ノ方針ニ變リハナイノデアリマス。前ニ述ベマシタ如ク、日滿支互助連環ノ關係ニ於

ノ勃興ニ連レ列國ノ享受スル利益ハ著シク増進ナ見ツツアルノデアリマシテ、對英及對米貿易ノ如キモ事變前ニ比較シテ顯著ナル增加ヲ示シテ居ルノデアリマス。是偏ニ滿洲國朝野一致ノ努力ニ依ルハ勿論、帝國ガ其ノ道義的使命ニ即シ、一意同國ノ健全ナル發達ニ寄與協力シタル結果ニ外ナラナイノデアリマス。

今次事變ニ對シテモ、帝國政府ノ根本方針ト決意トハ客年十一月三日ノ聲明ニ依リ中外ニ闡明セラレタル通リデアリマシテ、日本ノ冀求スル所ハ東亞永遠ノ安寧ヲ確保スペキ新ナル秩序ヲ建設スルニアルノデアリマス。此ノ新ナル秩序ノ建設トハ日滿支三國ガ、各自ノ獨立ヲ維持シ其ノ個性ヲ十分ニ生カシツツ、相携ヘテ政治、經濟、文化ノ各般ニ瓦リ積極的互助連環ノ關係ヲ樹立シ、以テ道義的基礎ニ立ツ新東亞ヲ建設セントスルコトニ外ナラナイノデアリマシテ、帝國政府ハ、斯ル新ナル秩序ノ建設コソ、日滿支三國ノ存立發展上絕對ニ必要デアルバカリデナク、又世界ノ眞ノ安寧平和ニ資スルモノデアルトノ堅キ信念ヲ有シテ居ルノデアリマス。更ニ同十二月二十二日、帝國政府ハ、支那ニ於ケル同憂具眼ノ士ト相携ヘ、東亞新秩序建設ヲ共同目的トシテ結合シ、相互ニ善隣友好、共同防共、經濟提携ノ實ヲ舉ゲントスルモノナル趣旨ヲ聲明致シマスルト共ニ、帝國ノ支那ニ求ムル所ノモノガ區々タル領土ニ非ズ、又戰費ノ賠償ニ非ズシテ、帝國ハ支那ノ主權ヲ尊重スルハ固ヨリ、進シテ支那ノ獨立完成ノ爲ニ必要

第七十四回 帝國議會ニ於ケル 有田外務大臣演說

時恰モ支那事變ヲ繞リ、我國際關係ガ愈々複雜多岐トナラウトシマスル時ニ當リマシテ、茲ニ我外交政策竝ニ對外情勢ノ全般ニ付キマシテ說明スル機會ヲ得マシタコトハ、私ノ最モ欣快トスル所デアリマス。

帝國外交ガ國體ノ本義ニ立脚シ、帝國ノ道義的使命ノ達成ヲ以テ其ノ根幹ト爲シ、常ニ東亞諸民族ト協力提携シテソノ興隆ヲ圖リ、進ンデ世界ノ進運ニ貢獻セントスルモノデアリマスルコトハ、今更申スマデモナイ所デアリマス。彼ノ滿洲國ノ成立シマスルヤ、五族協和日滿兩國ノ融合發展ヲ以テ其ノ建國ノ理想トシ、帝國政府ハ日滿善隣不可分ノ基礎ニ立ナ、同國ガ獨立國トシテ健全ナル發達ヲ爲スコトニ協力スルコトナシ、國策トナシ來ツタノデアリマスガ、兩國ノ此ノ如キ理想ニ基ク協力提携ニ付キマシテモ、之ヲ以テ或ハ領土的野心ノ偽裝的發露ナリトシ、或ハ列國權益ノ殲滅排擊ヲ策スルモノナリトシテ、論難ヲ加フル者モ少クナカツタコトハ御承知ノ通リデアリマス。然ルニ建國僅ニ六年後ノ實績ナ見マスルニ、國內ノ制度、秩序ハ着々トシテ確立セラレ、各種資源ノ開發ハ著シク促進セラレ、三千萬民衆ハ其ノ業ニ安ンジ、國礎ハ益々鞏固ヲ加ヘ、之ヲ承認シタ國モ既ニ七ヶ國ニ及ンデ居ルノデアリマス。治安ノ確立、產業

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksellä raportti n:o 5.

Ministeri Talvanne

28/1 1939.

Min/Pol.

Ison-Britannian hyvinvointiministeriö

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 104 - 17.

9/186 Pol. S-39

Tokio SSA 28 P:NÄ tammi KUUTA 19 30.

10-39 ?

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C15

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 5:

Japanin-Kiinan selkkaus. II.

Eräs keskustelu.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähettilää

Ministerölle 5 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa.

Ministeri:

Ministeri: *August Waldau*
voimakkaat. Tämä ministeri on ollut poliitikko ja sotilas. Hän on ollut johtava mukana kiinalaisen keskuudessa voimakkaat eripuolaiset. Varsinaan oli vireksä lopeta voimakasta henkilöä, joka voitaisiin asettaa keskuudelleen johtoon. Siinä tarvittiin siesta, joka saattaisi olla mahdollisimman lyhyt ajan sisällä. Malesiaan vuoden 1941-1942 oli tällä hetkellä suosittu esikoulu, mutta hän JOSIHAVAN koulutykeen kuuluikin vain vähitellen myöten.

Voimakkaat kiinnostavat interessaideet muun muassa Ison-Britannia ja Indialaisten, paikalliset Japanin hallituksen nootein. Japani ei välttämättä näiden tata myöky ryhtyvässä suoristuksissaan toimilta itsä-jurisissa. Ne suoristivat kuitenkin sillepäte Japanille paljon haittaa osaksi antamalla finanssiesiä sillepäte ja osaksi unikeuttamalle Japanin kauppaan.

Japani valitsi Japanin suosi raha-apua, oli sen vain osa suuresta sotaterveydestä maailmaan. Indo-Kiinasta Jynnenin viivästä reittiläisestä sotilaavetyt olivat vain 1 metri. Ja

Vovallinen.

Jäljennös.

Yleishenkilö:

Tavallinen. Tavallinen ja harkki ministeriö.

Ei ulkomaidusuhteiden tiedotukseen.

Ei ulkomaidusuhteiden, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

Ison-Britannian kuriiripostitse.

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Yksiä 28:nä tammi kuuta 1939.

9/186 Gal. 8.39.

Asia: Japanin-Kiinan selkkaus.II.

Eräs keskustelu.

1/3-39

10

6

C15

Pyydän seuraavassa sillostaan pääkohtia pitkästä keskustelusta, joka minulla juuri on ollut ulkoministeriön Amerikan-osaston päälikön Seidžiro JOŠIZAVAN kanssa Kiinan-selkauksesta.

Kysyin häneltä, mitä Japani nyt lähinnä yritti saada aikaan Kiinassa. Osastopäällikkö JOŠIZAVA vastasi avomielisesti seuraavien tapaan:

Lähinnä Japani toivoi saavansa aikaan uuden keskushallituksen vallatulle Kiinan alueelle. Paikalliset hallitusset olivat jo toiminnassa Pekingissä ja Nankingissa. Toiveita oli siitä, että myös Hankauhun ja Kantonin saatasiin piakkoin muodostetuiksi samanlaiset paikalliset hallintoelimet. Uuden keskushallituksen aikaansaaminen ei kuitenkaan ollut helppoa. Esteenä olivat hra JOŠIZAVAN saannonnan mukaan kiinalaisten keskuudessa vallitsevat henkilökohtaiset eripuraisuudet. Varsinkin oli vaikeata löytää voimakasta henkilöä, joka voitaisiin asettaa keskushallituksen johtoon. Siihen tarvittiin miestä, joka saattaisi koota mahdollisimman laajat piirit ympärilleen. Marsalkka VU PEI-FU oli tällä hetkellä ensisijainen ehdokas, mutta hra JOŠIZAVAN käsitykseen mukaan hän valitettavasti näytti olevan passé.

Voimakkaimmat kaukoidästä intressoidut suurvaliat, Iso-Britannia ja Yhdysvallat, pommittivat Japanin hallitusta noitein. Japani ei olettanut niiden tata nykyä ryhtyvän aseellisiin toimiin itä-Aasiassa. Ne saattoivat kuitenkin aiheuttaa Japanille paljon haittaa osaksi antamalla finanssiaapua Kiinalle ja osaksi vireuttamalla Japanin kauppaan.

Mutta vaikka Kiina saisi raha-apua, oli sen vaikea saada sotatarpeita maahan tuoduiksi. Indo-Kiinasta Jynaniin vievän rautatien raideleveys oli vain 1 metri. Li-

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluojemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustukseen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

säksi se kulki hankalan vuoristoseudun poikki. Sita myöten oli siis vaikea kuljettaa suuria tavaramääriä. Äskettäin oli valmistunut Birmasta Jynnaniin johtava autotie. Sita oli julkisesti kehunut Yhdysvaltain Kiinan-ambassadöri JOHNSON, joka sitä myöten vast'ikään oli kulkenut matkustessaan Eurooppaan ja Amerikkaan. Tosiasia kuitenkin oli, että tie oli vielä varsin alkeellisessa kunnossa.

Eniten vahinkoa tuottaisi Japanille se, jos Yhdysvallat ja Iso-Britannia sulkisivat alueensa Japanin vienniltä. Toistaiseksi ne kuitenkin epäröivät mennä niin pitkälle. Seurausenahan olisi, että Japani lopettaisi omat ostonsa niistä ja ryhtyisi repressaaleihin niiden Kiinassa olevien omaisuksien suhteen. Kuten tunnetaan oli varsinkin Isolla-Britannialla suuria sijoituksia Kiinassa.

Amerikasta tulevista tuontitavaroista Japanille olivat tärkeimmät puuvilla ja öljy. Tuonti Japanista ja Kiinasta ei ollut Yhdysvalloille ensiluokkaisen tarkeä. Kiinasta tulevista tuontitavaroista Amerikalle oli tärkein tungöljy (jota käytetään autojen maalaamiseen).

Hra JOŠIZAVA myönsi, että jos Iso-Britannia ja sen dominiot ja siirtomaat sulkeutuisivat Japanin vienniltä, olisi se tälle maalle ankara isku. Tällaista toimenpidettä tulisi brittiläisistä alueista eniten vastustamaan Australia, jonka villalle Japanin markkinat olivat taatut.

Hra JOŠIZAVA selitti Japanin taktiikkana olevan, että se oli valmis Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen kanssa selvittämään yksityisiä konkreettisia riitakysymyksiä. Yleisiä periaatteita se sen sijaan koetti neuvotteluissaan välttää.

Japani laski, että englantilaiset ovat käytännöllisiä ja kompromisseihin taipuvaisia. Sain kuitenkin sen vaikuttelman, että hra JOŠIZAVAN mielestä Japanilla oli yhtä suuri, jollei parampi, mahdollisuus selviytyä Yhdysvelloista. Hän myönsi, että amerikkalaisilla oli paljon idealistisia harrastuksia ja että varsinkin voimakkaat ideologiset naisjärjestöt saattoivat vaikuttaa Amerikan poliikkaan. Mutta pohjaltaan Yhdysvaliat hänen väittämänsä mukaan ratkaisivat kantansa käytännöllisten perusteiden nojalla.

On huomattava, että hra JOŠIZAVA on toiminut diplomaattina sekä Englannissa että Amerikassa ja tuntee varsin hyvin kummankin maan.

Keskustelun kuluessa hra JOŠIZAVA käsitteeli myös Neuvostoliittoa. Mainitsen siitä raportissa n:o 6.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5-

OSASTO: C 15-

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Taiwanne

28/1 1939.

Hir. /Pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

...Salainen.

KIRJELMÄ n:o 105 - 18.

Tokio SSA 28 P:NÄ tammi KUUTA 19. 39.

10 196 Pal. 8 - 39.

VIITTAUS:

N 4/3-39

9

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY

n:o

VIITTAUS: D. U. M. 1

19

5 C15

ULKOASIAINMINISTERIÖ LLE

ASIA: Raportti n:o 6:

Japani ja Neuvostoliitto.

Japanin ja Neuvostoliiton väliset suhteet olivat alkujaan Japanin ja Neuvostoliiton kesken tehty yhteiskirja, joka oli julkaisutettu vuonna 1928 sohniin Neuvostosovinteen välittäminen. Tämän ohella lähetystö kunnittaa lähetystä sille ministeriölle 5 kappaletta talle päävalle päättymä reporttiaansa.

Ministeriölle 5 kappaletta talle päävalle päättymä reporttiaansa.

Selvitys nro 15 palveli ministeriöllä Vladivostokin ja sen viranomaiset Ministeri: Magnusson, apulaisdeputoituksen huosteissa pidetään ensi viikkona 15 päättymä.

Sennekin kannaksen 15 palvelua vastaan valtaisen vahalaisten viranhaltijoiden ja yliopiston professorien ja kulttuurialan edustajien perheit, ja myös yksin henkilö, mille kannaksella ollaan ollut. Min. vastasi, että Neuvostoliiton puolesta seuraavaa vuotta huolehtimisesta pidetään viikkona 15 päättymä, ja jossain sisällä olin aikaisemmin ottava siihen osaa, jota sekoitetaan.

Sittemmin on selvitetty, että Japanilaiset kannaksitaan ei suinkaan ole ollut. Vuonna 1932 Japanin puolesta suurisotilaana HIRAYAMA ja komentajiltaan puolesta operatiivisena KANADA NODAKIEN ja kollegoittivat kulttuurista suhteesta lähteejätkin. Japanilaiset suostuvat hoidetessaan sivun konkeja yhdessä kulttuuriseen ja sillekin olivat Japanilaisista halunneet. Myös niiden lähetystö, mutta myös sivun sivun alkoi vuonna 40 minulta "Yamashiro" alueesta muodostaa suurikokoisen hirvenkynnyksen. Japani on sen johdosta protektioonallitettu sotilaisen suoriteksi suostuvan sivun.

Selvitys kannaksen suoriteksi Japanin parlamenttiakin. Tämä kannak 25. VIKADEN päättymässä ollut suoriteesi

on silti sallin päättymä parant suoritukseen, mutta

ASIAKIRJA

Tavallinen ja liikkeellinen

Julkaisijamalli.

Ison-Britannian kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Saiainen.

RAPORTTI n:o 6.

Tokio ssa 28 p:nä tammii kuuta 19 30.

10/186 Sel. 3 39.

Asia: Japani ja Neuvostoliitto.

42-39

5 C15

Kuten viime vuoden raportissa n:o 52 kerroin, meni joulukuun 31 päivänä umpeen vuotta aikaisemmin Japanin ja Neuvostoliiton kesken tehty pöytäkirja, joka oli jatkanut vuonna 1928 solmitun kalastussopimuksen voimassaoloaikaa. Mainitsin, että kun Japanin suurlähettiläs TOGO totesi, että uutta sopimusta ei saataisi aikaan ennen vuoden loppua, hän ilmoitti ulkoasiainkomissaari LITVINOVILLE Japanin odettavan, ettei status quo kuitenkaan muuteta.

Kuluvan kuun 15 päivänä sovjetin Vladivostokissa ovavat viranomaiset ilmoittivat, että kalastusalueiden huuto-kauppa pidetään ensi maaliskuun 15 päivänä.

Tapasin tammikuun 16 päivänä Venäjän täkiliäisen va. asiaainhoitajan SMETANININ (joka on entinen yliopiston professori ja kalastusasiain erikoisexpertti) ja kysyn häneltä, millä kannalla asia oli. Hän vastasi, että Neuvostoliiton puolelta asia oli selvä: huuto-kauppa pidetään maaliskuun 15 päivänä, ja japanilaisilla olisi tilaisus ottaa siihen osaa, jos halusivat.

Sittenmin on selvinnyt, että japanilaisten kannalta asia ei suinkaan ole selvä. Elokuussa 1932 Japanin puolesta suurlähettiläs HIROTA ja Neuvostoliiton puolesta apulaiskomissaari KARAHAN Moskovassa allekirjoittivat kalastusta koskevan lisäsepämuksen, jonka mukaan vuotuiset huuto-kauppat eivät koske 386 kalastusaluetta, jotka silloin olivat japanilaisten hallussa. Nyt on käynyt ilmi, että Venäjä aikoo alistaan 40 näistä "stabiloiduista" alueista ensi maaliskuun huuto-kauppaan. Japani on san johdosta protestoinut selittäen sellaisen menettelyn rikkovan status quo.

Kalastusta koskeva erimielisyys on ollut esillä Japanin parlamentissakin. Tämän kuun 23 SAKATANI ylähuoneessa esitti suullisesti

on ollut esillä
päivänä paroni
ehdotukseen, että

JAKELUOHJELM:

Tavallinen ja lisäksi

Yleisesikunnalle.

Jakeluohejelleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

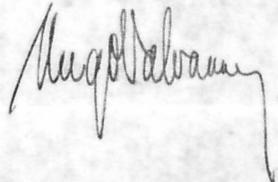
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksien.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksien.

Japani luovuttaisi Venäjän vesillä nauttimansa kalastus-oikeudet Neuvostoliitolle pohjois-Sahalinin omistusoikeutta vastaan. Kun ehdotus herätti kiivasta vastustusta, SAKATANI peruutti sen vielä samassa istunnossa.

Ulkoministeriön osastopäällikkö Seidžiro JOŠIZAVA, jonka kanssa minulla juuri on ollut pitkä keskustelu, sanoi, että Japani voi nykyään jatkaa toimintaansa Kiinassa tarvitsematta ottaa varteen Venäjän taholta tulevaa painostusta. Japanin hallituksen saamien tietojen mukaan Neuvostoliitto on Saksan pelosta viime aikoina keskittänyt joukojaan Puolan rajalle ja sitä vastoin heikentänyt kaukoidässä olevia voimiaan. Se osoitti hänen mielestään, että sovjet ei aikonus lähitulevaisuudessa olla aktiivinen itärajallaan.

Tämän kuun 25 päivänä sotaministeri ITAGAKI puolestaan ilmoitti parlamentin alahuoneelle, että Japani ei odottanut joutuvansa nykyoloissa aseelliseen selkkaukseen Neuvostoliiton kanssa. Hän lisäsi, että Japanin armeija joka tapauksessa oli valmis torjumaan hyökkäyksen, jos se siltä taholta tulisi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Valvanne

28/1 1959

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 107 - 19.

Tokio SSA 28 P:NÄ tammi KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. 1 19

8/186 Sal. 5 - 39.

2/2-39 1

5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 7:

XII olympiakisat.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministerölle 8 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa.

Samalla ilmoitetaan, että raportit n:ot 5-6 ovat aikaisemmin lähetetyt Ministerölle Amerikan kautta.

Ministeri:

Heikki Mikkonen

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Tokio ssa 28 p:nä tammi kuuta 1939.

8/186 Sel. 8-39.

Asia: XII olympiakisat.

2/2-39

5 C15

Toistaiseksi ei ole olemassa täytä varmuutta siitä, ottaako Japani osaa Helsingin olympiakisoihin. Sosiaaliministeriö, jonka alaisia urheiluasiat ovat, ei vielä ole ratkaisut kantaansa. Parhaillaan kolla oleva parlamentti käsittelee ensi huhtikuun 1 päivänä alkavan finanssivuoden budjettia, mutta siihen ei sisälly kisoihin osallistumista tarkoittavaa määrärahaa. Salainen voi daan luonnollisesti kuitenkin ottaa vielä seuraavankin finanssivuoden budjettiin.

Sanomalehdistössä, jossa asiaa on käsitelty, on esiintynyt kaksi vastakkaisista mielipidettä.

Toisen mukaan nykyään, jolloin niin monet Japanin miehet uhraavat henkensä Kiinan taistelukentillä, ei taältä liikene miehiä ulkomaisille urheilun kilpaketille.

Toisen mielipiteen puoltajat viittaavat siihen, että hallituksen ilmoitusten mukaan Japanin Kiinan-salkauksessa on päättynyt ensimmäinen seatoimien vaihe ja uudestirakentamisen vaihe on alkanut. Japanin on nyt ryhdyttävä parantamaan ulkomaisia suhteitaan ja sen vuoksi osallistuttava olympiakisoihinkin. Varainkin joss Kiina lähetäisi urheilijoitaan Helsinkiin, olisi Japanin poissaolo nolca. Vaatimattonimman osanoton lasketaan maksavan 100,000 jenit (noin 1,300,000 mk).

Olen juuri tavannut entisen suurlähettilään Matsuzo NAGAIN, joka oli toimintansa lopettamisen Japanin olympiakisojen järjestelykomitean pääsihteeri. Kysyin häältä, tuleeko Japani osallistumaan Helsingin kisoihin.

Herra NAGAI vakuutti minulle, että Japani varmasti tulee ottamaan niihin osaa. Nykyoloissa olisi kuitenkin mahdotonta lähettaa Helsingiin niin paljon kilpailijoita

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi:

1) Opetusministeriölle;

2) XII olympiakisojen järjestelytoimikunnalle.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaidustuksen tiedotuksiin.

Ei ulkomaidustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

kuin aikoinaan lähetettiin Los Angelesiin ja Berliiniin.
Herra NAGAI arveli, että Japani ehdikä lähettilä Suomeen
vain 100 kilpailijaa, parhaat kustakin lajista.

Herra NAGAI on lähetystölle antanut Japanin jär-
jestelykomitean toimintaa selostavan julkaisun. Hän kertoi
lähettiläensä sen kappaleita Suomeenkin.

Heikki Alvarany

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Värvanne

18/3 1939

Min. / Pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 288 - 37.

Tokio SSA 18 P:NÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

ULKOASIAINMINISTERIÖ		Salainen
12/186 Pal 8. 10.29.		
12/186	Pal	8. 10.29.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 15	

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 8:

Afganistan ja Intia.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähettilä Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa.

ministeri:

Magnus Salainen

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen

RAPORTTI n:o 8.

Tokio ssa 18 p:nä maalis kuuta 1939.

12 / 186 Yal 3. 1939.

Asia: Afganistan ja Intia.

RYHMÄ

C

C 18

Vuonna 1933 Afganistan perusti Tokion lähetystön. Ensimmäiseksi ministeriksi tänne nimittiin Habibullah Khan TARZI, joka aikaisemmin oli mm. ollut ministerinä Pariisissa. Hän on entisen kuninkaan AMANULLAHIN setä ja sukulaissuhteissa samaan dynastiaan kuuluvaan nykyiseenkin kuninkaanseen.

Japanihan pyrkii nykyään kehittämään mahdollisimman kiinteitä suhteita erityisesti Aasian valtioihin. Afganistanin kohtaan on ministeri TARZIn taällä ollessa monella tavalla oscitettu huomaavaisuutta. Min. on afganistalaisia ylioppilaita kutsuttu opiskelemaan Tokion.

Nyt ministeri TARZI on kutsuttu Kabuliin ulkomaisten valtiosihteeriksi. Olin tänään kutsunut hänet perheeseen lukeksi jäähyväislounaalle. Sen yhteydessä hän innostui pitkälti kertomaan maansa oloista. Pyydin seuraavassa selostaa eräitä kohtia muilemistani.

Ministeri TARZI kertoi japanilaisten (käsitykseni mukaan sotilashenkilöiden) selittäneen hänen, että Japani aikanaan tulisi etenemään Singapore'in mutta Intiaa kohti. Hänen oli sanottu, että silloin olisi Afganistanin oltaa valmiina yhteistoimintaan Japanin kanssa. Afganistanin tehtävänä olisi hyökkäää omalta taholtaan Intiaan. TARZI ei kuitenkaan tunnustut suhtautuvan tähän suunnitelmaan aivan vahvasti.

Hän huomautti, että Afganistanin ulkopoliitikkassa olivat tärkeimpinä tekijöinä nyt niinkuin aikaisemmin Iso-Britannia ja Venäjä, joiden valissä hänellä oma maansa oli puskurina.

Hän väitti, että Afganistan ei pitänyt Neuvostoliittoa liian varallisenä. Afganistanilaiset olivat kihke-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluoohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaidestukseen tiedoituksiin.

Ei ulkomaidestukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

asti uskonnollisia muhamettilaisia. Uskonto teki maan väestön kommunismin suhteen immuuniksi. Venäjän Turkestanista oli Afganistaniin saapunut lukuisia pakolaisia, ja maassa tunnettiin hyvästi, miten bolševikit jatkuvasti vainosivat muslimejaan.

Afganistan pyrki vain ylläpitämään korrekteja virallisia suhteita Neuvostoliittoon. Niitä tosin häiritteivät tämän tästä sattuvat rajaselkaukset.

Afganistanin väarallisin naapuri oli Iso-Britannia. Englantilaiset pyrkivät vaikuttamaan Afganistanin sisäisiin oloihin. Intian Luoteismaakuntien väestö oli kansallisudeltaan samaa kuin afganistanilaiset. Rajaseudulla asuvat nomaditasaolla olevat heimot siirtyivät vuodenaikojen mukaan rajan yli. Kun ne olivat Intian puolella, brittiläiset poliittiset asiamiehet koettivat saada niitä intrigoimaan Afganistanissa Englannin hyväksi, käyttivätä usein lajontaakin.

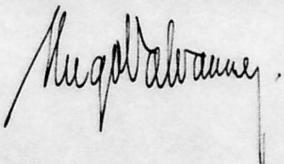
Afganistanin pääpyrkimyksensä oli säilyttää itsenäisyttensä niin hyvin Englannin kuin Venäjän intrigeistä huolimatta.

Saksa oli myös toimelias Afganistanissa. Se oli läskettäin järjestänyt lentoreitin Kabulin ja Berliinin välille (ks. vuoden 1938 raporttiani n:o 26).

Kysyin ministeri TARZILta hänen käsitystaan Intian oloista.

Hän vastasi, että Englannin valta Intiassa yhä perustui "divide et impera" periaatteeseen. Englanti koetti yllytä jokaista uskontokuntaa ja kansallisuutta ylläpitämän eristyneisyyttä. Se ei ollut vaiseata, koska Intian väestöjen keskuudessa uskonnolliset vaikutukset olivat kaikkein voimakkaimmat. Eri uskonnot jakoivat Intian kansat jyrkästi vastakkaisiin leireihin.

Ministeri TARZI ei luullut, että Intia vielä pitää aikaa kykeni sulautumaan yhtenäiseksi kansakunnaksi. Kaikkien suurin vaikutusvalta Intiassa oli GANDHILLA, mutta ei hänkin ollut onnistunut tässä suhteessa saamaan suuria aikaan. Suurin erimielisyys Intiassa oli olemassa muslimien ja hindujen välillä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksön raportti n:o 9.

Ministeri Talvanne

24/8 1939

Min. /Pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 297 - 41.

Tokio SSA 24 P:NÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. 1 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		Salainen,
n:o 13/186 Val. 2. 1939.		
12/4-39	55	U.M.
N RYHMÄ	OLÄTTÖ	ASIA
5	C/5	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 9:

Diplomaattinen "penkkisija".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähetää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivattyä
raporttiansa.

Ministeri:

Magn Malvauus.
CK

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Tokio ssa 24 p:nä maalis kuuta 19

Asia: Diplomaattinen "penkkisija".

ULKOASIA		STER
39.	13 786 Yal.	1.10.39.
124-39		Litt.
RYHMÄ	UUSI	ASIA
5	C15	

Viime vuoden raportissa n:o 49 kerroin, että eräässä Turkin takalaisen suurlähettilään järjestämässä kutsutilaisuudessa ambassadörit olivat saaneet osakseen huomattavasti paremman kohtelun kuin muut lähetystöpäälliköt. Ministerien keskuudessa oli sen johdosta suunniteltu joihinkin toimenpiteisiin ryhtymistä, jotta heidän edustamiaan valtioita ja niiden päämiehiä kohtaan ei vastaisuudessa osoitettaisi samanlaista epäkohteliaisuutta. Mainitsin, että Sveitsin ministeri ja pohjoismaiden lähettiläiden puolesta allekirjoittanut olivat asiasta neuvotelleet ministerien doyen'in, Hollannin lähettilään, kanssa.

Pyydän seuraavassa kertoa tämän protokolla-Asian myöhemmistä vaiheista.

Neuvotteluun eräiden muidenkin lähetystöpäällikköiden kanssa Hollannin ministeri PABST lähti Tokiossa oleville ministerille luonnokseen, jonka mukaisen nootin hän ehdotti lähettilänsä asiasta ambassadörien ja koko diplomaattikunnan doyen'ille Belgian suurlähettiläälle de BASSOMPIERRE'ille. Ministeri PABST pyysi kollegojensa lausuntoa tähän noottiluonnoksesta.

Tuloksena oli, että yksi lähetystöpäällikkö esitti vähäisiä muodollisia korjausia luonnokseen, toinen ehdotti, että esitys tehtäisiin vain suullisesti, ja kolmas pidättäytyi esittämästä kantaansa. Muut ministerit, joille tiedustelu oli tehty, ilmoittivat sitä kannattavansa.

Tämän johdosta ministeri PABST kävi suurlähettiläs de BASSOMPIERRE'in luona esittäen hänelle suullisesti asian, mutta jätti hänelle samalla epävirallisesti noottiluonnokseensa. Paroni de BASSOMPIERRE ilmoitti olevansa täysin esityksen kannalla ja lupasi tehdä voitavansa, jotta samanlaista ei vastaisuudessa enää tapahtuisi.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluojhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaidestuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaidestuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Paroni de BASSOMPIERRE on sen jälkeen lähettynyt kaikille lähetystöpäälliköille kiertonootin ja sen mukana promemorian, jonka pyydän tähän suomentaa:

"Ministerien doyen, Alankomaiden ministeri, tuli eilen luokseen esittää seuraavaa:

"Viime vuosina on eriäisissä vastaanotoissa taysivaltaisia ministereitä sijoitettu joko siten, että he ovat joutuneet olemaan eri huoneessa kuin ambassadörit, tahi siten, että he ovat joutuneet olemaan seisalallaan ambassadörien istuessa; nämä tapaukset ovat aiheuttaneet arvostelua ministerien taholla.

"He ovat pyytäneet doyen'iaan puhumaan minulle asiasta ja pyytämään, että tulevaisuudessa vastavissa tapauksissa ministereitä ja heidän puolisoitaan kohdeltaisiin samalla tavalla kuin heitä kohdellaan hovissa garden party'en yhteydessä eli että heidät sijoitetaan pöytien ääreen silloin kuin suurlähettiläätkin (on kuitenkin huomattava, että hovin garden party'issa ambassadörit puolisoineen istuvat erikoisten pöytien ääressä yhdessä keisarillisten prinssien kanssa, ministerit puolisoineen taas erikoisten pöytien ääressä yhdessä hallituksen jäsenten ja muiden japanilaisten arvoihenkilöiden kanssa) ja että periaatteellisesti ministerit ja ambassadörit sijoitetaan samaan huoneeseen.

"Lupasin tehdä démarche'in ulkoministeriön protokollapäällikön hra SUZUKIN luona esittääni hänelle ministerien toivomuksen ja ilmoittaa siitä kannattavani.

"Virkaveljiensä suostumuksella hra PAEST esitti asian suullisesti. Mutta pyynnöstäni hän jätti minulle kirjallisen noottiluonnoksen, jonka hän oli vastaanottanut erältä kollegaltaan ja joka hänen mielestään täysin vastasi ministerien toivomuksia.

"Olen tänään tehnyt démarche'in ulkoministeriön protokollaosaston päällikön hra SUZUKIN luona ilmoittaa hänelle ministerien toivomuksen ja oman kannatukseni.

"Hra SUZUKI sanoi minulle olevansa täysin samaa mieltä ja lupasi ottaa huomioon ministerien

oikeutetun toivomuksen kaikissa tilaisuuksissa, joissa hänen vastuullaan olisi vastaanottoseronian järjestäminen ja protokollan huomioon ottaminen.

"Ministerit asetetaan samaan huoneeseen kuin ambassadörit, ja istumapaikat järjestetään heille silloin kuin ambassadöreillekin, samalla kuin luonnollisesti otetaan huomioon ansiennitettä johdutuvat etusijat ja lähetystönpäälliköiden eri luokat.

"Hr. SUZUKI lisäsi, että lähetystöt tai japanilaiset laitokset järjestäessään vastaanottoja eivät aina neuvotteleet hänen kanssaan ja ettei hän siis voinut ottaa vastuuta järjestelyistä, jotka olivat tapahtuneet hänen kontrollinsa ulkopuolella."

Mainitsen omasta puolestani myöhemmin selvinneen, että Turkin ambassadi oli järjestänyt tilaisuuden, josta tämä démarche sai alkunsa, kysymättä neuvoa ulkoministeriön tai hoviministeriön protokollaosastoilta, vaikka keisarillinen prinssipari oli läsnä.

Nämä päättyi tämä "penkkijärjestystä" koskeva erimielisyys.

Magn Malvane.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Tokiora olevan lähetystön reportti n:o 10.

Ministeri Valvanne

27/3 1939.

Minni Pö
Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 298 - 42.

Tokio SSA 27 P:NÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P:NÄ	KUUTA 19	P:TTY	n:o	12/182 Tel 29	29/4-39	ASIA
VIITTAUS:	D.U.M.	/	19	5	C 15	

ULKOASIAINMINISTERIÖ LLE

ASIA: Raportti n:o 10:

Japani ja Neuvostoliitto.II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 5 kappaletta talle päivälle päävättyä raporttiansa.

Ministeri:

Heikki Mäkinen

Yhdysvaltain kuriiri postitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Tokio ssa 27 p:nä maalis kuuta 19 39.

12/187 Sel

79

Asia: Japani ja Neuvostoliitto, II.

29/4-39

TO A 10

5 C15

Kuten aikaisemmin olen kertonut, Japanin ja Neuvostoliiton kesken tehty kalastussopimus meni umpeen viime joulukuun 31 päivänä, ja Japanin vastalauseista huolimatta sovjet määräsi kuluvan vuoden kalastusalueiden huutokaupan pidettäväksi maaliskuun 15 päivänä.

Ennen tätä määräpäivää Japanin suurlähettiläs TOGO ja ulkoasiainkomissaari LITVINOV kävivät Moskovassa kiihkeitä ja usein uhkauksin hystettyjä neuvotteluja. Japanin ulkoministeriön ilmoituksen mukaan tapahtui asiasta 16 keskustelua, jotka yhteensä kestivät 40 tuntia. TOGO yritti saada joko vuoden vaihteessa umpeen menneen väliaikaisen kalastussopimuksen toistaiseksi jatketuksi tai vuoden 1936 lopussa parafoidun uuden sopimustekstin allekirjoitetuksi tai aivan uuden sopimuksen hyväksytyksi.

Eras riitakysymys aiheutui siitä, etta Venäjä oli ilmoittanut alistavansa maaliskuun huutokauppaan 40 kalastusalueita, jotka vuonna 1932 tehdynssä HIROTAN-KARAHANIN sopimukseessa oli 346:n muun mukana "stabiloitu" japanilaisten käytettäviksi.

Helmikuussa TOGO ohjeidensa mukaan ilmoitti LITVINOVILLE, että Japani oli valmis vaihtamaan suurimman osan näistä "stabiloiduista" alueista muihin, nykyään venäläisten käytettävissä oleviin alueihin. LITVINOV ei kuitenkaan hyväksynyt ehdotusta.

Maaliskuun 14 päivänä TOGO ilmoitti LITVINOVILLE, että jos huutokauppa pidettäisiin, Japani ei tulisi hyväksymään sen tulosta, vaan voisi olla pakotettu ryhtymään itsepulustukseen. Hän ehdotti senvuoksi, että huutokaupan toimitaminen lykättäisiin toistaiseksi. LITVINOV vastasi, että huutokauppa toimitetaan. Jos kuitenkaan kaikkia alueita ei myytäisi, pidettäisiin myöhemmin uusi huutokauppa.

JÄKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi

Yleisaasikunnalle.

Jäkeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

Maaliskuun 15 päivänä huutokauppa pidettiinkin. Myytäviksi tarjottiin 293 kalastusalueita. Niistä myytiin kuitenkin ainostaan muutama, erään tiedon mukaan neljä. Kun Japanilaiset kalastusyhtiöt eivät ottaneet osaa tilaisuuteen, oli huutajina vain neuvostolaisyhtiöiden edustajia. On nimittäin huomattava, että Neuvostovenäjä kalastussopimuksen johdosta on muodostanut Tyynen meren kalastusvesille nimellisesti yksityisia kalastusyhtiöitä, jotka voivat esittää samanvertaisina japanilaisten yhtiöiden kanssa.

Saataan huutokaupan toimittamisesta tiedon taka-lainen ulkoministeriö antoi heti suurlähettiläs TOGOLLE ohjeeksi esittää neuvostohallitukselle vastalauseen ja ilmoittaa, että Japani ei hyväksynyt huutokaupan tuloksia.

Selostaessaan täta kalastusriitaa tämän kuun 16 päivänä edustajakamarissa ulkoministeri ARITA sanoi: "Aiomme jatkaa neuvotteluja vielä maaliskuun 15:nnen jälkeenkin. Pahimmassa tapauksessa hallitus tulee, kuten jo monta kertaa on ilmoitettu, ryhtymään täysin tepsiiviin käytännöllisiin toimenpiteisiin."

Samana päivänä tehtiin edustajakamarin budjetivaliokunnassa merim ministeri JONAILLE kysely: "Jos Japanin olisi pakko muodostaa rintama samalla kertaa sekä Kiinaa että Neuvostoliittoa vastaan, pystyisikö keisarillinen laivasto täysin turvaamaan kansallisen puolustukseen?" Merimisterin lakoninen vastaus oli myönteinen.

Huutokaupan toimittamisenkin jälkeen neuvottelut Moskovassa ovat jatkuneet. Siihen on vielä tilaisuutta, sillä kalastus ei voi alkaa, ennenkuin jaat lähtevät Ohotan meren rantavesistä. Tavallisimmin tämä tapahtuu huhtikuun jälkipuoliskolla.

Vaikeata on arvata, mitä siihen mennessä tapahtuu. Sekä Japanilaiset että venäläiset ovat tottuneet keskinäissä neuvotteluissaan käyttämään bluffia, ja monesti nämä vastapuolet ovat aivan viime tingassa tehneet sopimuksen.

Sovjetin takalaisten asiaainhoitaja SMETANIN, joka itse on kalastuskysymyksen ekspertti, vakuutti minulle muutama päivä sitten, että Venäjä on täysin turvattu ja valmis pysymään kannallaan.

Venäjän vesillä tapahtuva kalastus on Japanille sekä taloudellisesti että sosiaalisesti ensiluokkaisen tärkeä kysymys. Seuraavat luvut osoittavat tämän kalastuksen arvoja jenein vuonna 1936 (1 jan = 13.24 mk):

Eriisia kalatuotteita	35,489,000
Säilykekala	20,198,000
Kantbatkan säilykelohi	9,691,000
Säilykamerirapu	9,490,000

Venäjän rantavesien kalatalouteen osallistui vuonna 1936 noin 21,000 japanilaista.

Kalastusyhtiöt ja -osuuskunnat ovat selittäneet joka tapauksessa aloittavansa kalastuksensa Venäjän vesillä heti meren avauduttua. Niiden taholta huomautetaan, että Japanin sikäläiset kalastusoikeudet perustuvat jo vuonna 1875 Venäjän kanssa tehtyyn sopimukseen. Nykyisessä laajassa muodossaan ne pohjautuvat Portsmouthn rauhasopimukseen ollen tärkeimpia niistä saavutuksista, jotka Japani voitti itselleen Venäjän-sodasta.

Jos ei sopimusta saada aikaan, on siis mahdollista, että Japanin kalastusalueet lähtevät laivaston suojelemina Venäjän vesille.

Eri merkeistä päättäen takalaisten sotilasviranomaiset ovat harkinneet mm. sellaista suunnitelmaa, että Japani yhtenä pakotuskeinona miehittäisi Neuvostoliitolle kuuluvan pohjois-Sahalinin.

Saamieni luottavien tietojen mukaan Japanin valtapiirin pohjoisosissa on viime aikoina tapahtunut salaperäisiä valmisteluja. Suuret alat Hokkaidoa on suljettu ulkopuolisilta. Pohjois-Mantsukuon on lahetetty huomattavia joukko-osastoja. Virallisesti on selitetty, että sikäläistä varuskuntaa on vaihdettu, mutta vanhoja joukkoja ei sieltä ole ilmestynyt muualle. Lisäksi on pohjois-Mantskuon sotilas- ja siviilisairaaloiita tyhjennetty potilaista.

Magnaberry

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5-

OSASTO: C 15-

ASIA:

Tokiorra olevan lähetyksen raportti n:o 11.

Ministeri Talvanne

27.10.1979

Minni Col.

Yhdysvaltain kuriiri postitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 299 - 43.

Tokio SSA 27 P:NÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

18	187	Sal	39.
29	4-29	187	ASIA
18	187	187	ASIA
5	C 15		

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

Ulkoasiainministeriö

LL

ASIA: Raportti n:o 11:

Japani ja Neuvostoliitto.III.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähetää
Ministeriolle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa.

Ministeri:

Heikki Saloranta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.
RAPORTTI n:o 11.

Tokio ssa 27 p:nä maalis kuuta 19 39.27

18 187 Sal 39

Asia: Japani ja Neuvostoliitto, III.

5 C15

Pyydän seuraavassa selostaa eräitä kohtia keskus-
telusta, joka minulla juuri on ollut Ranskan ambassadin
ilmailuatašean majuri kreivi PASZKIEWICZIN kanssa.

Tiedustelin häneltä, arveliko hän Japanin lähi-
aikoina yrityvän sotatoimia Neuvostoliittoa vastaan.

Hän huomautti, että tällä hetkellä Japanin vie-
lä oli pakko keskittää voimansa Kiinaa vastaan. Mutta
mahdotonta ei ole, että Japani pian selviytyisi Kiinasta.
Ehkäpä Japania onnistuu pakottamaan Kiinan sovintoon.

Kiinassa olevien joukkojen pääsää Japani ei
majuri PASZKIEWICZIN käsitykseen mukaan voinut ottaa takai-
sin kotimaahan. Niiden ekonominen sijoittaminen olisi vai-
kea, ja kaikenlaisiin vapauksiin tottuneiden sotilaiden
kotiuttaminen voisi olla vaarallistakin. Luultavaa oli,
että suuri joukko sotilaita jätettiisiin Kiinan osaksi
siirtolaisiksi, osaksi eriäisiin paikkoihin varusväeksi.
Japanilaisen sotilaan ylläpito manterella oli hämmästyttävän
halpa.

Kiinasta selviydyttään Japani luultavasti käyt-
täisi hyväkseen sikäläisiä joukkojaan ja lähettäisi ne
Venäjää vastaan. Japani voisi nällä joukoillaan valloit-
taa Neuvostoliiton Kaukaisen idän alueen (entisen Rannik-
komaakunnan) Ussuria ja Amuria myöten ja samalla ottaa
haltuunsa pohjois-Sahalinin. Jos näin tapahtuisi, muuttuisi
Japanin-meri japanilaiseksi sisämereksi. Siten Japani sai-
si vaarattomaksi Vladivostokin, jonka ilmailuvoimat nykyään
olivat sietämättömänsä uhkana Japanin kaupungeille.

Majuri PASZKIEWICZ ei uskonut, että Japani ete-
nisi Amuria pitemmälle länteen. Hän ei myöskään pitänyt
sotilaalliselta kannalta mahdollisena, että Japani miehit-
taisi yksinomaan pohjois-Sahalinin ottamatta samalla Vladiv-

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi
yleisesikunnalle.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoitusläin.
Ei ulkomaistedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

vostokia ja sen lähintä rannikkoa.

Japani oli Kiinan-selkkausen yhteydessä suorittanut äkillisiä hyökkäysliikkeitä eri suuntiin. Äskettäin japanilaiset joukot yllättävästi etenivät etelään miehittääni Hainanin saaren. Ei ollut mahdotonta, että ne nyt vuorostaan etenisivät pohjoiseen pän Venäjää vastaan. Joukkoja oli Mantšukuoon keskitetty runsaasti.

Magnus Wahlberg

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokionta olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Valvanne

28.7.1979

✓

Minni Pötl. Yhdysvaltain kuriiri postitse.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

19 / 182 Palvelu 27.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 300 - 44.

Tokio SSA 28 P:NÄ: maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

24/4-39	19	ESTL.
Yhdysv.	U.S.A.	ASIA
5	C18	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 12:

Japanin-Kiinan selkkaus.III.

Ranskan suhtautuminen.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähetää Ministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä taloudellista raporttiansa.

Ministeri:

Heikki Mäkinen.

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Tokiossa 28 p:nä maalis kuuta 1939.

19/182 Pal: 39.

Asia: Japanin-Kiinan selkkaus. III.

Ranskan suhtautuminen.

29/4-39

87 C18

Viime vuoden raportissa n:o 33 selostin vaikeuksia, joita Kiinan-selkkaus oli aiheuttanut Japanin-Ranskan suhteille. Myöhemmin nämä vaikeudet ovat yhä lisääntyneet ja maiden väliset suhteet jatkuvasti huonontuneet.

Jo mainitussa raportissa viittasin aikaisemmin Ranskan senaattissa annettuun selitykseen, jonka mukaan Ranska oli sopinut Japanin kanssa siitä, että Ranska ei sallisi asetarpeita kuljetettavan Indo-Kiinan satamakaupungista Haifongista Kiinaan Jynnanin maakunnan pääkaupunkiin Jynnanfuun (Kunmingiin) menevää rautatietä myöten, mikäli Japani jättäisi Tonkinin lahden suulla olevan Hainanin saaren koskematto-maksi.

Japanin taholta väitettiin kuitenkin, että sotatarpeita jatkuvasti kuljetettiin tätä rataa myöten ja että se Kantonin valtaukseen tapahduttua oli muodostunut Kiinan kansallisen hallituksen tärkeimäksi huoltolinjaksi. Japanin hallituksen taholta oli julkisesti uhattu, että Hainanin saaren miehittäminen voi käyda valttämättömäksi.

Suuri oli kuitenkin yllätys niin Ranskalle kuin muille se, että japanilaiset joukot viime helmikuun 10 päivänä suorittivat maihinnousun Hainanilla, minkä jälkeen ne odottamattoman lyhyessä ajassa saivat saaren tosiasiallisesti haltuunsa. Saaren miehitys koski kipeästi sekä Iso-Britanniaa, koska Hongkong jai japanilaisten miehittämien alueiden ympäröimäksi, että Ranskaa, koska Hainan on aivan Ranskalle kuuluvan Kvantoun vuokra-alueen läheisyydessä ja vain runsaiden 20 peninkulman päässä Haifongista.

Helmikuun 13 päivänä Ranskan täkalainen suurlahettiläs ARSENE HENRY hallituksensa ohjeiden mukaisesti lävi ulkoministeri ARITA luona pyytämässä tietoja sotatoimien ulottamisesta Hainanille. Suurlahettilästä kuulemani mukaan ARITA oli vain vastannut, että toimenpide oli johtunut

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedotuksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

strategisesta valttämättömyydestä ja että joukot jääivät sinne niin kauaksi aikaa kuin tämä valttämättömyys vaati. Ambassadörin käsityksen mukaan japanilaisilla on aikomuksena jääda saarelle pysyvästi.

Viime vuoden lopulla Japanin Pariisissa oleva suurlähettiläs SUGIMURA sairastui, ja sairaus osoittautui toivottomaksi. Joulukuun lopussa hän lahti Ranskasta palatseen Tokioon, ja samalla Japanin hallitus pyysi Pariisista agremangia uudeksi ambassadöriksi hra Masajuki TANILLE. Tämä oli Wienin-ministerin paikalta siirretty helmikuussa 1938 Pekingin Japanin "diplomaattiseksi pääedustajaksi pohjois-Kiinaan".

Ranskan hallitus ei ole antanut pyydettyä agreemangia. Syynä on se, että hra TANI oli julkisesti selittänyt Ranskan sallivan sotatarpeiden kuljetusta Indo-Kiinan kautta Kiinaan. Niinpä hän Tokion lehtien kertoman mukaan viime kesäkuun 26 päivänä sanoi niiden edustajille: "Vaikka Sang-haissa ilmestyvät ranskalaiset lehdet jyrkästi kielttävät Ranskan avustavan Kiinaa, on olemassa todistuksia siitä, että tätä avunantoa tapahtuu vältavin määrin."

Japani on pahasti näkästynyt Ranskan menettelyn johdosta. Täkalainen ulkoministeriö on selittänyt, että sen on ollut pakko useita kertoja kiinnittää Ranskan hallituksen huomio Indo-Kiinan kautta tapahtuvaan sotatarpeiden kuljetukseen. Ulkoministeriön mielestä on luonnollista, että hra TANI on ilmaissut hallituksensa käsityksen.

Parlamentissakin on asian johdosta keskusteltu. Toistaiseksi Japani ei ole pyytänyt agreemangia kenellekään muulle.

Nimellisesti SUGIMURA on jatkuvasti ollut Pariisiin nimetty ambassadöri. Hänenä mainittakoon, että hän vuosina 1927-33 menestyksellisesti toimi Kansainliiton sihteeristön alipäsihteerinä ja poliittisen osaston päälikönä.

Tämän kuun 24 päivänä SUGIMURA kuoli. Olen juuri tänään ollut läsnä Tokion buddhalaisessa katedraalissa ulkoministeriön kustannuksella järjestetyssä suruseremoniassa.

Tällä hetkellä Japanilla ei ole ambassadöriä edustajanaan Pariisissa.

Ranskan täkalainen suurlähettiläs oli juuri aikonut lähtee lomalleen, mutta hänen on ollut pakko jääda Tokioon odottamaan tilanteen selvittämistä.

Magnarsson

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5-

OSASTO: C 15-

ASIA:

Tokiorva olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Talvanne

28/3 1939.

Minn. / Sam.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 301 - 45.

Tokio SSA 28 P:NÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TYY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		Salainen.
N:o 14/186 Yel		D. 19 39.
124-39	N:o	LLE
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
S-	C N	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 13:

Japanin kulttuurisopimuksia.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähetää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa.

Raportissa mainitut 2 liitetä oheistetaan tähän saattokirjelmaan.

Lähetystön raportit n:ot 10 - 12 ovat lähetetyt Ministeriölle Amerikan kautta.

Ministeri:

Hegelmann

(Translation)

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN
AGREEMENT ON CULTURAL COOPERATION BETWEEN
JAPAN AND GERMANY

39
maailo KUUTA 1939

PÄIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 301.

LIITE A

The Imperial Japanese Government and
The German Government

Deeply conscious of the fact that the Japanese and German cultures have their true foundations in the intrinsic Japanese spirit on one side and in the German national life on the other side, and that the cultural relations of both countries are to be based thereupon, and

Being desirous of strengthening more and more the bonds of friendship and mutual confidence so happily connecting both countries already, by deepening their manifold cultural relations and by promoting the mutual knowledge and understanding of both nations

have agreed upon the following articles:

Article I

The High Contracting States shall strive to put their cultural relations on a firm foundation and shall most closely collaborate with each other in these regards.

Article II

In order to attain the aim set forth in the preceding article the High Contracting States shall systematically

promote

promote their cultural relations in the domains of science and fine arts, music and literature, film and radio, youth-movements and sports etc.

Article III

The Competent authorities of the High Contracting States shall decide by mutual agreement the detailed measures necessary for the execution of the preceding article.

Article IV

The present Agreement shall enter into force on the day of its signature. It shall expire twelve months after one of the High Contracting States shall have denounced it.

In witness whereof the Undersigned duly authorized by their respective Governments, have signed the present Agreement and affixed thereunto their seals.

Done in duplicate, in Japanese and German original texts, at Tōkyō the 25th of November 1938 i.e. the 25th day of the 11th month of the 13th year of Syowa-period.

(L.S.) Hachiro Arita

Imperial Japanese Minister
of Foreign Affairs

(L.S.) Eugen Ott

Ambassador Extraordinary and
Plenipotentiary of Germany

AGREEMENT ON CULTURAL COOPERATION
BETWEEN JAPAN AND ITALY.

TOIVONSA OLEVA ASETYSTÖN

PAIVÄNTÄVÄ KUUTA 1930

301

PÄIVÄTYN KIRJELMÄN N:o 301

LIITE 2.

The Japanese Government and
The Italian Government,
Equally animated by a desire to ~~deepen the mutual under-~~
standing of both countries and to strengthen more and more
the bonds of friendship and mutual confidence so happily
connecting them already, by mutually respecting their
intrinsic cultures based on their time-honoured traditions
and by promoting their manifold cultural relations,

Have agreed upon the following Articles:

Article I.

The High Contracting States shall strive to put their
cultural relations on a firm foundation and shall most closely
collaborate in these regards.

Article II.

In order to attain the aim set forth in the preceding
Article, the High Contracting States shall ever promote
their cultural relations through the instrumentality of
science and art, music and literature, stage and screen,
photography and radio, youth-movements and sports, etc.

Article III.

The competent authorities of the High Contracting
States

States shall decide by mutual agreement the detailed measures necessary for the execution of the stipulations of the preceding Article.

Article IV.

The present Agreement shall enter into force on the day of its signature. It shall expire twelve months after one of the High Contracting States shall have denounced it.

In witness whereof, the Undersigned, duly authorized by their respective Governments, have signed the present Agreement and affixed hereunto their seals.

Done in duplicate, in Japanese and Italian original texts, at Tōkyō the 23rd of March 1939 i.e. the 23rd day of the 3rd month of the 14th year of Syōwa-Period, corresponding to the 23rd day of the 3rd month of the 17th year of Fascist-Period.

(L.S.) Hachiro Arita,

(L.S.) Giecinto Auriti.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Tokio ssa 28 p:nä maalis kuuta 19 39.

14 186 Yel 39

12 74-39

C15

Asia: Japanin kulttuurisopimuksia.

Viime vuoden raportissa n:o 50 kerroin, että Japani ja Saksa olivat neuvotteluissa kulttuurisopimuksen tekemisestä. Raporttia laatiessani Japanin hallitus puolestaan oli jo hyväksynyt sopimustekstin ja alistanut sen keisarillisen salaneuvoston harkittavaksi. Mainitsin samalla puolivirallisen tietotoimiston DOMEIn julkisesti ilmoittaneen, että Japanin hallitus suunnitteli samanlaisten sopimusten solmimista Suomen, Unkarin, Puolan, Belgian ja Italian kanssa.

Japanin-Saksan kulttuurisopimus allekirjoitettiin Tokiossa viime marraskuun 25 päivänä ja tuli viipymättä voimaan. Sopimustekstin virallinen englanninkielinen käänös oheistetaan tämän raportin saattokirjelmään (liite 1).

Sopimuksen perustelussa tehostetaan, että molempien maiden kulttuuria koskevan yhteistyön pohjana ovat niiden kummankin omat kulttuurimodot.

Sopimuksen mukaan sopimuspuolet tulevat systemaattisesti edistämään kulttuurisuhteitaan tieteen ja kaunotaiteiden, musiikin ja kirjallisuuden, filmin ja radion, nuorisoliikkeiden ym. alalla. Sopimusvaltojen asianomaiset viranomaiset päättävät keskinäisin sopimuksin tämän päämäärän toteuttamisen yksityisseikoista. Sopimus on siis vapaamuotoinen ja jattaa käytännölliset toimenpiteet myöhemmän harkinnan varaan.

Japanin ulkoministeriön tietojen mukaan on suunniteltu mm. seuraavia työmuotoja: kulttuurikomiteain asettamista; kulttuurilaitosten perustamista; opettajien suosittelua; helpotuksien järjestämistä toisen maan hallituksen lähettiläille stipendiaateille; professorien ja ylioppilaiden vaihtoa; yhteistyön aikaansamista nuorisojärjestöjen kesken; opiskelun järjestelyä kouluissa; kirjojen ja aikakauslehtien

JAKELUOHJEE:

Tavallinen ja lisäksi

Herra Opetusministerille.

Jakeluoijemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

vaihtoa; taide-esineiden, filmien ja radioesitysten vaihtoa, yhteistyötä urheilun ja terveydenhoidon alalla.

On käynyt ilmi, että sopimus oli saanut alkunsa Saksan hallituksen viime syyskuussa tekemästä ehdotuksesta.

Kun sopmusteksti julkaistiin, Japanin ulkoministeriön taholta viitattiin siihen, että kominternin-vastainen sopimus oli liittänyt maat läheemmäksi toisiaan. Samalla huomautettiin kuitenkin, että vaikka Japani oli lopettanut kaikki suhteensa Kansainliittoon, se oli valmis yhteistyöhön kulttuurin alalla ystävyyssuhdeissa olevien maiden kanssa, olivatpa ne Kansainliiton jäseniä tai ei.

Viime joulukuussa Japanin hallitus ehdotti Italian hallitukselle samanlaisen kulttuurisopimuksen solmimista, ja muutama päivä sitten, tämän kuun 23:ntena, allekirjoitettiin Tokiossa niiden keskeinen kulttuurisopimus, joka sekä tuli allekirjoittamispäivästä lukien voimaan. Tämänkin tekstin virallinen englanninkielinen käänös oheistetaan saatokirjelmään (liite 2).

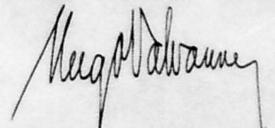
Tämä sopimus on olennaiselta sisällöltään ja suurimmaksi osaksi sanamuodoltaankin samanlainen kuin Japanin-Saksan kulttuurisopimus. Yhteistyön aloina luettelaan Italian kanssa tehdessä sopimuksessa vain lisäksi näyttämötaide.

Tämänkin sopimuksen julkaisemisen yhteydessä Japanin ulkoministeriö tehosti sitä, että kominternin-vastainen sopimus yhdisti molemmat maat toisiinsa.

Japanin ja Unkarin kesken allekirjoitettiin myös kulttuurisopimus jo viime vuoden marraskuun 15 päivänä. Jostakin syystä tästä sopimusta ei vieläkään ole ratifioitu.

Viime vuoden raportissa n:o 50 tiedustelin Ulkoasiainministeriöltä ohjeita siitä, oliko Suomi mahdollisesti valmis ehdottamaan kulttuurisopimuksen solmimista Japanin kanssa tai miten se suhtautuisi asiaan, jos Japanin taholtaseillainen ehdotus tehtäisiin. Tähän mennessä ei ole tiedusteluun saapunut vastausta.

Sellaisesta kulttuurisopimuksesta Suomi epäilemättä tulisi hyötymään, ja harrastusta kulttuurin alalla tapahtuvaan yhteistyöhön on kummassakin maassa olemassa. Mutta kun Japani on solminut molemmat tähänastiset kulttuurisopimukensa vain "akselivaltioiden" kanssa, voisi kulttuurisopimuksen tekeminen tällä ajankohdalla Suomen ja Japanin kesken saada poliittisen värityneen. Jäään odottamaan, minkä kannan Hallitus näin ollen asiaan ottaa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C11

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 14

Ministeri Valvanne

12/4 1939

Min/Pet.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 339 - 52.

Salainen.

Tokio SSA 12-päälä huhti KUUTA 19 39.

20 187 Sal 39

Yr-39

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

5 C 15

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 148

Suomi ja Siam.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähetää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa.

Ministeri:

Heikki Salainen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

20 182 Val 39

Tokio ssa 12 p:nä huhti kuuta 1939.

Asia: Suomi ja Siam.

5 C15

Viime vuoden raportissa n:o 25 kästittelini neuvoittelujen, joita tämä lähetystö vuodesta 1931 on käynyt Siamin takalaisten lähetystön kanssa maittemme välisen ystävyyssopimuksen aikaansaamiseksi. Raportissa selitin niitä Siamin poliittisista oloista johtuvia syitä, jotka ovat viivytetään tuloksen saavuttamista.

Suuri oli hämmästykseni, kun lähetystöön saapui Ulkoasiainministeriön poliittisen osaston viimevuotinen kirje n:o 12.103, jossa ilmoitettiin, että neuvottelut olivat kesäkuussa 1935 siirretty Lontooon-lähetystön hoidettaviksi.

Hämmästyttävä ja laatuaan harvinainen oli tämän siirron motivointi, joka kyi ilmi mainitun kirjelman liitteeseen lähetystä Lontooon-lähetystölle osoitetun kirjelman jäljennöksestä. Mainittuaan, että ministeri G. WINCKELMANN aikoinaan Tokiossa ollessaan oli saadut valtuudet neuvotteluun varten, kirje m jatkaa:

"Koska mainittu valtuutettu nyttemmin on siirretty sellaiseen maahan, jossa Siamilla ei ole diplomaattista edustusta, ja Siamin edustaja Tokiossa, jonka kanssa neuvotteluja käytiin, myösken on muuttanut sieltä pois, ulkoasiainministeriö on pitänyt sopivana aloittaa neuvottelut uudelleen, talla kertaa Lontoossa, jossa Siamilla lienee arvovaltainen edustus."

Hämmästyttävintä kuitenkin oli se, etta Tokion-lähetystölle tästä neuvottelujen siirrosta ei ollut ilmoitettu mitään. Poliittinen osasto toteaa ylempänä mainitussa kirjelmässään, "ettei asian siirtämisenä Lontooon lähetystön hoidettavaksi ole ainakaan virallisesti tiedotettu Tokion lähetystölle". Lähetystö toteaa omasta puolestaan, ettei sillä ollut asiasta ilmoitettu missään muodossa, ei puoli-

JAKELUOHJELME:

Tavallinen.

Jakeluoohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaidestukseen tiedoitukseen.

Ei ulkomaidestukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoikseen.

eikä epäviralliseksi.

Se, että neuvottelut siirrettiin Tokosta Lontooseen tälle lähetystölle mitaan ilmoittamatta, oli sitä omituisempaa, kun Tokion-lähetystön tehtäväksi on annettu esim. Siamia koskevan tieditusmateriaalin hankkiminen.

Politiikan osaston jo mainitun kirjelmän tänne saavuttua allekirjoittanut ei ole tähän päivään mennessä enää ottanut ystävyysopimuksen neuvotteluja puheksi Siamen takalaisten ministerin kanssa. Olihan nolaa ruveta selittää, miten oli ollut mahollista, että kaksi eri lähetystöämme oli käynyt samasta asiasta samanaikaisesti neuvotteluja Siamen edustajien kanssa.

Tänään Siamen ministeri Phya SRI SENA, joka aikaisemmin on ollut maansa ulkoministerinä, yllätyksessä pyysi saada tulla luokseeni. Saavuttuaan hän sanoi viimeinkin saaneensa ulkoministeriltään vastauksen niihin uudistettuihin esityksiin, jotka hän oli aikaisempien keskustelujenne johdosta Bangkokin tehnyt. Kirje oli ollut siaminkielinen, mutta ministeri SRI SENA oli kaantanut tekstin englanninkielelle. Oheistan hänen antamansa tekstin tämän raportin liitteeksi, ja pyydän seuraavassa esittää sen omana suomennoksenani:

"Kun vast'ikään uudistettiin sopimukset kaikkien sopimusvaltain kanssa, se tapahtui vastavuoroisuuuden, kohtuuden ja molemminpouloisen hyödyn periaatteiden pohjalla. Hänen majesteettinsa hallitus on sitä mieltä, että nämä periaatteet on otettava huomioon silloinkin kuin uusi sopimus solmitaan jonkin muun maan kanssa. Molemminpouloisen hyödyn periaate tarjoittaa luonnollisesti molemminpoulista kauppasuheteiden kehittämistä valtioiden kesken. Hänen majesteettinsa hallitus haluaa senvuoksi tietää, mitä suuntaustyötä Suomen hallituksen mielestä voidaan molemminpoulistesti kehittää maidemme välistä kauppaa."

Ministeri SRI SENA selitti omasta puolestaan, että, kuten hän jo aikaisemmin oli minulle huomauttanut, Siamen hallitus oli viime vuosina pyrkinyt saamaan uudistetuksi kaikki voimassa olleet sopimukseensa, joista useimmissa oli Siameille epäedullisia säännöksiä. Se ei ollut tahtonut sillä välin ryhtyä neuvottelemaan sellaisten valtioiden kanssa, joilla ei ennestään ollut sopimusuhteita Siamiin. Tästä oli johtunut viivytys Suomenkin kohdalta. Nyt oli vihdoin kaikki vanhat sopimukset saatu uudistetuksi Siamaa tyydyttävällä tavalla: viime maaliskuussa oli viimeinen niistä, Ranskan kanssa tehty, saatu molemminpoulistesti ratifioduksi. Min ollen Siem nyt oli valmis solmineen sopimuksen Suomen kanssa. Ministeri SRI SENAN mielestä voitaisiin Suomen sopi-

muksen malliksi ottaa jokin Skandinavian maiden kanssa tehty sopimus.

Hän lisäsi ulkoministerinsä ilmoittaneen, että Suomen taholta oli tehty samanlaisia esityksiä sekä Tokiossa että Lontoossa. Siamin mielestä oli samantekoisia, missä neuvottelut tapahtuisivat. Se odotti aloitetta Suomen taholta.

Ministeri SRI SENA tiedusteli, mitä tavaroida Suomi halusi viedä Siaamiin. Hän puheestaan kuten Siamin ulkoministerin ilmoituksestaakin kavi ilmi, että Siam halusi saada kauppavaihdon molemminpuoliseksi, ts. saada aikaan vienti-akin Siamista Suomeen.

Keskustelun kuluessa hän mm. viittasi niihin huuihin, joita lehdet tästä levittivät Siamin ulkopoliikasta väittäen, että Siam suunnitteli liittymistä milloin Japanin, milloin Ison-Britannian ja Ranskan holhoukseen. Ministeri tehosti, että nämä huhut olivat perättömiä. Siam pyrki ennen kaikkea pysyvään puolueettomana ja eri suurvaltain vaikutuksista riippumattomana.

Copy.

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN

12 PÄIVÄNTÄIHTIKUUTA 1939

PÄIVÄTYN RAPORTIN KIRJEELMÄN N:o. 14.

LIITE

"The principles adopted for the treaty revision with all the treaty Powers recently were those of reciprocity, equity and mutual benefit. To His Majesty's Government these principles are indispensable for the conclusion of a new treaty with any other country. The principle of mutual benefit naturally refers to the mutual development of commercial relations between the two countries. His Majesty's Government would therefore like to know along what lines it would appear to the Government of Finland that the trade and commerce between the two countries can be mutually developed."

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Valvanne

13/4 1939.

Minn. Pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 349 - 55.

No 21 182 Sol 39.

Tokio SSA 13 P:NÄ huhti KUUTA 19 39. 2/1. 09

VIITTAUS:

N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C15

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 15:

Finis respublicae Československá.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa.

Ministeri:

Megistövaltaus.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Tokio ssa 13 p:nä huhti kuuta 19 39. 21 187 Tel 39.

Asia: Finis respublicas Československá.

5- C/5

Sen jälkeen kuin traagillinen kohtalo toistaiseksi lopetti Tšekkoslovakian tasavallan olemassaolon, sen lähetystöjä on eri maissa kohdeltu eri tavalla riippuen näiden maiden ja Saksan keskinäisistä suhteista. Japanin ja Saksan nykyisistä hyvistä väleistä johtui, että Tšekkoslovakian ministerin František HAVLÍČEKIN jo maaliskuun 17 päivänä oli luovutettava lähetystönsä ja sen irtaimisto Saksan suurlähettiläälle kenraali Eugen OTTILLE. Kun lähetystö siirtyi Suomen lähetystöä vastapäätä kadun toisella puolella, joudui lähetä seuraamaan Tšekkoslovakian omaisuuden äkillistä muuttumista saksalaiseksi.

Kunnes hra HAVLÍČEK ehkä muutaman viikon kuluttua matkustaa Japanista, takaisin ulkoministeriö on taannut hänelle diplomaatin etuoikeudet.

Kun hra HAVLÍČEK on välttänyt entisten kollegainsa tapaamista, en tapahduman jälkeen ole puhutellut häntä henkilökohtaisesti. Hän on kuitenkin ilmoittanut ennen maastalahtoaan kävessä luonani.

Ison-Britannian suurlähettiläs Sir Robert CRAIGIE on äskettäin tavannut hra HAVLÍČEKIN ja on minulle kertonut seuraavaa heidän keskustelustaan:

Hra HAVLÍČEK oli mm. kertonut luovuttaneensa lähetystönsä koko arkiston Saksan ambassadöörille.

Tämä ilmoitus oli huolestuttanut Sir Robertia. Hänen oli viime syksyn jälkeen ollut useita luottamuksellisia keskusteluja Tšekkoslovakian ministerin kanssa, ja hänellä oli syytä olettaa, että tämä oli niistä raportoinut hallitukselleen. Englannin suurlähettiläälle ei ollut mieluista todeta, että nämä raportit nyt olivat joutuneet Saksan hallituksen käsiin. Hän oli nyt kysynyt hra

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomäedustuksen tiedoitukseen.

Ei ulkomäedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

HAVLICEKilta, miksei tämä ollut pitänyt arkistoa hallussaan.

Hra HAVLICEK oli vastannut, että Saksahan oli joka tapauksessa saanut käsiinsä Prahan ulkoministeriön arkiston ja siellä olevan raporttiaineiston. Sitäpäitsi Saksan suurlähettiläs oli vaatinut häntä kirjallisesti vakuuttamaan, että arkisto kokonaisuudessaan oli luovutettu.

Sir Robert sanoi minulle taman johdosta, että hän mielestään hra HAVLICEKin olisi pitänyt kieltyytyä luovuttamasta arkistonsa luottamuksellista osaa, varsinkin kun hän oman ilmoituksensa mukaan ei ollut saanut omalta hallitukseltaan luovuttamista koskevaa määräystä.

Hra HAVLICEK oli muuten Sir Robertille selittänyt Tšekkoslovakian tasavallan presidentin HACHAN, joka lisäksi on tunnettu juristi, hyvin tietäneen, että hänellä ei ollut valtiosäännön mukaan oikeutta luovuttaa maansa itse-näisyyttä. Aikanaan Tšekkoslovakia voisi tähän vedota.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiosta olevan lähetystön raportti n:o 16

Ministeri Talvanne

14/4 1939.

M. Kauppayr. Salainen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 350 - 56.

Tokio SSA 14 P:NÄ huhti KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY

n:o

VIITTAUS: D.U.M. /

19

ULKOASIAI		Salainen.
22/188 Sel		D. 1939.
25-39	5	LHM
H.M.A	OSASTO	ASIA
5	C18	

ULKOASIAINMINISTERIÖ LLE

ASIA: Raportti n:o 16:

Japani ja Neuvostoliitto. IV.

Kalastussopimus. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriolle 7 kappaletta tälle päivälle päivättynä raporttiansa.

Ministeri:

Heikki Valanne.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

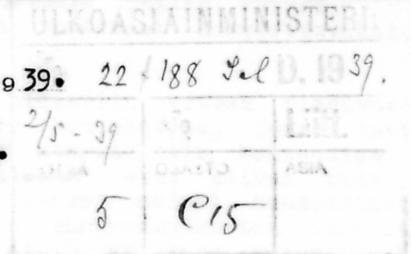
Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Tokio ssa 14 p:nä huhti kuuta 1939. 22/188 Sel D. 1339.

Asia: Japani ja Neuvostoliitto.IV.

Kalastussopimus. II.

Raportissa n:o 10 selostin Japanin ja Neuvostoliiton kesken kalastussopimuksen uudistamisesta käytyjä neuvotteluja, joiden johdosta näiden maiden välit kuukausimääriä olivat jännittyneinä. Kumpikin puoli esiintyi jyrkkänä ja toisinaan uhkaavanakin. Mainitsin, että venäläiset japanilaisten vastalauseista huolimatta toimittivat maliskuun 15 päivänä Vladivostokissa kalastusalueiden huutokaupan, vaikka sen yhteydessä ei vuokrattu muuta kuin neljä japanilaisille kuulunutta kalastusaluetta. Huomautin, että sekä japaniläiset että venäläiset ovat tottuneet käyttämään bluffia, mutta että he usein kuitenkin viime tingassa ovat sopineet.

Niin kävi nytkin. Venäläiset viranomaiset olivat ilmoittaneet, että uusi huutokauppa pidetään Vladivostokissa taman kuun 4 päivänä. Pari päivää ennen tätä määräaikaa, taman kuun 2 päivänä, suurlähettiläs TOGO ja ulkoasiainkomissaari LITVINOV allekirjoittivat Moskovassa modus vivendin.

Sen mukaisesti vuoden 1928 kalastussopimus jää voimaan kuluvan vuoden loppuun erään muutoksin.

Kuten aikaisemmin olen kertonut, oli eräs tärkeimpäri riitakysymyksä se, että Neuvostoliitto tahtoi alista huutokauppaan vuoden 1932 HIROTAN - KARAHANIN sopimuksessa Japanille "stabiloidut" alueet Japanin tätä vastustaessa. Sopimuksessa sovjet saikin periaatteellisen menestyskseen: alueet alistettiin huutokauppaan. Mutta Japani saavutti käytännöllisen menestyskseen: sovjet takasi etukäteen, että suurin osa sopimuksista myydään Japanille. Japani suostui Venäjän vaatimukseen, jonka mukaan eräät japanilaisille kuuluneet alueet sotilaallisista syistä jätettiin huutokaupan ulkopuolelle, mutta niiden sijalle Venäjä antoi toisia alueita vuokrattaviksi. Huutamansa alueet japaniläiset saivat "stabiloiduiksi": vuokra-aika määrättiin nim.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluojemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustukseen tiedoituksiin.

Ei ulkomaaedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

5 vuodeksi. Huutokaupassa noudatettava ruplan kurssi, jota venäläiset ovat vuosikausia vaatineet korottettavaksi, jäi entiselleen, 32.5 seniksi.

Tämän kuun 4 päivänä pidettiin sitten Vladivos-
tokissa jo aikaisemmin kuulutettu huutokauppa, jossa uusi
sopimus tuli sovellettavaksi. Se suoritettiin konseptien
mukaan. Kolme venäläistä "liikemiestä" otti siihen osaa
huutaen 2 kalastusaluetta. Japanilaiset saivat huudetuksi
254 aluetta. Yhdessä aikaisempien vuokrasopimusten mukaisien
alueitten kanssa japanilaisilla siten on tämä vuonna hal-
lussaan 359 kalastusaluetta eli 27 vähemmän kuin heilla
oli viime vuonna. Ulkopuolisten on mahdoton tietää, mitä
lukumäärän vähennys asiallisesti merkitsee, sillä kalastus-
alueiden arvo riippuu luonnollisesti niiden kunkin laadusta.

Tulos oli kaikesta päättäen varsin järkevä kompro-
missi. Tämä kalastusriita ei olisi muualla maailmassa he-
rättänyt suurtakaan kiinnostusta, ellei sen yhteydessä olisi
ajoittain välätty sodanuhkaa.

Kumpikin puoli oli neuvottelujen yhteydessä halun-
nut oman maansa yleisölle osoittaa jyrkkyyttänsä ja pitää
kiinni prestiisistään. Neuvottelut olivat monesti uhanneet
katketa, ja sen mahdollisuuden varalta molemmat maat oli-
vat sotilaallisesti varautuneet.

Ratkaisu osoitti, että kumpikaan maa ei talla
hetkellä kuitenkaan halunnut ryhtyä käyttämään aseellisia
keinoja. Japanin kannan selittää Kiinan-selkkaus, Neuvosto-
liitolta ovat omat syynsä.

Magnar Valvanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Tolvanne

17/4 1939

Mir Pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 359 - 57.

Tokio SSA 17 P:NÄ huhti KUUTA 19 39. 23 188 Gal 39.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY. n:o 5

VIITTAUS: D.U.M. 19 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n:o 17:

Yhdysvallat ja sodanuhka.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähettilästä
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa.

Ministeri:

Heikki Järvinen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Tokio ssa 17 p:nä huhti kuuta 1939.

23 188 Tel

39

Asia: Yhdysvallat ja sodamukska.

9/5 - 39

5 C15

Olin toissailtana päävällisellä Sveitsin ministerin THURNHEERin luona. Toisena vieraana oli läsnä Alankomaiden ministeri kenraali PABST. Myöhemmin illalla saapui seuraamme Yhdysvaltain suurlähettiläs GREW. Hän kertoi tulevansa suo-raan toiselta päävälliseltä, jonka yhteydessä hänellä oli ollut mitä vakavin keskustelu Japanin suurimpien lehtien TOKIO NITŠI-NITŠIn ja OSAKA MAINITŠIn päätoimittajan Singoro TAKAISIn kanssa. Pyydän seuraavassa esittää selostuksen siitä, mitä suurlähettiläs GREW kertoil tilaisuudessa sanoneensa.

Hän oli kiinnittänyt hra TAKAISIn huomion presi-dentti ROOSEVELTin tämän kuun 11 päivänä Washingtonissa sanomalehtimiesten vastaanottossa esittämään lausuntoon, jonka mukaan yleissodan alettua Euroopassa Yhdysvallat varmasti tulisi osallistumaan siihen melkein heti sen puhjettua. Ambassadöri oli pyytänyt hra TAKAISIA, jonka lehdet ovat näytäneet kannattavan sotilaspitrien politiikkaa, tarkoin harkitsemaan, mitä ROOSEVELTin ilmoitus merkitsi. Amerikalla oli isolaationistinsa ja pasifistinsa, mutta jo nyt he olivat vähemmistöön, ja sodan tullen heidän lukumääränsä no-peasti kutistuisi.

Yleemä oli pidetty selviönä, että jos Sir Edward GREY vuonna 1914 olisi voinut etukäteen ilmoittaa, että Englanti yhtyisiin sotaan Saksaa vastaan, olisik maailmansota voitu valttaa. Nyt oli ROOSEVELT puolestaan antanut selvän ennakkovaroituksen.

Tällä hetkellä oli jo varma, että jos akselival-tiot alkaisivat sodan, ne saisivat vastaansa seuraavat maat: Yhdysvallat, Brittein valtakunnan, Ranskan, Neuvostoliiton, Balkanin valtiot ja Turkin. Jugoslavian asenne oli toistai-seksi epäselvä: tietymätöntä oli, uskaltaisiko se asettua vastustamaan akselivaltoja.

Suurlähettiläs samoi vakuuttaneensa, että demokrat-tiset valtiot varmasti tulisivat voittamaan, jos sota puh-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohejemaleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoitukseen.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-tuksiin.

keaisi. Kamppailu voisi kestää jonkin aikaa, mutta niiden lopullinen voitto olisi taattu. Niillä oli siksi paljon suuremmat resurssit kuin totalitaarisilla valtioilla.

Ambassadööri oli sanonut, että Japanin oli syytä huolellisesti punnita, kannattiko sen pitää akselivaltioiden puolta. Japanin niiltä saama apu ei voisi tulla pitkäksi.

Kiinan-selkkaus oli aiheuttanut pulmia myös Yhdysvaltain-Japanin suhteisiin. Yhdysvaltain oli ollut pakko esittää vastalauseita sen johdosta, että japanilaiset olivat pommittaneet sen kansalaisten Kiinassa olevaa omaisuutta ja estäneet heitä harjoittamasta laivakulkua Kiinan vesillä. Nämä erimielisydyt olivat kuitenkin suhteellisen vähäisiä, hetken asioita. Japanin oli syytä katsoa pitemmälle ja ratkaista, kannattiko sen pysyvästi vaarantaa suhteitaan Yhdysvaltoihin.

Suurlähettiläs GREW kertoi esittäneensä samaa edellisenä päivänä myös varaukoministeri SAVADALLE. Tämä oli vastannut, että ulkoministeriön vaikutusvalta tätä nykyä ei ollut ratkaiseva. Muut voimat vaikuttivat nykyään Japanin politiikkaan.

Ambassadööri sanoi käytäväänsä hyväkseen ensimmäistä tilaisuutta puhuakseen samaan suuntaan myös ulkoministeri ARITALLE.

Suurlähettiläs GREWn poistuttua totesimme, Sveitsin ja Alankomaiden ministerit ja allekirjoittanut, että keskustelumme kulussa ei ollut selvinnyt, oliko hän saanut niemenomaiset ohjeet hallitukseltaan harjoittaa tallista painostusta japanilaisiin vai oliko hän vain tehostonut ROOSEVELTin lausuntoa. Joka tapauksessa olimme tulleet vakuuttuneiksi siitä, että Yhdysvallat jo olivat ottaneet ratkaisevan asenteen sodanuhkaan ja että suurlähettiläs GREW ei aikonut jättää japanilaisia siitä epätietoisiksi.

P.S.

Mainittakoon, että hra GREW on Yhdysvaltain harvoja kariäriambassadöörejä. Aikoinaan hän on ollut Washingtonissa alivaltiosihteerinä. Nykyään hän on Tokion diplomaattikunnan doyen. Pariisin rauhankonferenssin yhteydessä hän toimi Suomen hyväksi, jonka johdosta hänet nimittiin Suomen Valkoisen Ruusun komentajaksi.

H.V.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksön raportti n:o 18.

Ministeri Tälvanne

15/6 1939.

Minn Pol

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen,

KIRJELMÄ n:o 459 - 70.

Tokio ssal 5 p:nä kesä

KUUTA 19

39/78-79

10

71/189 Sal D. 1959.

VIITTAUS:

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

10

Liitt.

RNIMÄ

OSATO

ASIA

VIITTAUS:

D.U.M.

19

C 15

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 18:

Suomi ja Iso-Britannia.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettaa
Ministeriölle 3 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa n:o 18.

Ministeri:

Aage Malvane

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO	SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.	Salainen.
RAPORTTI n:o 18.		
Tokio ssa 15 p:nä kesk		kuuta 1939.
Asia: Suomi ja Iso-Britannia.		31/189 Yal D. 1909.
RIHMÄ	OSASTO	ASIA
5	CN	

Olin tänään päivällisellä Englannin suurlahettilaän (entisen ulkoasiain apulaislivaltioteerin) Sir Robert CRAIGIEN luona. Aterian jälkeen tapahtui välillämme pitka kahdenkeskinen keskustelu, joka koski Englannin, Ranskan ja Neuvostoliiton välisiä allianssineuvotteluja. Pyydän seuraavassa selostaa keskusteluamme.

H.V.: Suomessa ollaan huolestuneita sen johdosta, että Englanti ja Ranska Venäjää kosiskellessaan ovat antaneet tämän sekottaa Suomen samaan vyyhteen.

Sir Robert: On tarkoituksema saada aikaan sellainen sopimus, että jos esim. Suomi joutuu hyökkäyksen uhriksi ja pyytää apua, Englanti, Ranska ja Neuvostoliitto tulevat Suomen avuksi.

H.V.: Suomi ei voi hyväksyä, että esim. Venäjä automaattisesti ja oman tulkintansa nojalla sekaantuu sen asioihin.

Sir Robert: Ei ole tarkoituksema, että Venäjä yksinään tulee Suomen avuksi. Kaikki kolme suurvaltaa tulevat yhdessä auttamaan Suomea.

H.V.: Vaara, että Venäjä tulisi sekaantumaan Suomen asioihin, tulisi olemaan suuri. Suomi tuntee Venäjän paremmin kuin Englanti, joka on siitä kaukana. Suomihan on tottunut taistelemaan Venäjää vastaan olemassaelostaan. Vuonna 1918 Suomi ei saanut entente-valloilta apua Venäjää vastaan. Sen takia maamme oli ollut pakko turvautua Saksan apuun. Suomi tulisi nytkin vastustamaan, jos Venäjä sekaantuisi sen asioihin. Olisi katkeraa, jos länsivaliat nyt antaisivat tilanteen kehittyä sellaiseksi, että sen olisi pakko tehdä valinta kominternin ja nazismin kesken, kun Suomi oli valmis pitämään yllä puolueettomuutta.

JAKELUOHJETE:

Tavallinen.

Jakeluohtjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaidustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaidustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Sir Robert: On valitettava tosiasia, että mikään valtio ei halua läheistä kosketusta Neuvostoliittoon. Saksa oli kuitenkin tätä nykyä vaarallisempi kuin Venäjä. Se saattoi helposti yrittää hyökkää Baltic maihin ja Suomeen.

H.V.: Suomen ja Baltic maiden kesken on suuri ero. Jalkimaiset ovat suorastaan Saksan ja Venäjän välissä, Suomi taas on syrjässä. Suomihan tahtoo yhteistoimin Skandinavian maiden kanssa ylläpitää puolueettomuutta. Eiväthän Englanti, Ranska ja Neuvostoliitto ole Skandinaviaallekaan tyrkittäneet garantiaa.

Sir Robert: On selvä, että jos Saksa hyökkäisi esim. Tanskaan, Englanti katsoisi ensisijaisen intressinsä (vital interest) olevan kysymyksessä ja ryhtyisi Tanskaa auttamaan.

H.V.: Puolueettomuuteen turvatakseen Suomi tahtoo linnoittaa Ahvenanmaan. Sopimusvaltiot ovatkin siihen suostuneet, mutta Neuvostoliitto yrittää viedä asian karille.

Sir Robert: Olen vakuuttunut, että kaikki vielä käännyt hyväksi ja saadaan aikaan sopimus, jonka mukaan kolme suurvaltaa sitoutuu puolustamaan Suomea.

H.V.: Englanti ja Ranska ovat jo perätyyneet Saksan suhteen ja antaneet sen laajentua rajojensa ulkopuolelle. Todennäköisesti ne lähitulevaisuudessa perätyvät Japaninkin edessä. Vaara oli suuri, että ne antaisivat Venäjänkin laajentaa vaikutusvaltaansa sen rajojen ulkopuolelle.

Sir Robert: On totta, että kommunistinen Venäjä on vaarallinen. Asema olisi toinen, jos se olisi normaali valtio.

H.V.: Suomi tulee viimeiseen asti vastustamaan sitä, että Venäjä sisisi tulkintansa mukaan sekantua sen asioihin.

Mainittakoon, että Sir Robert CRAIGIE päävallispöydän ääressä aloitti vaimonikin kanssa keskustelun Moskovan-neuvotteluista ja lady CRAIGIE samoin minun kanssani puhui niistä pitkälti.

Vaikka Tokion seuraelämä nyt kesäkuunmallia on lamassa, oli Englannin ambassadineuvos DODDS juuri tämän kutsunut vaimoni ja minut lounaille luokseen. Sielläkin sukeutui allianssineuvotteluista pitkä keskustelu, joka liikkui pääasiällisesti samoja linjoja myöten.

On vaikea valittaa käsitystä, että englantilaisilla on omantunnon vaivoja Suomen suhteen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksön raportti n:o 19.

Ministeri Taloanne

29/6 1979

Minn. 180d.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ				Salainen.	28/188 Sal 39.
KIRJELMÄ n:o	638 - 87.	1078-39			
Tokio SSA 29 P:NÄ kesä	KUUTA 19 39.	VIITTAUS:	N	5	C 15
P:NÄ	KUUTA 19	P:TTY	n:o		
VIITTAUS:	D.U.M.	/	19		

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 19:

Japanin-Kiinan selkkaus. IV.

Suomen kansalaisten hengen

ja omaisuuden suojeelu.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 6 kappaletta tälle päivällé päävättyä raporttiansa n:o 19.

Ministeri:

August Valtaoja.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Tokiossa 29 p:nä kesä kuuta 1938

Asia: Japanin-Kiinan selkkaus. IV.
Suomen kansalaisten hengen
ja omaisuuden suojeelu.

ULKOMAINMINISTERIÖ		
39.	28/188 Sal D. 1938.	
1078-29	32	114.
RYHMÄ	OSASTO	VIA
5	C N	

Laivaston ja ilmavoimien avustamana japanilainen meriväen ja armeijan yksiköistä kokoonpantu yhtymä suoritti tämän kuun 21 päivänä maihinnousun Kuangtungin maakunnassa sijaitsevan Svataun (Swatow) kaupungin kohdalla. Kun kiinalaiset olivat vetäneet varusväkensä päävoimat sisämaahan, japanilaiset vielä samana päivänä saivat kaupungin miehityksi.

Kuten aikaisemmin vastaavissa tapauksissa, jolloin japanilaiset ovat ulottaneet sotatoimensa tärkeälle uudelle suunnalle, Japanin ulkoministeri nytkin kesäkuun 23 päivänä lähetti takaläisten ambassadien ja lähetystöjen pääliköille tämän kuun 21 päivänä päävälyn nootin, jonka virallisen englanninkielisen käännöksen jäljennös oheenliitetään (liite 1).

Nootis#a ilmoitetaan, että Japanin taisteluvaimat tulevat uudella etenemissuunnalla yrittämään valttaa kolmansien valtioiden oikeuksien ja etujen vahingoittamista. Samalla siisä pyydetään kolmansien valtioiden myötävaikutusta tämän päämäärän saavuttamiseksi. Niitä pyydetään varomaan "TSIANGIN hallituksen (régime) vahkeilyjä, joiden tarkoituksena on sekoittaa kolmansia valtioita selkkaukseen".

Ulkoministeri ARITA pyytää ulkovaltujen edustajia erikoisesti ottamaan uudestaan huomioon ne toivomukset, jotka prinssi KONOE lokakuun 12 päivänä 1938 pääväysä nootissaan (ks. lähetystön vuoden 1938 reportin n:o 47 liittettä n:o 1) esitti.

Kuten aikaisemmin, pohjoismaiden lähettiläät ovat taas neuvoilleet noottiin vastaanisesta. Kun ulkoministeri ARITAN viimeinen nootti ei sisällä mitään uusia näkökohtia, sovittiin, että pohjoismaiden edustajat vastauksessaan tun-

JAKELUOHJHE:

Tavallinen.

Jakeluojhjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mustavat nootin vastaanoton, lupaavat saattaa sen sisällyksen hallituksensa ja Kiinassa olevan lähetystönsä tietoon ja uudistavat aikaisemmin tekemänsä varaumat tai viittaavat niihin.

Liitteenä 2 pyydän kunnioittaan lähettaa oman vasteusnoottini jäljennöksen.

Koska ulkoministeri ARITA vain viittasi prinssi KONOEN esittämien toivomuksiin, minäkin rajoituin viittaamaan viimeksi mainitulle lähetämäni vastaukseen (ks. vuoden 1938 raportin n:o 47 liitettä n:o 2), jossa varaumat on esitetty.

Hugo Malvane

THE GAIMUSHO

TOKYO

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN

29 PÄIVÄNÄ *kesä* KUUTA 1939

PÄIVÄTYN RAPORTIN N:o 19

LIITE 1.

June 21st, 1939.

JÄLJENNÖS

Translation.

No. GO. 13/AI.

Monsieur le Ministre,

I have the honour to inform Your Excellency that the Imperial Japanese forces have commenced fresh operations to-day, June 21st, along the coast of Kwangtung, China, and that the said operations are of a purely military character for the purpose of wiping out the forces under the Chiang Kai-shek régime, thereby dealing further blows to that régime.

In the present operations the Imperial Japanese forces will exert their best efforts for the prevention of any damage to the rights and interests of third Powers. It is earnestly hoped, therefore, that Your Excellency's Government as well as your authorities in China, fully understanding the said policy of the Japanese Government, will pay special attention in order to preclude all possibility of untoward incidents and extend their co-operation towards the efforts of the Japanese forces to forestall any accidental damage or at least to keep such damage to a minimum, and that they will take all possible precautionary measures for preventing the machinations of the Chiang régime to involve third Powers in the conflict.

As for the concrete requests of the Japanese Government regarding the prevention of incidents, I wish specially to add that Your Excellency will recall the points enumerated in the identic Note No. GO. 37/AI addressed by Prince Konoe, the then Minister for Foreign Affairs, under date of October 12th of last year.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency, Monsieur le Ministre, the assurances of my high consideration.

(L.S.) Minister for Foreign Affairs.

TOKIOSSA OLEVAN LÄHETYSTÖN
29 PÄIVÄNÄ *tausa* KUUTA 19³⁹
PÄIVÄTYN RAPORTIN N:o 19
LIITE 2.

No. 603.

Tokyo, June 29th, 1939.

JÄLJENNÖS

Monsieur le Ministre,

I have the honour to acknowledge the receipt of Your Excellency's Note No. GO. 13/Al, under date of the 21st instant, stating that the Imperial Japanese forces had on the same day commenced fresh operations along the coast of Kwangtung, China, and expressing the hope that my Government as well as the Finnish authorities in China would pay special attention in order to preclude any possibility of untoward incidents in connexion with these operations.

In the Note Your Excellency also reminds me of the Note No. GO. 37/Al dispatched by H.E. Prince KONO on October 12th, 1938. On this point I beg leave to refer to the reply I had the honour to address in my Note No. 931 of October 22nd, 1938.

I shall not fail to communicate Your Excellency's Note to my Government and to the Finnish Legation in China.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency, Monsieur le Ministre, the assurances of my highest consideration.

Hugo Valvanne.

His Excellency

Mr. Hachiro ARITA,

His Imperial Japanese Majesty's

Minister for Foreign Affairs,

Tokyo.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksön raportti n:o 20.

Ministeri Talvanne

1072 1909

Mtin/Kl.-os

TOKIO	SSA OLEVA LÄHETYSTÖ	Salainen.
KIRJELMÄ n:o	639 - 88.	29/189 Fal 1939.
Tokio SSA 10 P:NÄ heinä KUUTA 1939.		10/1897
VIITTAUS:	P:NÄ KUUTA 19 P:TTY. n:o	RYHMÄ OSASTO ASIA
VIITTAUS:	D.U.M. 19	N 5 C.H.

ASIA: Raportti n:o 20.

Pysyvä konsainvälisen
tuomioistuimen uusintavaali.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilää Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päättymä raporttiansa n:o 20.

Ministeri:

Migdala my

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Tokio ssa 10 p:nä heinäkuuta 1939. 29/189 Sel D. 1939

Asia: Pysyvän kansainvälisten
tuomioistuimen uusintavaali.

10/8-39	10/8-39	10/8-39
RYHMÄ	JOHTAJA	SA
5	C1	

Vastaanotettuani ulkomaaedustuksen kiertokirjeen n:o 6 menin ulkoministeriön sopimusosaston (so. juridisen osaston) paallikön MITANI luon puhumaan ministeri ERICHIN ehdokkuudesta.

Hra MITANI ilmoitti heti, että Japani ei aikoinut ottaa missään muodossa osaa Pysyvän kansainvälisten tuomioistuimen uusintavaaliin: se ei asettaisi omaa ehdokastaan eikä ottaisi osaa äänestykseen ei neuvostossa eikä yleiskokouksessa.

Hän selitti, että Japani oli vuonna 1933 sanoutunut irti Kansainliitosta sen vuoksi, että neuvosto oli äänestänyt Japanin kantaa vastaan. Japanin mielestä sen eroaminen ei näissä olosuhteissa kuitenkaan ollut estänyt sitä osallistumasta Kansainliiton teknillisten laitosten toimintaan.

Tilanne muuttui kuitenkin, kun neuvosto syyskuun 30 päivänä 1938 hyväksyi Japania koskevan selostuksensa. Neuvoston päätös merkitsi, että se tahtoi rangaista (punir) Japania ja asettaa sen lain ulkopuolelle (hors de loi). Kansainliiton politiikointi teki Japanille mahdottomaksi enää osallistua Liiton teknillistenkään laitosten toimintaan. Sen vuoksi Japani syksyllä 1938 katkaisi suhteensa sekä sihteeristöön että työtoimistoon ja tuomioistuimeen.

Halusin kuitenkin vielä saada varmuuden siitä, että Kansainväisen valitysoikeuden Japanin kansallinen ryhmä ei esitä ei-japanilaisiakaan ehdokkaita Pysyvän kansainväisen tuomioistuimen tuomareiden virkaan. Liikatyön ja henkilökunnan puutteen vuoksi olen valitettavasti vasta nyt saanut tilaisuuden asettua yhteyteen kansallisen ryhmän kanssa. Tiedusteluuni vastasi ryhmän johtava jäsen, pro-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksilin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoministeriön tiedoituksilin.

fessori Jorozu ODA, että ryhmä ei aikonut nimetä mitään ehdokkaita.

Meksikon täkalainen ministeri on muuten hänkin tiedustellut ulkoministeriöltä Japanin suhtautumista Haagin tuomioistuimeen. Hän oli saanut seuraavan selityksen:

Kun Japani viime syksynä lopullisesti katkaisi yhteytensä Kansainliittoon, se ei perussäännöstä löytänyt mitään märäystä, joka olisi selvittänyt, miten se saattoi erota tuomioistuimesta. Sen vuoksi päättiin, että japanilainen tuomari NAGAOKA jää paikalleen ensi syksynä tapahtuvaan uusintavaaliin asti. Kun vaali on tapahtunut, hän tulee pois, eikä Japani sen jälkeen enää suorita jäsenmakaan tuomioistuimelle.

Hugo Malvaneq.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Valvonne

11/2 1939

Min. / San (Huom. "julkisuus")

TOKIO	SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.		Salainen.
KIRJELMÄ n:o	640 - 89.		20 189 Sal 19.79.
Tokio SSA 11 P:NÄ heinä KUUTA 19		39 ¹⁰ - 29	LIIK.
VIITTAUS:	N	OSASTO	ASIA
P:NÄ	KUUTA 19	P:TTY	n:o
VIITTAUS:	D.U.M.	/	19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 21:

XII olympiakisat. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettaa Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa n:o 21.

Ministeri:

Meg Whitehead

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Tokiossa ll p:nä heinäkuuta 1939.

20/189 Sal D. 1919.

Asia: XII olympiakisat. II.

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	CN	

Japanin osallistuminen Helsingin olympiakisoihin on yhä epävarma.

Viime helmikuussa teki minseito-puolueeseen kuuluva edustaja KAVASAKI edustajakamarissa kisoihin osallistumista koskevan kyselyn sosiaaliministeri HIROSELLE. Hän vetosi siihen, että Kiina oli päättänyt ottaa niihin osaa, joten Japanillekin olisi kunnia-asia lähetää urheilijansa Helsinkiin. Jos Japani rajoittaisi osanottonsa esim. uintiin, maratonjuoksuun, seiväshypyyn ja kolmiloikkaukseen, joissa lajeissa sillä olisi hyvät mahdollisuudet, voitaisiin kustannukset supistaa ehkä 60,000 jeniin (1 jen = 13.30 mk). Valtion tarvitsisi tästä määrästä suorittaa vain noin 30,000 jenia.

Sosiaaliministerin vastaus kuului: "Hallitus tulee harkitsemaan osanottoa olympiakisoihin ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat olosuhteet ja tekemään aikanaan päätöksensä."

Sen jälkeen ei hallituksen teholta ole esitetty muuta kisoja koskevaa ilmoitusta.

Syynä Japanin epäröintiin on ensinnäkin se, että tsallä pidetään välttämättömäksi keskittää kaikki voimat Kiinassa tapahtuvaan sodankäyntiin. Sotatoimien muualla maailmassa aiheuttama epäedullinen huomio vaikuttaa lisäksi, että Japani nykyään yleensä pidättäätyy kansainvälistä yhteistoiminnasta, mikäli kysymyksessä eivät ole akselivaltiot.

Toisena syynä epäröintiin on puute ulkomaanvaluutasta. Esim. ent. suurlahettiläät NAGAIN, jonka oli määrä lähted Japanin edustajaksi kesäkuussa Lontoossa pidettyyn Kansainvälisen olympiakomitean kokoukseen, oli päävää ennen laivan lahtoa pakko peruuttaa matkansa, kun finanssiministeriö ei suostunut myöntämään hänelle matkarahoiksi muuta kuin naurettavan vähäisen määrän.

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi:

1) Opetusministeriolle.

2) XII olympiakisojen järjestelytoimikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Elä ulkomaiden tiedotukseen.

Elä ulkomaiden tiedotukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

Urheilijat kyllä olisivat valmitit lähtemään Helsingiin. Japanin urheiluliitto koettaa epävarmuudesta huolimatta treenata miehiään. Japanin uintiliiton johtokunta päätti eilen pitämässään kokouksessa valmistautua lähtemään Helsingiin 20 miestä.

Kreivi SOJESIMA, joka on Japanin urheilupiirien vaikutusvaltaisimpia johtajia, sanoi minulle äskettäin olevansa hyvin pessimistinen Japanin osallistumisen suhteen. Hän pelkäsi, että Japani jää kisoista pois, jollei tilanne aivan odottamattomasti vankene.

Yhdysvaltain olympiakomitean puheenjohtaja Avery BRUNDAGE kävi äskettäin Japanissa jatkaen täältä matkaansa Lontooon-kokoukseen ja Suomeen.

Hän Japanin-vierailunsa tarkoitukseksi oli saamieni tietojen mukaan koettaa saada Japania kannattamaan vuoden 1944 kisojen antamista Detroitille. Hän sai täällä kuitenkin vastauksen, että Japani MUSSOLINILLE aikaisemmin antamansa lupauksen mukaisesti ensi sijassa lähestää Roomaa, toisessa Lontoota ja vasta kolmannessa sijassa Detroitia.

Herra BRUNDAGElle oli täällä järjestetty päivälliset, joilla oli läsnä vain japanilaisia ja amerikkalaisia, mm. Yhdysvaltain suurlähettiläs CREW. Viimeksi mainittu valitti minulle myöhemmin, että en ollut mukana päivällisillä, sillä tilaisuus oli muodostunut etupäässä Suomen mainostukseksi. Herra BRUNDAGE oli puhunut erittain kehuvasti Suomesta. Hän oli sanonut, että vain ne kansat, joissa oli todellista urheiluhenkessä, voivat urheilun alalla menestyä. Sellainen oli hänens mielestäan Suomen kansa. Kuvatessaan kansamme hyviä ominaisuuksia hän ei ollut unohtanut viitata velan suoritukseenkaan.

Magnar Malmsten

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5-

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Tolvanne

12/7 1939

Mia/Pol.

Yhdysvaltain kuriiri postitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 641 - 90.

Tokio SSA 12 P:NÄ heinä KUUTA 19 39

VIITTAUS:

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

19

Yhdysvaltain kuriiri postitse.

Salainen.		
Nro 92/189 9 al D. 1939.		
17/6.39	12	Lift.
RYHMÄ	OSALTO	ASIA
5	C 15	

Ulkosiaainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 22:

Japani ja Neuvostoliitto. V.

Nomonhanin rajaselkkaus.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaa lähettilää
Ministeriölle 3 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa n:o 22.

Ministeri:

Heikki Valanne.

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Tokio ssa 12 v:nä heinäkuuta 1939.

32/189 Sal D. 1939.

Asia: Japani ja Neuvostoliitto. V. 778-89 N:o Liitt.
Nomonhanin rajaselkkaus.

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 117	

Kaukoidän kesähjelmistoon on viimeisten neljän vuoden aikana kuulunut aseellinen rajaselkkaus Japanin ja Neuvostoliiton valtapiirien jollakin yhtymäkohdalla.

Tästä kesänä sama ohjelma uudistui. Näytämöön on talla kertaa ollut Mantšukuon ja Ulko-Mongolian rajalla sijaitsevan Puir-(Buir-) järven ja siihen laskevan Halha (Khalkha) joen seutu. Toukokuun alusta tähän asti siellä on tapahtunut sotatoimia, joissa varsinkin lentoase, tykistö ja hyökkäysvaunut ovat olleet aktiivisia.

Näytää siltä, että ensin Ulko-Mongolian taholta huomattavia lentokoneosastoja lensi Mantšukuon puolelle suorittaa pommituksia. Mantšukuon puolelta nousi niitä vastaan lentokoneita, jotka ovat ulottaneet "rangaistusretkiä" Puir-järven toiselle rannalle. Ulko-Mongoliasta tulleet joukot ylittivät sittemmin Khalkha-joen, miehittivät Mantšukuon alueella sijaitsevan Nomonhan-nimisen kukkulajan ja ovat pitäneet sitä muutamia viikkoja hallussaan. Japanilais-mantšukuolaiset joukot väittävät viime päävinä työttäneensä vastustajansa takaisin Khalkha-joen länsipuolelle ja siten palauttaneensa status quon.

On tietymätöntä, paljonko mantšukuolaisia ja mongoleja on ottanut osaa taisteluihin. Japanilaiset väittävät ottaneensa sotavangeiksi pääasiallisesti venäläisiä sotilaita ja pudottaneensa maahan vain venäläisiä lentokoneita.

Kuten tunnetaan, Ulko-Mongolia vuonna 1921 julistautui itsenäiseksi. Vuonna 1924 Neuvostoliitto Kiinan kanssa tekemässään sopimuksessa siitä huolimatta tunnusti pitävänsä Ulko-Mongolian Kiinaan kuuluvana. Vuonna 1936 Neuvostoliitto ja Ulko-Mongolia solmivat keskinäisen avustussopimuksen. Erässä sen jälkeen julkaistussa lausunnossaan STALIN on ilmoittanut, että "jos Japani uskaltaa hyökata

~~JAKELUOHJEE:~~

Tavallinen ja lisäksi

Vieisesikunnalle.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomäedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomäedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Mongolian kansan tasavaltaan ja yritykseen loukata sen riippumattomuutta, meidän on autettava Mongoliaa".

Selittipä Neuvostoliitto vain toteuttavansa Mongolian itsenäisyydelle antamaansa garantiaa tai Japani Mantšukuon puolustavan rajaansa, toisiaan luonnollisesti on, että Nomonhanissa on ollut käynnisä Venäjän ja Japanin keskeinen voimain mittely. Sen areenaksi on sopivasti järjestetty kummankin suurvaltain vasalliyhteisöiden alueet.

Japanin Mantšukuossa olevan Kwantungin-armeijan eilen julkaiseman tiedoituksen mukaan seuraavat neuvostolaiset taisteluvoimat ovat ottaneet osaa Nomonhanin luona käytyihin taisteluihin: neljä prikaatia motorisoituja joukkoja, yksi tarkk'ampujadivisioona ja kaksi ratsuväen divisioonaa. Japanilaisista joukko-osastoista ei luonnollisesti ole annettu tietoa.

Erikoista huomiota on herättänyt japanilaisten pudottamiseen ilmoittamien neuvostolaisten lentokoneiden huikka lukumäärä. Åskon mainitun Kwantungin-armeijan tiedoituksen mukaan japanilaiset olisivat ampumalla pudottaneet maahan yhteensä 529 lentokonetta ja lisäksi pakottaneet laskeutumaan 30 konetta.

Venäläisten tiedoitusset taistelutapahtumista ovat nähtävästi olleet tavallista pidättyvämpisiä. Ainakaan ei Tokion vielä ole saapunut yksityiskohtaisempia sovjetin kommunikeita.

Nomonhan sijaitsee autiolla seudulla tiettömien taipaleitten takana, joten virallisten tiedoitussten chella on vakuata tietää, mitä siellä todella on tapahtunut. Kwantungin-armeija järjesti kuitenkin muutama päivä siten retken sinne eräille ulkomaisille lehtimiehille. Luonnollisesti nämä eivät saaneet nähdä mitään olemasta. UNITED PRESSIN edustaja ilmoitti, että heille näytettiin vain yhden neuvostolaisen lentokoneen moottoria. Heille ilmoitettiin, että sovjetin maahan ammuutista koneista 2/3 oli pudotettu Ulko-Mongolian rajan taakse.

Monemaisia teorioita on jo ehditty esittää Nomonhanin-selkkausen syistä. Erään teorian mukaan sovjet taas on tahtonut heikentää japanilaisten toimintaa Kiinan-rimilla. Toisen mukaan Neuvostoliitto on tahtonut tämän selkkauksen avulla jouduttaa Moskovassa tapahtuvia allianssineuvotteluja. Kolmannen mukaan Venäjä on tehnyt kokeen päästekseen selville Japanin armeijan nykyisestä aseistuksesta ja taktiikasta.

Omasta puolestani olen taipuvainen pitämään viimeksi mainittua teoriaa sekä Nomonhanin-tapahtumien ettei eräiden aikaisempien vuosien rajaselkkausten ehkä järkevästä selityksenä.

Käydessäni Askettain ulkoministeriössä Euroopan-osaston pääliikön INOUEN puheilla pyysin hänelta tietoja Nomonhanin-selkauksesta.

Hra INOUE sanoi, että oikeastaan selkkaus ei koskenut Japania, sehän oli Mantšukuon ja Ulko-Mongolian keskeinen asia (!) Aroseutu oli harvaan asuttua. Ulko-Mongolian alueelta oli usein tullut painavia karjoineen Khalkha-joen yli hakemaan laidunmaita. Tällä kertaa oli niiden mukana tullut neuvostolais-mongolilaisia sotilasosastoja. Mantšukuon joukkojen oli ollut pakko ryhtyä karkottamaan ne rajan taakse.

Hra INOUE vakuutti oikeaksi Kvantungin-armeijan antamat tiedot pudotettujen lentokoneiden lukumäärästä.

Kysyin, eikö toistuvien rajaselkkausten johdosta vielä ollut ryhdytty tarkistamaan Mantšukuon ja Korean rajoja.

Hra INOUE vastasi, että Japani oli viimeksi neuvotellut asiasta Neuvostoliiton kanssa viimevuotisen Tšangkufengin-selkauksen yhteydessä. Sovjet oli periaatteellisesti suostunut rajan käymiseen. Käytännöllisesti ei kuitenkaan vielä ollut päästy miinhinkään tuloksiin.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Talvanne

13/7 1939.

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

Minn. Pötl.

TOKIO	SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.		ULKOASIAINMINISTERIÖ
KIRJELMÄ n:o	642 - 91.		Salainen.
Tokio	SSA	13 P:NÄ heinä KUUTA 19 39.	13/189 Sal D. 1939.
VIITTAUS:	P:NÄ	KUUTA 19	P:TYY
VIITTAUS:	D.U.M.	1	n:o 19

Ulkoasiaainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 23:

Japani ja Puola.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriolle 3 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa n:o 23.

Ministeri:

Heikki Valovuori.

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Tokiossa 13 p:nä heinäkuuta 1939. 10/189 Pal D. 1939.

Asia: Japani ja Puola.

OSASTO		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 117	

Eri yhteyksissä olen viittänyt siihen, että Japani on erikoinesti intressoitunut kaikkiin Venäjän naapurivaltiointiin. Yhtenä merkkinä siitä on Japanin sotilasasiamiesten sijainti näissä maissa.

Puola osaltaan on pyrkinyt pitämään yllä läheisia suhteita Japaniin.

Olen juuri puhunut pitkälti Puolan ambassineuvoksen kreivi MICHALOWSKIN kanssa, joka muutama päivä sitten palasi Kiinaan tekemältään tutkimusmatkalta. Hän tehosti, että Kiina ei erikoinesti kiinnostanut Puolaa. Siellä asui tosin muutama sata aikoinaan Venäjältä paennutta puolalaisista. Kauppasuhteet Kiinaan olivat vähäiset. Puolan Kiinassa oleva ministeri siirtyi nyt sieltä pois, ja lähetystö jäisi luultavasti pysyvästi asiaainhoitajan varaan.

Hän sanoi Puolan arvostelevan Japanin-Kiinan soista selkkausta ennen kaikkea Japania silmällä pitäen. Puola toivoi Japanin selvityvän seikkailustaan heikentymättömin ja jos mahdollista vahvistuneena, jotta se voisi muodostaa vastapainon Neuvostoliitolle.

Mutama viikko sitten pääsi liikkeelle huhu, että Japani aikoisi tarjota Puolalle ja Saksalle välitystämän Danzigin-kysymyksessä.

Tiedustelin asiaa Puolan suurlähettiläältä de ROMERILta. Hän vastasi, että suoranaisesta välityksestä ei ollut puhetta, mutta myönsi keskustelleensa Danzigista ulkoministeri ARITAn kanssa.

Sikali kuin muita teitä olen saanut tiedätä, lienee Japani Puolan auttaakseen ottanut Danzigin puheeksi

JAKELUOHJUE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriöille.

Ei ulkomaidustuksen tiedoituksilta.

Ei ulkomaidustuksen, mutta ulkosairainministeriön tiedoituksilta.

akselitoveriensa Saksan ja Italian kanssa. Aloite ei kuitenkaan liene ollut rohkaiseva, ja tuloksena on ollut, että Japani on vetänyt sormensa pois pelistä, niinkuin Italiakin näyttää tehneen.

Sen jälkeen kuin Iso-Britannia antoi takuunsa Puolalle, ja Puola alkoi parantaa suhteitaan Neuvostoliittoonkin, Japanin tunteet Puolaa kohtaan ovat alkanneet viileitä. Venäjähän Japani aina pitää yhtenä tärkeimpänä potentiaalina vihollisenaan, ja Japanin-Englannin suhteet ovat tällä hetkellä vakavasti käyrjistyneet. Seurauksena on ollut, että lehdistöön on nyt ensi kerran alkanut ilmettyä Puolaa arvostelevia kirjoituksia.

Jonkin verran on tätä mielialaa lieventänyt eräs Puolan kohteliaisuuden osoitus. Jokin päivä sitten keisari vastaanotti audienssissa Puolan ambassadöörin, joka jätti hänelle presidentti MOŚCICKIN 4-vuotiaasta kruununprinssia varten lähetämän, Puolan historiaa kuvaavan panoraaman.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiora olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Talvanne

14/2 1939

Minn. Pol.

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 643 - 92.

37/189 La/D. 1979.

Tokio SSA 14 P:NÄ heinä KUUTA 19 39,78-79

VIITTAUS:

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

S

C 11

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 24:

Japanin ulkopolitiikan suuntautuminen.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 3 kappaletta talle päivälle päävättyä raporttiansa n:o 24.

Ministeri:

Heikki Vihmaa.

Yhdysvaltain kuriiripostitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.
RAPORTTI n:o 24.

TOKIOSSA 14 p:nä heinäkuuta 1939. 34/1894 al D. 1939.		178-09	M9	LHIT.
Asia: Japanin ulkopoliittinen suuntautuminen.	RYHMÄ	OSASTO	ASIA	
	F	C15		

Viime maaliskuussa HITLER ehdotti Japanille, että se allekirjoittaisi Saksan ja Italian kanssa sotilassopimuksen. Semanlaisen esitykseen teki Italia. Voidaan hyvin ymmärtää, että Japanin mukaan saaminen tuntui houkuttelevalta. Jos kolmiliitto saataisiin aikaan, olisi sodan puhjetessa Neuvostoliiton keskitettävä huomattava osa armeijaansa kaukoltaan ja sitten heikennettävä länsirintamaansa. Ison-Britannian taas olisi siirrettävä vaiseasti luovutettavia sotalaivoja itään suojelemaan Intiaa, Australiaa ja Utta Seelantia ja turvaamaan sikäläisiä meriyhteyksiään.

HITLERin ehdotus ei saanut Japanissa yksimielistä kannatusta esakseen, ei hallituksessa eikä muissa määrävissä piireissä. Sita puolsivat eräät natsionalistiset suunnat ja vaikutusvaltaiset setaministeriön ja armeijan upseerit. Varsinkin Kiinan rintamilla olevien joukkojen johto kannatti ajatusta. Sita vastustivat taas taloudelliset pihrit, vapaamieliset poliittiset suunnat ja ulkominiesteriö.

Hallituksen sisäengas (pää-, ulko-, sota-, meri- ja finanssiministerit) piti ehdotuksen johdosta monilukuisia salaisia neuvotteluja. Setaminiesteri ja pari muuta hallituksen jäsentä olisivat kannattaneet ehdotuksen hyväksymistä. Muut olivat vastaan, ja yksimielisyttä oli vaiseata saavuttaa.

Saksan takalaisten suurlähettiläs, kenraali OTT, jolla eikoinaan oli suuri osuuus kominternin-vastaisen sopimuksen aikaan saamisessa, painosti voimakkaasti ulkominiesteriötä sotilassopimuksen hyväksi. Ison-Britannian, Ranskan ja Yhdysvaltain suurlähettiläät taas toimivat sitä vastaan.

Raportissani n:o 17 kerroin jo Yhdysvaltain ambassadörin GREWn tekemistä esityksistä. Kuten hän myöhemmin taas minulle kertoi, hän mitä voimaperaisinmin jatkoi varoitusten antamista Japanin johtohenkilölle. Hän oli sano-

JAKELUOHJELMEN:

Tavallinen.

UE 1: A 4.

Jakeluojehjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedotuksiin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

Yhdysvaltain kuriiri postitse.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Tokiossa 14 p:nä heinäkuuta 1939. 34/189 Pal D. 1939.

Asia: Japanin ulkopoliittinen suuntautuminen.

ULKOMAEDUSTUKSUUSMINISTERIÖ		
KÄYHMA	OJASTO	ASIA
5	C/12	

Viime maaliskuussa HITLER ehdotti Japanille, että se allekirjoittaisi Saksan ja Italian kanssa sotilassopimuksen. Samanaisen esityksen teki Italia. Voidaan hyvin ymmärtää, että Japanin mukaan saamisen tuntui houkuttelevalta. Jos kolmiliitto saataisiin aikaan, olisi sodan puhjetessa Neuvostoliiton keskitettävä huomattava osa armeijansa kaukoiltaan ja siten heikennettävä länsirintamaansa. Ison-Britannian taas olisi siirrettävä vaiseasti luovutettavia sotalaivoja itään suojelemaan Intiaa, Australiaa ja Utta Seelantia ja turvaamaan sikäläisiä meriyhteyksiä.

HITLERIN ehdotus ei saanut Japanissa yksimielistä kannatusta osakseen, ei hallituksessa eikä muissa määrävissä piireissä. Sita puolsivat eräät natsionalistiset suunnat ja vaikutusvaltaiset sotaministeriön ja armeijan upseerit. Varsinkin Kiinan rintamilla olevien joukkojen johto kannatti ajatusta. Sita vastustivat taas taloudelliset pirit, vapaamieliset poliittiset suunnat ja ulkoministeriö.

Hallituksen sisäengas (pää-, ulko-, sota-, meri- ja finanssiministerit) piti ehdotukseen johdosta monilukuisia salaisia neuvotteluja. Sotaministeri ja pari muuta hallituksen jäsentä olisivat kannattanut ehdotukseen hyväksymistä. Muut olivat vastaan, ja yksimielisyystä oli vaiseata saavuttaa.

Saksan takäläinen suurlähettiläs, kenraali OTT, jolla aikoinaan oli suuri osuus komiinternin-vastaisen sopimuksen aikana saamisessa, painosti voimakkaasti ulkoministeriä sotilassopimuksen hyväksi. Ison-Britannian, Ranskan ja Yhdysvaltain suurlähettiläät taas toimivat sitä vastaan.

Raportissani n:o 17 kerroin jo Yhdysvaltain ambassadörin GREWn tekemista esityksistä. Kuten hän myöhemmin taas minulle kertoi, hän mitä voimaperäisimmin jatkoi varoitusten antamista Japanin johtohenkilöille. Hän oli sano-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nut, että jos Japani yhtyisi sotilasliittoon, tulisi Amerikka yleissodan sytytyessä esiintymään jyrkasti Japania vastaan. Jos akselivaltiot sodassa huvaisivät, olisi Japanin odottavissa, että Iso-Britannia, Ranska ja Yhdysvallat tulisivat radikaalisesti supistamaan sen vaikutusvaltaa Aasiassa.

Suurlähettiläs GREW sanoi olevansa vakuuttunut siitä, että Yhdysvaltain jyrkkä kanta asiassa oli ratkaisevästi vaikuttanut Japanin hallitukseen. Hän oli saanut varmoja tietoja siitä, että tekemänsä ilmoitukset oli saatettu itsensä keisarin tietoon ja että tämä oli sen johdosta aktiivisesti puuttunut asiaan.

Ison-Britannian suurlähettiläs Sir Robert CRAIGIE varoitti niin ikään ulkoministeriötä. Hän uhkasi, että jos Japani allekirjoittaa sotilassopimuksen, tekevät Iso-Britannia ja Ranska vastaavan sopimuksen Neuvostoliiton kanssa.

Pohdittuaan pari kuukautta asiaa Japanin hallitus vihdoin toukokuun 20 päivänä teki päätökseensä saaden sille keisarin vahvistuksen. Sen sisältö ei ole saatettu julkituoteen. Tietojeni mukaan hallitus kuitenkin päätti ilmoittaa Saksalle ja Italialle, että se ei ollut valmis tekemään niiden kanssa sotilassopimusta. Sen sijaan se oli valmis neuvottelemaan kominternin-vastaisen sopimuksen vahvistamisesta. Japani lienee ilmoittanut akseliystävilleen, että sen lopullinen kanta riippui Moskovassa tapahtuvista allianssineuvotteluista. Sen mukaan, miten läheisen liiton Iso-Britannia, Ranska ja Neuvostoliitto tekisivät, Japani olisi valmis tekemään vastaavia sitoumuksia Saksalle ja Italialle.

Tämä kanta merkitsee, että Japani ei tahdo liiaksi sitoutua Euroopan politiikkaan. Se tahtoo säilyttää itselleen mahdollisimman suuren toimintavapauden itä-Aasiassa. Onpa mahdollista, että se sodan sytytyessä Euroopassa omaksuu kannakseen puolueettomuuden. Sen suhtautuminen Euroopan politiikkaan on kuitenkin riippuvainen siitä, miten Venäjä tulee toimimaan.

Päätöksen syntymisessä oli suuri ansio pääministeri HIRANUMALLA. Ennen hallitukseen tuloaan hänellä oli jyrkin natsionalistin maine. Mutta pääministerinä hän on osoittanut ottavansa huomioon eri virtaukset ja johtavansa hallituksensa toimintaa jonkinlaista keskitietä.

Japani on siis ulkopoliittisessa suuntauksessaan toistaiseksi odottavalla kannalla ja seuraa varsinkin kiintiösti Moskovan neuvottelujen edistymistä.

Käydessäni askettain ulkoministeriössä Euroopan-
osaston päälikön INOUEN puheilla kysyin, saattoiko hän
ilmoittaa jettakin hallituksen päätksestä.

Hra INOUE vastasi, että hallitus oli määrännyt
sen pidettäväksi ehdottoman salaisena.

Hän huomautti kuitenkin, että Japani ei tahtonut
liiaksi sekaantua Euroopan asioihin. Japanilla oli itsel-
lään yllin kyllin tekemistä itä-Aasiassa. Viime maailman-
sodan aikana Japanin oli onnistunut pysytäytymä varsin
syrjässä. Jos nyt syttyisi uusi sota, olisi tallainen
eristyneisyys vaikeampi toteuttaa. Euroopan tapahtumat vai-
kuttivat luonnollisesti Japaniinkin.

Hra INOUE sanoi, että Japanin ulkomaaedustus oli
saanut tehtäväkseen entista kiinteämmin seurata muiden val-
tioiden kannanottoa. Eri pääkaupungeista saapuvat tiedot
olivat nykyään valitettavasti entista ristiriitaisempia.

Moskovan neuvotteluista hän sanoi, että allians-
sin solmiminen näytti kohtaan suuria vaikeuksia. Hän
otaksui, että se kuitenkin jossakin muodossa saadaan
aikaan.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lahetystön raportti n:o 25.

v.a. Asiamiehet ja Thesleff

19/9 1919.

Minn/Pötl.

TOKIO	SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.	Selitimen ULKOKASIA MINISTERIÖ				
KIRJELMÄ n:o	865 - 120.	95-189 Sal. 10 99.				
Tokio	SSA 19. P:NÄ syys	KUUTA 19 39.				
VIITTAUS:		N 16/10 - 29				
P:NÄ	KUUTA 19	P:TTY.	n:o	ASIA	OSASTO	ASIA
VIITTAUS:	D.U.M.	/	19	5	C 15	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 25:

Nomonhan selkkauksen
päättyminen aselepoon.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähetää ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa.

Vt.asiaainhoitaja:

Alexander Thesleff

TOKIO

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Tokio ssa 19 p:nä syys kuuta 1939. 35/189 Sel. 10.9.39.

Asia: Nomonhan selkkaukseen
päättymisen aselepoon.

161	10 - 39	2
ASIA	OULASTO	ASIA
5	C15	

Japanin lehdet ilmoittavat 17 päivänä kuluvalaa syyskuuta suurin otsakkein 16 päivänä samaa kuuta tehdystä Japanin-Venäjän välisestä sopimuksesta, jossa sanoitut valtiot ovat päättäneet lopettaa vihollisuudet Mantšukuon Ulko-Mongolian rajalla. Lehtien mukaan aseleposopimuksen sisältö on seuraava:

- 1) Japanin - Mantšukuon ja Sovjetin Ulko-Mongolian sotavoimat lopettavat kaikki vihollisuudet syyskuun 16 päivänä kl. 2 ap. Moskovan aikaa.
- 2) Sotavoimat jävät heidän syyskuun 15 päivänä kl. 1 Moskovan aikaa saavuttamiinsa asemiin.
- 3) Paikalla olevien sotavoimien joukot ryhtyvät viipymättä tayttämään sopimuksen 1 ja 2 artikkelin määryksiä.
- 4) Sotavankien ja kaatuneitten vaihtoon ryhdytään heti.

Tämän lisäksi ovat sopimuksen tekijät ambassööri TOGO ja ulkoasiainkomissaari MOLOTOV sopineet

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

El ulkomasedustuksen tiedoituksiin.

El ulkomasedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

valtuuskunnan asettamisesta Ulko-Mongolian ja Mantšukuon välisen tarkan rajan määritämiseksi. Valtuuskunta ryhtyy työhönsä heti kun sen jäsenet on määritty.

Myöhemmin samana päivänä nimittiin "suhteiden" lujittamiseksi entinen Tokion Venäjän-lähetystön chargé d'affaires SMETANIN ambassadööriksi Japaniin. SMETANIN on Japanin lehtien mukaan korkeasti oppinut mies, erikoisalanaan kalastusasiat.

Tällä pidetään tätä aseleposopimusta erittäin tärkeänä tekijänä Kiinan-selkkauksen ratkaisemisessa. Japani voi nimittää tämän jälkeen kohdistaa kaiken huomionsa Kiinaan pysyen erillään Euroopan tapahtumista.

Toiselta puolen taas lehdet varoittavat liian aikaisesta optimismista, palauttamalla mieleen viimevuoden Tšangkufengin-selkkauksen, joka päätti tuloksettomaan rajajärjestelysopimukseen, ja korostamalla Venäjän epäluotettavaisuutta politiikassaan yleensä sekä Eurooppaa että varsinkin Japania vastaan. Eräs japanilainen lehti esiintuo senkin olettamuksen, että Venäjä yrittää talla aseleposopimukseensa ainoastaan rauhoittaa olo ulko-Mongolian rajalla levittäkseen sitä voimakkaammin kommunisminsa Tšunghing hallituksen kautta Kiinaan.

Kaikesta huolimatta on yleinen mielipide, että Japanin-Venäjän sopimus tulee olemaan ankara isku TSIANG KAI-ŠEKILLE, jonka luullaan odottaneen Neuvosto-Venäjältä voimakasta apua Japania vastaan Saksan-Venäjän hyökkäämättömyyssopimukseen tuloksena.

Myöskin toivotaan, että nyt syntyneet ehkä pitemmän aikaiset ystäväälliset suhteet Venäjän ja Japanin välillä tulevat auttamaan Sahalin petrooli-ristiriidan selvittämisessä ja vaikuttamaan kalastusolejen vakiinnuttamiseen pohjoisilla vesillä.

Tätä AEE-hallituksen ensimmäistä tärkeämpää toimenpidettä pidetään kaikkialla kuvaavana Japanin tulevalle uudelle ulkopoliitikalle; poliitikka, joka pyrkii pysyvään mahdollisimman erillään muun maailman vaikeuksista ja kokoomaan kaikki voimansa Kiinan-selkauksen saattamiseen nopeaan ratkaisuun.

vt.asiaainhoitaja:

Alexander Kerff

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5-

OSASTO: C 15-

ASIA:

Tokiossa olvan lähetyksin raportti n:o 26.

M. a. Asiamkäytäjä Thesleff

27.9.1909

Minn. P.C.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 884 - 123.

Tokio SSA 23 P:NÄ syys KUUTA 19 39. 26 190 Sal 39.

VIITTAUS: VIITTAUS: P:NÄ KUUTA 19 P:TTY N:o 5 C/5

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ 6 LLE

ASIA: Raportti n:o 26:

Amiraali Kichisaburo NOMURA

Japanin uusi ulkoasianministeri.

Tämän ohella lähetystö kunnicittaen lähettaa
Ministeriolle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä
raporttiansa n:o 26.

Alexander Hosteff
Vt. asiaainhoitaja.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Tokio ssa 23 p:nä syys kuuta 1939.

36 /190 Yal

19.

21/10 - 39

Asia: Amiraali Kichisaburo NOMURA

Japanin uusi ulkoasiain-
ministari.

5 C15

Silloinkuin nykyinen Japanin pääministeri kenraali ABE viime kuun 30 päivänä muodostti uuden hallituksensa, jätti hän ulkoasiainministerin paikan täytämätä, selittäen, että hän itse tulisi hoitamaan myös sano-tun ministerin tehtäviä. Tästä lähtien onkin maa ollut valla varsinista ulkoministeriä, kunnes amiraali Kichisaburo NOMURA suostuttuaan pari päivää sitten vastaanottamaan ulkoasiainministerin selkun, tänään syyskuun 23 päivänä siihen nimittiin Keisarin audienssissa.

Tällä ollaan yleisesti tietoisia siitä, että kenraali ABE, hallitustaan muodostaessa, olivrittänyt täyttää ulkoministerin paikkaa ammatti-diplomaatilla, tassu kuitenkaan onnistumatta. Sanotaan, että ulkoministerin salkkua oli tarjottu sekä M. SIGEMITSULLE että Kensuke HORINOUTSILLE, edellinen Japanin ambassadöri Lontoossa, jälkimäinen Washingtonissa. Molemmat olivat kuitenkin kieltyyneet. Nämitten yritysten jälkeen oli kenraali ABE niinkuin sannottu, selittänyt itsensä hoitavan sanotun ministerin teh-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomasedustukseen tiedoitukseen.

Ei ulkomasedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

täviä ja vielä korostanut, ettei hänenlä ollutkaan aikomusta hallitukseensa ottaa varsinaista ulkoministeriä. Tämä ABEn päätös herätti tietenkin aikalailla tyytymättömyyttä diplomaattipiireissä ja jonkun ajan kuluttua pääministeri itsekin huomasi, että hänen oli mahdotonta tyydyttävästi hoitaa molempia tehtäviään. Viimeaikoina hän onkin haeskellut ulkoministeriksi sopivaa henkilöä ammatti-diplomaattikunنان ulkopuolelta, kunnes hänen silmänsä osivat amiraali NOMURAAN.

Amiraali Kichisaburo NOMURA on syntynyt vuonna 1877. Lopetettuaan laivastokoulun vuonna 1898 toimi hän laivastoasiamiehenä Wienin, Berliinin ja Washingtonin lähetystöissä. Jönkun aikaa hän myös opiskeli Annapoliksen laivastokoulussa. Ollessaan laivastoasiamiehenä Washingtonissa hän solmi ystävyys suhteita Yhdysvalloissa mm. Presidentti ROOSEVELTin kanssa, joka silloin oli laivaston alisihteerinä.

Hän vaikutti huomattavasti Japanin ja Amerikan välisen jännityksen rauhoittamiseksi Shanghai-selkkuksessa vuonna 1932. Tämän jälkeen hänet nimitettiin Keisarillisen laivaston kolmannen osaston pääliköksi. Tässä ominaisuudessaan hän otti osaa juhlallisuuksiin Shanghaiissa Keisarin syntymäpäivänä 29 päivänä huhtikuuta 1933. Silloin sattuneessa attentaatissa menetti hän toisen silmänsä. Myösken otti hän Japanin edustajana osaa Washingtonin laivastokonferenssiin, toimi meriministeriön opetusosaston päälikönä sekä laivaston yleisesikunnan varapäälikönä. Ami-

raaliksi hänet nimitettiin vuonna 1933 ja toimi hän senjälkeen Jokosuka Naval Station'in ylipäällikkönä, kunnes hän siirtyi eläkkeelle, minkä jälkeen hän on ollut aateliskoulun johtajana.

NOMURA ei tähän saakka ole antanut mitään ohjelma-julistusta, eikä hänen poliittisesta tiedetään mitään, mutta otaksutaan, että hänen nimityksensä ulkoasiainministeriksi johtui siitä, että hänellä, niinkuin hänen elämäkerrastaan näkyy, on hyvät suhteet Yhdysvaltoihin. ABE-hallituksen pyrkimyksensä on etupäässä ollut Kiinan-selkauksen saattaminen nopeaan ratkaisuun, mutta nyt luullaan myös, että Japani tahtoo lujittaa suhteensa Amerikkaan, jonka maan kanssa sen on löydettävä ainakin joku "modus vivendi" senjälkeen kuin vuoden 1911 sopimus ylössanomisajan kuluttua umpeen ensi tammikuussa herkeä olemasta voimassa.

Eriä japanilainen lehti arvelee, myöskin, että Japani ehkä tulee pyrkimään ottamaan uudelleen esille englantilais-japanilaiset neuvottelut senjälkeen kuin akseli- ja kominternin vastainen politiikka kärsviäti niin odottamattoman tappion.

Liian suurta arvoa täällä ei kuitenkaan saa panna sille seikalle mitä suuntaa joku hallituksen jäsen luullaan ajavan politiikassaan. Hyvin harvoinhan hallituk-sien jäsenet täällä ovat voimakkaita persoonallisuksia, vaan enemmän tai vähemmän nukkeja, joiden takana näkymätömissä vaikuttavat tällä hetkellä kaikkivaltiaat, laivasto ja armeija. Heidän paatosistään niinkuin heidän erimielis-

syksistäänkin riippuu Japanin poliitikka ja varsinkin sen ulkopolitiikka. Ehkä opinioi onkin, amiraali NOMURAN suhteista Amerikkaan, vetänyt sen johtopäätöksen, että hänen nimityksensä ulkoministeriksi todistaa sen, että mainitsemani piirit tahtovat pyrkia ystävällisiin suhteisiin Yhdysvaltoihin eikä sitä, että tämä olisi uuden ulkoministerin tuleva omakohtainen suunta.

Eräs ulkoasiainministeriön virallinen edustaja on muuten lehdille huomauttanut, ettei minkään maan ulkoasiainministerin ainoana tehtävänä voi olla suhteiden solmiminen ainoastaan yhden maan kanssa, ei ainakaan Japanin, joka maa pääinvastoin tällä hetkellä pyrkii hyviin väleihin kaikkien maitten kanssa, saamatta minkään maan ystävyyden kautta, toisen maan vihollisekseen.

Alexander Treskoff
Vt. asiaainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C¹5.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 27.

Ministeri Töman.

30/10 1939.

Min. / Pd.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 920 - 128.

Saleinen.

38 190 he. 39
28/11/39.

Tokio SSA 30 p:nä loka KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n:o 27:

Danzigin ensimmäinen
kansallissosialistinen
senaatin presidentti
kansallissosialismin ulko-
poliittisista päämäärästä.

Tämän ohella lähetystö kunnicittaen lähettilä Ministeriölle 7 kappaletta talle päivälle päivättyä raporttiansa.

Ministeri:

W. J. deacon

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Tokiossa 30 p:nä loka kuuta 1939.

Asia: Danzigin ensimmäinen
kansallissosialistinen
senaatin presidentti
kansallissosialismiin ulko-
poliittisista päämäristä.

38 46 lk 39
23/1.39

5. C15

Matkani kuluessa Tokioon luin Danzigin ensimmäisen kansallissosialistisen hallituksen päämiehen Herman RAUSCHING-in kirjoittaman kirjan "Die Revolution des Nihilismus". Kun teos on 500-sivainen ja paikottain raskaalaisesta kirjoitettu, selostan tässä sen mielestani mielenkiintoista sisällystä siltä varalta, ettei sitä tunnettaisi Ministeriössä. RAUSCHING kertoo kirjansa alussa, että hän eroosi virastaan ja kansallissosialistesta puolueesta senvuksi, ettei hän halunnut noudattaa puolueen vaatimusta vähivaltaisin keinoin auttaa kansallissosialisteja täyteen valtaan Danzigissa. Huolimatta ankarasta terrorista eivät kansallissosialistit saaneet kuin noin 50 % vaalissa annetuista äänistä. Krottuaan senaatin puheenjohtajan toimesta tuli RAUSCHING jonkin ajan kuluttua pakotetuksi myymään Danzigin vapaavaltiossa omistamansa tilan ja muuttamaan ulkomaille, jossa hän sitten on asunut pakolaisena. Kirjassaan RAUSCHING mm. koskettelee Saksan ulkopoliittisia päämäriä. Kun teoksen eräät kohdat ovat mielestani mielenkiintoisia selostan niitä tässä lyhyesti. RAUSCHINGIN tultua senaatin puheenjohtajaksi kävin kerran hänen luonaan, mutta en ole sittemmin tavannut häntä. RAUSCHINGIN kirja on ilmestynyt kevättalvella Tšekkoslovakian Saksaan liittämisen jälkeen. Hän on ollut tähän tietoinen siitä, että Saksan ja Venäjän välinen liitto aikaisemmin tai myhemmin syntyy ja on hän omistanut talle seikalle suurta huomiota, mikä myöskin on omiaan tekemään hänen teoksensa mielenkiintoiseksi.

Kirjassaan RAUSCHING myöskin selostaa kansallissosialistisessa puolueessa tapahtunutta sisäistä kehitystä. Alussa partiiin puolueessa pääspaino puolueen ohjelman kansallisiin päämäriin. Sosialistiset aatteet pääsivät tuskin

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

laisinkaan näkyviin. Tämä johtui jo siitäkin, että puolue oli valtaan päästään tehnyt liiton oikeistoleisten PAPENIN ym. kanssa. Puolue tarvitsi samoin armeijan kannatusta. Sen johdon taholta annettiin ainakin RAUSCHINGIN mukaan presidentti HINDERBURGIN ymmärtää, ettei puolue tulisi myöhemmin olojen vakaannuttua vastustamaan monarkian jälleen voimaansaattamista. Nyt on asianlaita kokonaan toinen. Kansallissosialisteilla on valta käsissään kaikilla elämän aloilla. Mutta itse puolueen omassa keskuudessa on tapahtunut ja tapahtuu lakkamatta kehitystä radikaaliseen suuntaan. Puolueeseen on liittynyt runsaasti nuoria radikaalisia vasemmistoaineksia, joiden vaikutus alinomaan kasvaa. Entiset johtajat ovat tätén vähitellen joutumassa "vanhoiksi herroiksi", joiden ei enää aina katsota olevan täysin "aseman tasalla". Tämä kehitys sisältää vaaran, sillä puolueeseen joutuneilta sosialisteilta ja kommunisteilta puuttuvat kokonaan entisten sosiaalidemokraattien johtajien tiedot ja kokemus. Entinen sosiaalidemokraattinen puolue oli rehellinen ja säädyllinen (anständig), monessa suhteessa pikkuporvarillinenkin. Nyt valtaan joutumassa olevilta varsemmitolaisilta puuttuu sekä kykyä että mahdollisuutta harjoittaa luovaa "konstruktivistä" politiikkaa. Heidän päämäärsä on kaiken olevan hävitys, maailmanvallankumous. Tästä tosiseikasta sanoo RAUSCHING, ei päästää sillä, että suuntaotsikoidaan nimellä "kansallinen bolshevismi". Se on kannalla bolshewisimia tämän kisitten puhtaassa johdonmukaisessa mielessä. "Tämä seikka tekee, ettei saksalaisilla isänmaanystävillä enää ole oikeutta vaieta. Tässä on olemassa valmis, aatteellinen silta, joka vie liittoon Venäjän kanssa."

RAUSCHING arvelee, ettei kestä kauan, ennenkuin Saksassa alkaa, niinkuin hän sitä kutsuu, kansallissosialismin vallankumouksen "toinen jakso". Silloin tullaan myösken tekemään kaikki liiton aikaansaamiseksi Venäjän kanssa, samoinkuin itse valtakunnassa koetetaan saada olot samanlaiksi kuin venäläiset olot.

Venäjän lähetymisen puolesta taistelevat Saksassa mmutkin piirit, ennenkaikkea armeijan johto. Syyt ovat luonollisesti puhtaasti ulkopoliittisia, mutta RAUSCHING sanoo olevansa vakuuttettu siitä, että ulkopoliittinen lähetyminen samalla vie lähetymiseen millakin aloilla. Kansallissosialistien puolueen tunnettujen johtajienkin joukkossa on useita, joilla RAUSCHINGIN mukaan ei olisi mitään sisäistä vallankumousta vastaan. Niihin hän lukee ennen kaikkea GOEBBELSIN, jota hän kutsuukin jakobiiniksi.

Hän varoittaa kuitenkin uskomasta, että uusi asiaintila, joka mahdollisesti syntyy, olisi marxilaisen sosialismin toteuttamista. Ne joukot, jotka Saksassa panevat toimeen uuden vallankumouksen, ovat kokoonpannut ~~vallankumouksellista~~ tyypeista kuin Venäjällakin. (Die militanten Formationen des Nationalsozialismus erwuchsen dem Heer der Deklassierten, der Unorganisierten, der Desperados und Gescheiterten, die käuflichen Berufsrevolutionäre).

Kun armeijan johto aikoinaan oli mukana auttamassa kansallissosialisteja valtaan, luuli se voivansa hallita heitä. Edistäässään lähenemistä Venäjään teki se itsensä syypääksi uuteen erehdykseen, joka tulee edellistä katkerammaksi. Talliskaan hetkellä ei armeijan johto enää ole tilaisuudessa huolehtimaan muusta kuin sotilaitten teknillisestä harjoittamisesta. Henkinen ja poliittinen johto ja koulutus kuuluu kansallissosialisteille. Kansallissosialististen organisaatioiden jäsenet ovat täten ajattelutavassaan totutetut siihen, että kaikki keinot ovat salittuja puolueen tarkitusperien edistämiseksi. Jos valtakunnassa itseessään voidaan omien kansalaisiin soveluttaa väkivaltaisia menettelyapoja, ei pidä odottaa, etteikö samoja keinoja katsottaisi voitavan käyttää ulkopoliikan alalla ulkomaisia kohtaan. RAUSCHING sanoo, että HITLERIN kyky kylmästi ja tarkoin harkita mahdollisuksia ja tilanteita on omiaan pettämään ulkopuolista tarkastelijaa. Puolueen johtajien kanssa keskustellessaan on hän sitävastoin usein aiwan odottamattoman avomielinen. Niin esim. lausui hän keran RAUSCHINGinkin läsnäollessa, että hän on valmis garanteeraamaan minkälaisia rajoja tahansa. Ei ole mitään syytä olla käytämättä politiikassa tallaisiakin keinoja ainoastaan siitä syystä, ettei sopimuksia tulla pitämään. Jokainen sopimus on tuomittu kerran häviämään. Puolueen omat johtimiehet ovat julkisissa lausunnoissaan avomielisempia kysymyksen ollessa puolueen (Saksan) ulkopoliittisista tarkoituksista. GOEBBELS on kerran eräässä puheessaan mahdollisimman selvästi ilmoittanut lopullisen päämäärän sanoessaan, että nyt on koitanut historiassa ainoastaan harvoin sattuva hetki: maa ilma tulee uudestaan jaetuksi.

Ei voi tehdä itseään syypääksi suurempaan erehdykseen kuin luulla, että kansallissosialismin lopulliset ulkopoliittiset päämäärät kävisivät ilmi HITLERIN nuoruuden teoksesta "Mein Kampf". Kansallissosialismi on tänään jo ylittänyt kirjassa esitettyjä ajatuksia saksalaisten kokonaan ja maan hankkimisesta saksalaisille talonpoyhdistämisestä ja maan ainoastaan ROSENBERGilla huomattava vaikutus HITLERIIN. ROSENBERG on ainoa puolueen jäsenistä, jolla on selvä taysin märitelty ul-

kopoliittinen ohjelma. Tämän ulkopoliitikan suuntaviivoja ovat mm. venäläisvihamilaisyyys ja eräänlainen ystävyys pohjoismaita kohtaan sukulaiskansoina. ROSENBERGIN selvä-piirteisellä ohjelmalla oli puolueessa kannustua jo siitäkin syystä, että saksalaista aina miellyttää käytännöllisen poliittisenkin ohjelman pukeminen "tieteellisopilliseen" muotoon. Tämän poliitikan positiivisena päämääränä on "maan hankkiminen 100 miljoonalle saksalaiselle". Se on mahdol-lisimman tyypillistä "pyrkimys itään" (Drang nach Osten) politiikkaa. Tämän on tämä politiikka aivan liian ahdas, kankea ja pikkuporvarillinen, jotta se voisi olla Saksan valtakunnan ulkopoliitikan lopullisena päämääränä.

Ulkopoliittisten päämärien muuttuminen ja laajentuminen vastaa oikeastaan Saksan kansakin käsityksiä ja toiveita. Itä-Euroopan karujen seutujen viljelemisen ei ole sellainen päämäärä, joka riittävässä määrässä vastaisi edes maataviljelyvän kansanosan tulevaisuuden unelmia. RAUSCHING epäilee omasta puolestaan olisiko Saksassa edes riittävästi nuorisoa saatavissa tällaiseen tehtävään. Sitä vastoin on Saksan kansassa juuri sitä seikkailuhalua ja nuoruuden lanistumatonta voimaa, jota tarvitaan suuren siirtomaaval-takunnan laajoilla alueilla, etenkin kun saksalaiset sitä-paitsi ovat vakuutettuja siitä, että se on suunnattoman merkityksellistä Saksalle. Saksan ulkopoliittiset päämäärät, sanoo RAUSCHING, voidaan hyvin yhdistää sosialistisiinkin käsityksiin. Maailman uusi jako "die Neuverteilung der Welt" tarkoittaa se juuri sitä, että "rikkailta kansoilta" Englannilta, Ranskalta ym. otetaan nille kuuluvia alueita ja annetaan niille suurille kansoille, Saksalle, Italialle ja Japanille, joilla ei niitä ole tarpeeksi. On ollut aika, jolloin on pidetty valttämättömän ja ehkä aivan luonnollisenakin, että kansat ovat keinotekoilla keinoilla koettaneet rajoittaa syntyväisyyttä. Niin on esim. Japanissa vuosisatojen kuluessa koetettu estää väestön lisääntymistä. Nykyään eivät valtiot enää tee sitä. Valtion sisäisessä elämässä koetetaan yhä enemmän muodostaa oloja sellaisiksi, että kaikilla on työtä ja toimeentuloa. Suurten, voimakkaiden kansojen ulkopoliitikka suuntautuu samaan päämäärään. Uusi maailman jako on tätten tullut ohjelmaksi ja iskusaneaksi, joka viehättää ihmisiä suuremmassakin määrässä kuin mikä ehkä vastaa niitä mahdollisuksia, joita siirtomaat asutusalueina tosiasiallisesti voivat tarjota.

Kysymyksen ollessa Saksan poliittisista tarkoituk-sista on tehtävä ero läheisten ja kaukaisten päämärien välillä.

Saksan ulkopolitiikan läheisenä päämäränä on RAUSCHINGin mukaan pyrkimys luoda Saksan ympärille pie-niä ja keskisuuruisia valtioita, jotka ovat osaksi poliittisilla osaksi taloudellisilla siteillä liitettyt Sak-saan. "Itävallan ja Tšekkoslovakian liittämislä on tehty alku tähän uudestaan järjestelyyn. Tarkoitus on antaa Un-karille lisää alueita eholla, etta se liittyy uuteen Saksan johtemaan valtioliittoon. Senjälkeen seuraa Jugosla-vian jako, joka tulisi menettämään alueita sekä Saksalle etta Unkarille. Mahdollista on sekin, etta näistä alu-eista muodostettaisiin uusi protektoraattialue. Bulgaria tulisi saamaan takaisin Rumanialle menettämänsä Dobrudjan ja Kreikalle kuuluvan Trakian. Rumania menettäisi Sieben-bürgenin ja Dobrudjan". RAUSCHINGin arvelun mukaan on Puola se, joka tulisi menettämään enimmän (der Hauptleit tragende). Liettua saisi takaisin Vilnan ja tulisi tätä muodostamaan renkaan Saksaan lujasti liitetyissä Baltian maissa. Nämä maat joutuisivat kaikki Saksan ainakin to-siasiallisen yliherruuden alaisiksi." Senjälkeen kun Ahve-nnanmaan saaret ja Tanska ovat tulleet liitetyiksi Sak-saan on olemassa takeet siitä, etta Itämeri on saksalai-nen meri". Myöhempi kehitys kulkee luultavasti siihen suuntaan, etta Venäjästä eroaa osia niihin Ukraina, saksalainen Volgan tasavalta, Krim, Georgia ym. Ne tulevat liittymään Saksan valtioliittoon. Kollektiivisen garantian ajatuksen ja mahdollisuksien rauettua antaa Saksan ta-kaama suojelus kaikille naille maille niiden nykyään kai-paan turvallisuudentunteen. Niillä on tätä myösken oikeus osallistua Saksan valtakunnan "Imperiumin" taloudel-liisiin mahdollisuuksiin. Tämä on niille eräänlaisena kor-vauksena poliittisten oikeuksien osittaisesta menettämisestä. RAUSCHING huomauttaa, ettei "pyrkimys itään" (Drang nach Osten) politiikka ensä tarkoita saksalaisten siirtokuntien muodostamista Venäjällä ja Siperiassa, vaan on se saanut edellämainitulla tavalla uuden sisällön.

Olisi erehdys luulla, etta uusi valtioliitto olisi tarkoitettu syntyväksi ainoastaan vapaaehtoisuuden tietä, osallisten valtioiden omalla suostumuksella. Kan-sallissozialismi ei edes usko suurien valtakuntien syn-tymiseen ilman väkivaltaa ja pakkoa. Saksalainen imperium ei tule perustumaan Englannin valtakunnan Commonwealthin pohjana nykyään oleviin vapaaehtoisuuden ja tasa-arvon aatteisiin, sanoo RAUSCHING. Valtakunnan etu periaatteen johdommukainen toteuttaminen voi viedä siihenkin, etta puolalaisten ja tšekkiläisten asumilta seuduulta niiden entisten asukkaiden on siirryttävä muualle ja täten annettava sijaa niille "100 miljoonalle saksalaiselle", joiden maan tarpeen vuoksi itäpolitiikka ensin on saanut alkunsa.

Saksan valtakunnan ulkopoliittiset päämäärät ovat RAUSCHINGin mukaan oikeastaan rajattomat, sillä ei ole mitään maata, jossa Saksa ei koettaisi saada vaikutusta "kaiken varalta". Sopiva tilaisuus saa määrätä, missä ryhdytään toimintaan. Tällainen päämäärien rajattomuus sisältää suuren heikkouden, koska poliitikalta puuttuu tähän johdonmukaisuus ja selvyys. RAUSCHING ennustaa, että Saksan ulkopoliikka lopulta johtaa valtakumman turmioon. Valtioliitto ja ja valtakuntia ei voida ajapitkään ainoastaan pakolla ja väkivallalla pitää koossa. Oikeudenmukaisuuden ja vapauden aatteiden tulee olla pysyväisen, luovan politiikan perustana. Nykyinen systeemi ei kykene tallaiseen politiikkaan, sillä siellä, missä valtion sisäisessä elämässä ollaan väliittämättä oikeudesta, siellä myöskin ulkopoliikka tulee muodostumaan väkivallan välkappaleeksi. Hän sanoo kuitenkin pelkäsvänsä, että Eurooppa mahdollisesti ennen sitä saa nähdä "sellaisista kovuutta, johon ei vuosisatojen aikana ole totuttu". Oppi eri rotujen erilaisesta arvosta antaa mahdollisuuden osottaa hyvin suurta kovuutta ja häikäilemätömyyttä ulkopoliikan alalla.

Olen rajoittunut ainoastaan selostamaan RAUSCHINGin esitystä. Itämeren maissa tapahtunut kehitys osottaa, että Saksa on joutunut siihen asemaan, että se on ollut pakotettu luopumaan eräistä viime maailmansodan kautta saavuttamistaan tärkeistä eduista, joten ainakin nyt näyttää siltä, niinkuin HITLER ei olisi osannut oikein arvioida tilannetta ryhtyessään sotaan. Venäjän kanssa tehty sopimus ei kyennyt muuttamaan epäedullista asemaa niin edulliseksi, että Saksa olisi voinut alkaa sodan.

Levi J. Stimson

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 28.
Ministeri Tuman.

31/10 1939.

Nim/Pot.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 923 - 129.

Salainen.

Tokio SSA 31 P:NÄ loka KUUTA 19 39.

39 90 b.
23/10/39. 39
S: C15

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 28:

Amerikan yleisen

mielipiteen suhtautuminen Suomeen.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministerölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa.

Ministeri:

M. Salainen

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Tokio ssa 31 p:nä loka kuuta 19 39. 39 190 2e. 39
 Asia: Amerikan yleisen
mielipiteen suhtautuminen
Suomeen.

23/11/39

57 C5

Läpikulkumatkallani määräpaikkaani Tokioon Amerikan mantereen halki New Yorkista San Fransiscoon olen joutunut ainutlaatuisella tavalla näkemään ja tuntemaan miten Amerikassa suhtaudutaan Suomeen nykyisenä kriittisempänä aikana. Amerikkalaisista myötätunto ja mieleenkinto maatamme kohtaan on paljon suurempi kuin mitä meillä koskaan edes on uskallettu toivoa. Matkani Amerikassa muodostui minulle unohtumattomaksi elämäyksaksi. Niin vaikealta kuin tuntuikin joka päivä edetä kauemmaksi kotimasta hetkenä, jolloin ei tietänyt mitä huomispäivä toisi mukanaan, oli toiselta puolen lehduttavaa omin silmin ja korvin todeta miten lämpimästi uudessa maailmassa seurattiin kohtaloitamme. Ostin matkani kulueessa kaikki lehdet mitä suinkin sain käsiini. Niissä oli aina runsaasti tietoja ja kuvia Suomesta, joskus kokonainen sivukin. Usein kerrottiin aivan yksityiskohtaisiakin asioita, joita en itsekkään olisi tietänyt, niinkuin esim. minkä ikkinen kenraali ÖSTERMAN on ym. Mutta pääasia ei

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaaedustuksen tiedoitukseen.
 Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

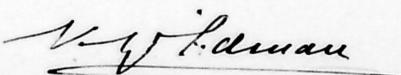
ollut sittenkään runsas uutisaineisto, vaan se lämmin osanotto, jonka elävästi saattoi tuntea lehtien julkaisemien tietojen takana. Junassa olevat ihmiset, joiden kanssa pitkän matkan varrella jouduin tekemisiin, vakuuttivat minulle, ettei ole mitään maata, joka on niin suosittu Amerikassa kuin Suomi. Meillä on täysi syy olla kiitollisia Yhdysvaltain hallituksalle siitä, että se on esiintynyt puolestanne. Mutta varmaankin yhta paljon merkitsee meille se tapa, jolla Amerikan sanomalehdistö ja yleinen mielipide suhtautuvat hallituksensa toimenpiteeseen. Sekä presidentin kannattajat että vastustajat toivat ilmi suuren tyytyväisyytensä sen johdosta.

San Fransiscoon tullessani saiut sanomalehtimiehet jollain tavoin heti tietää siellä olostani, ja tulivat pyytämään haastatteluja. He tuntuivat kuitenkin ymmärtävän, etten voinut lausua mitään erikoista poliittisesta tilanteesta, kun jo oli kulunut pitkä aika siitä kuin lähdin Suomesta, vaan olin pakoitettu olemaan niinkuin eräs lehti kirjoitti "vaitelias vieras" (silent visitor). Silloin ei vielä tiedetty mitään Yhdysvaltain hallituksen kannanotosta. Lahtöpäivänä aamulla sisälsivät kaikki Hurstin lehdet erittäin voimakkaan kirjoituksen Suomen puolesta. Kun kirjoitus lienee tunnettu Suomessa, en ryhdy sitä tässä selostamaan. Kirjoitus päättyy vaknuteukseen, että Mr. ROOSEVELT on puhunut koko Amerikan äänellä esiintyessään Suomen puolesta. Niinkuin tunnettu, kmluvat nämä lehdet presidentin vastustajiin.

Ennen lähtöäni tuli vielä sanomalehtimiehiä yhdessä valokuvaajan kanssa laivalle tapaamaan minua. Saattoin nyt lausua heille ilomi Yhdysvaltain kannanoton johdosta. Lisättäkön tässä vielä, että New Yorkista lähtiesäni eräs vanha tuttavani, lähemmäs 80-vuotias entinen amerikkalainen diplomaatti, ministeri John DYNLEY Prince, jätti minulle aivan liiankin ystävällisen suosituskirjeen Yhdysvaltain Tokiossa olevaa suurlähettilästä varten.

Seuraavakin tapaus kuvailee hyvin amerikkalaisten mielenkiintoa. Kun laiva, jolla matkustin, saapui Hawaijin saarille Honoluluun, kuulin hämmästykseni nimessäni huudettavan emenkuun olin ehtinyt mennä laivasta mihinkaan. Yhtäkkiä olin laiven kannelle tulleiden amerikkalaisten sanomalehtimiesten ja valokuvaajien ympäröimänä. Lausuin luonnollisesti nytkin voivani ainoastaan sanoa, että toivoin Suomen ja Venäjän pääsevän sovinton, mutta etta olimme valmiit puolustamaan vapauttamme. Parin tunnin päästä myytiin kaupungin kaduilla lehtiä, joissa suurin otsikoin kirjoitettiin asiasta.

Lopuksi haluan mainita Tyynen valtameren yli matkustaessani käyttämäni suuren japanilaisen laivan "Kamakura Marun" päälystön osottamasta suuresta huomaavaisudesta antaessaan laivan jo San Franciscossa nostaa Suomen lipun.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksen raportti n:o 29.

Ministeri Tolman

10/11 1939

Mm / Poi.

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 996 - 133.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Salainen.

Ms 70 190 Sel 19.

Tokio SSA 10 P:NÄ marras KUUTA 19 39.

1/2-22

NTHKA OCANTO ARA

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 29:

Suomen ja Venäjän
väliset neuvottelut.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 7 kappaletta talle päivälle päävättyä raporttiansa.

Ministeri:

W. Edman

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

Tokio ssa 10 p:nä marras kuuta 1939. 40/190 Sal 19.

Asia: Suomen ja Venäjän
väliset neuvottelut.

1/12-29	1939
RYHMÄ	OSASTO
5	CIV

Suomen ja Venäjän väliset neuvottelut ovat luonnollisesti herättäneet tällä niinkuin muuallakin, suurta huomiota. Sekä japanilaisissa että tällä ilmestyvissä englanninkielisisissä The Japan Advertiser ja The Japan Times on joka päivä asiaa koskevia sähkösanoita sekä Helsingistä että Moskovasta. Myötätuntoa Suomea kohtaan voidaan havaita japanilaisissakin lehdissä, vaikkakin Japanin ja Venäjän välisen neuvottelujen vuoksi on pidättäydytty ottamasta suoraa kantaa asiassa. Englanninkielisisissä lehdissä on myötätunto ollut avonaisempaa, vaikkakaan ei niissäkään ole ollut mitään Suomelle omistettuja erikoisia kirjoituksia. Japanin ulkoministeriössä on sitävastoin selvästi sanottu minulle, että japanilaisten myötätunto on meidän puolellamme. Olen luonnollisesti aina huomauttanut, etten tunne Venäjän maille tekemien ehdotusten yksityiskohtia ja että toivon, että päästään sovintoon Venäjän kanssa. Tämän olen myöskin sanonut japanilaisille sanomalehtimiehille, jotka ovat minua

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluoohjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaidustukseen tiedoitukseihin.
 Ei ulkomaidustukseen, mutta ulkomaainministeriön tiedotukseihin.

haastatteleet. Diplomaattikunnassa ovat samoin poikkeuksetta kaikki sekä suurlähettiläät että ministerit lausunet minulle suuren myöttäntonsa.

Japanin ulkoministeriön korkeimmat virkamiehet ja Englannin ambassadöri Sir Robert CRAIGIE ovat sitäpäitsi sanoneet yksityksenä, ettei Venäjä ryhdy aseelliseen toimintaan, vaan rajoittuu minulla tavoin painostamme meitä. Saksaan ambassadöri OTT, joka ennen suurlähettiläyksiä tulossaan toimi tällä Saksan sotilasasiemishenkilö, sanoi minulle ikäärin eräänlaiseksi puolustuksaksi, että Suomen ja Saksan valit ovat hänen tietämiseen aina olleet hyvät, joten hän on varma siitä, ettei Saksa ole mitenkään aiheuttanut (herbeigeführt) nykyistä kriisia. Hän lausui toivovansa, että "ne huolot, joita isämmäni kohtalo. Teille aiheuttaan pian haittuisivat". Tokioon tullessani oli minulle iloinen yllätys kuulla, että vanha ystäväni ARSIENE-HENRY on Ranskan ambassadörinä tällä. Olimme hyvin paljon yhdessä Kööpenhaminassa, jossa hän oli lähetystönsuvokseen.

Englannin ambassadöri CRAIGIE on hyvin yksityiskohdaisesti puhunut kanssani Suomen ja Venäjän suhteista. Se-losien tässä lyhyesti eräitä kohtia keskustelustamme. CRAIGIE kyseli minulta aluksi tarkkaan sitä, mitä tapahtui kesällä Moskovassa ollessani, perustellen sitä sillä, että Foreign Office antaa verrattain niukkoja tietoja lähetystöille, joten Japanissa oleva edustaja pakostakin joutum eristettyyn asemman.

Hän esitti vastattavaksi kysymyksen eikö Suomen ja Baltian maiden kannalta katsoen nimistä olisi ollut parasta, ettei Englanti ja Ranska olisivat suostuneet Venäjän vastimaiseen, ettei niiden välttäiden itsensäkysyä graanteerattaisiin. Vastasin tähän kielteisesti. Niulla oli MOLTOVIN kanssa tunnin kestnyt keskustelu, jonka kuluessa hän antoi minun selvästi ymmärtää, että Venäjä halusi lähetellä joukkoja Suomeen siinä tapauksessa, ettei syntynyt sota toiselta puolen Saksan, toiselta puolen Englannin, Ranskan ja Venäjän välillä. Nille ei olisi edullista, ettei länsivaliat olisivat antaneet suostumukseen siiben. Puolueettomuusmahan tättejä joutuisi vaaraan. CRAIGIE kysyi enkä uskonut ettei sodasta olisi tullut mitään, jos Suomi olisi saatu sitaan Venäjän kanssa. Silloinhan eivät Suomi ja Baltian mat olisi laisinkaan joutuneet vaaraan. Vastasin, etten tiedysti varmuudella voi sanoa olisiko Sabas alkauut sodan tässä tapauksessa. Palkovessa olivat saksalaiset diplomaatit myyttivät koko ajan sohtautuvan verrattain rehelliseestä Englannin ja Ranskan hyvin neuvoitteluihin perustellen sitä sillä, ettei Venäjällä ollut halua tehdä sopimusta ja ettei sellaisella sopimuksella missään tapauksessa olisi arvoa, jonka toisen sopimuspuoli vastikkoisesti solisi. Suonen ja Baltian maiden kannalta intseen tilanne olisi myös mahdoliseesti ollut sama siinä tapauksessa, ettei sopimuksesta olisi tullut jotain, ainosaan sillä erottaudia, ettei länsivaliat olisivat edeltäpäin antaneet suostumukseen eli samea kokemuksensa lopu-

kaukseen. Nytkin on tilanne kuitenkin sellainen, ettei kukaan valtio hyväksy Venäjän menettelyjä. Venäjä ja Saksa olisivat luultavasti joka tapauksessa Puolan valloituksen jälkeen sopineet keskenään. Englannin Moskovassa oleva ambassadöri SKEDS sanoi minulle jo neuvottelujen aikana, että oli hyvin epävarmaa tulisiko Venäjä noudattamaan sopimusta jos se saataisiinkin aikaa. CRAIGIE sanoi tähän hymyillen, että SKEDS on kyynillinen, mutta mahdollisesti hänellä on oikein. Haluan vielä lisätä, että on hyvin vähän uskottavaa, että länsivallat olisivat saaneet aikaaan sopimusta Venäjän kanssa vaikka ne olisivatkin suostuneet miettiä koskeviin vaatimuksiin. Venäjällä oli vielä paljon muitakin mahdollisuuksia tehdä vaikeuksia esim. sotilaallisten neuvottelujen aikana. Suomi ja Baltian maat eivät olleet suinkaan ainoa este, sillä totuushan kerta kaikkiaan on se, ettei Venäjä tahtonut solmia koko sopimusta.

CRAIGIE ei ole suinkaan ainoa ulkomaalainen, joka on taipuvainen katselemaan asioita mainitsemallaan tavalla. Meidän kannaltaamme katsoen on syytä jyrkästi vastustaa tätä katsantotapaa, joka paitsi että se on meille vaarallinen ei myöskään lunnakseni vastaa todellisuutta. Suomen hallituksella oli siis kieltäväksi aivan oikin, kun se jyrkästi vastusti venäläisten ehdottamaa "garantiaa" silläkin uhalla, ettei sopimuksesta tullut mitään.

Haluan lisätä, että CRAIGIE puhui Suomesta erittäin suurella lämpimällä. Hän sanoi, että me olemme oikeassa, kun olemme valmiit vastustamaan Venäjää. Valtio, joka itse

on valmis puolustamaan vapauttaaan, voi aina myöhemmin saada takaisin itsenäisyytensä. Tšekkoslovakian puolesta on vaikea tehdä jotain, kun se itse on suostunut maan liittämiseen Saksaan.

reg. Idman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 2

OSASTO: C₁₅

ASIA:

Pohjoissa olivat lähetystön rap. n:o 30.

Ministeri Puumala.

16 Ju - 39

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1077 - 153.

Tokio SSA 7 PÄÄ joulu KUUTA 19 39.

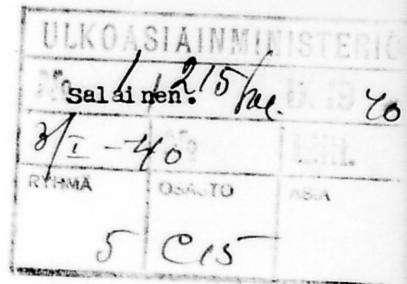
VIITTAUS:

N

PÄÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ASIA: Raporttien lähetys.

Ulkoasiainministeriö LLE

Kun on luultavaa, ettei Ministeriö ole
saanut täältä toimittamiani viimeisiä raportteja
n:ot 30-32, lähetän ne kunnioittaen oheenliitettyinä,
kutakin 7 kappaletta, uudestaan Amerikan kautta.

Ministeri:

V.W. deau

T O K I O S S A O L E V A LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Tokio ssa 16 p:nä marras kuuta 19 39.

1215 ke. 80
1/1-80Asia: Neuvosto-Venäjän jaJapanin välisistä suhteista.

RÄHÄÄ	OSAUKS
5	C15

1)

Kun Saksa elokuun 22 päivänä solmi sopimuksensa Venäjän kanssa, herätti tämä hyvin suurta tyytymättömyyttä ja pettymystä Japanissa. Japanin Moskovassa oleva suurlähettiläs TOGO oli aiwan järkytetty tapauksen johdosta, mikä epäilemättä johtui siitäkin, että hän saattoi pelätä, että hänneen oltaisiin tyytymättömiä, kun hän ei ollut edeltäpäin mitään aavistanut. Kysyessäni Saksan ambassadöriltä, kreivi v.d. SCHULENBURGiltä eikö Japanille edeltäpäin ilmoitettu Saksan aikomuksesta lähestyä Venäjää, kertoi hän minulle seuraavaa. Ulkoasiainministeri von RIBBENTROPP oli vähän ennen lähtöään Moskovaan kutsunut luokseen Japanin Berliinissä olevan ambassadörin ja ilmoittanut tälle asiasta. Japanin ambassadöri olisi tällöin ottanut asian rauhallisesti. Kun lausuin v.d. SCHULENBURGille epäilykseni tämän johdosta myönsi hän, että kysymys askaroitti häntäkin, mutta oli hän saanut tietonsa RIBBENTROPPilta. Saapuessaan tuntia myöhemmin

1) (Sopimuksessa on tämä päivämäärä, mutta se allekirjoitettiin todellisuudessa vasta keskiviikkona 23 päivänä elokuuta)

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaasedustuksen tiedotuksiin.

Ei ulkomaasedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

vastaanotolle Japanin suurlähetystön, sai SCHULENBURG hyvin selvästi huomata mitä japanilaiset ajattelivat asiasta. RIBBENTROPP oli sanonut samalla kertaa kehotteensa Japaniakin muuttamaan poliittikkaansa Venäjään nähen saadakseen siten vapaammat kädet Kiinaan ja Englantiin näden.

"Oli aivan luonnollista", sanoi TOGO minulle, "että Japanin hallitus heti erosi, sillä sehan oli kannattanut antikominternipaktia ja oli tätten myötävaikuttanut keisarin harhaansaattamiseen". Ainoastaan se, joka on ollut taällä, voi täysin käsittää miten suuri moraalinen edestävastuu joutuu sen kannettavaksi, joka saattaa harhaan Japanin keisarin¹⁾. Poliittisten syiden lisäksi tuli tätten myösken puhtaasti henkilökohtaisia syitä, jotka vaikuttivat, ettei Japanissa oltu valmiita muuttamaan suhtautumista Venäjään. Epäiltävää myösken on, olisiko Saksan takalaisten ambassadörin, kenraali OTT'in onnistunut taiuttua Japania siihen, huolimatta niistä hyvistä suhteista, joita hänellä epäilemättä on takalaisiin sotilaspiireihin. Se, mikä aiheutti mielten muutoksen, oli venäläisten joukkojen japanilaisille tuottamat suuret ja, kaikesta päättäin, odottamattomat tappiot. Virallistenkin tietojen mukaan japanilaisilta

1) Keisari on japanilaisen silmissä jumalainen olento, jolle osoitetaan suurempaa kunnioitusta kuin mitä useimmat kristityt ulkomaisessa käyttäytymisessään osottavat Jumalalle. Uuden ajan ansioksi voitaneen lukea, ettei kukaan itsemurhan, harakirin, kantta koettanut sovittaa tekoaan.

on touko- ja syyskuun välisenä aikana kaatunut Mantšukuon taisteluissa 18,000 miesta, mikä määrä on erittäin suuri, kun ottaa huomioon, että japanilaisten joukkojen lukumäärä on ollut suhteellisesti vähäinen. Haavottuneiden lukumäärästä ei ole annettu mitään tietoja. Verisin taistelu tapahtui NANOHAH'in luona Mantšukuon ja Mongolian rajalla elokuun lopulla, ja päätyi se venäläisten voittoon. Niihin tietojen mukaan, joita olen täällä voinut saada, olisi 50,000 japanilaisista osallistunut taisteluun; venäläisiä olisi ollut tuntuvasti enemmän. Voitto ei kuitenkaan riippunut niinpäjönen venäläisten suuremmasta lukumäärästä kuin siitä, että venäläiset joukot olivat vahvasti motorisoidut. Japanilaiset huomasivat, että heidän kävisi erittäin vaikeaksi voittaa venäläisiä mikäli he eivät lähettiläisi paljon lukuisia ja ennenkaikkea paremmin varustettuja joukkoja venäläisiä vastaan. Saksan ja Venäjän välinen sopimus teki viime mainitulle maalle mahdolliseksi kiinnittää suurempaa huomiota Kaukaiseen Itään, joten ei ollut otaksuttavaa, että Venäjä hellittäisi otettaan. Kun Venäjä jo vähän aikaisemmin - syyskuun alussa - oli osottanut halua saada aikaan ainakin tilapäisen suhteitten selvittelyn, onnistui kenraali OTT'in välittää kummankin maan välillä.

Yleinen käsitys on, että Japani nykyään todellaakin koettaa saada aikaan parempia suhteita Venäjän kanssa voidakseen omistaa suurempaa huomiota Kiinan tapahtumiin. Tämä on myös se vaikutus, jonka minä olen saanut keskustellessani tästä asiasta ulkoministeriössä. Täällä tunnutaan

myöskin uskottavan, että Japanin ja Venäjän onnistuu saada ratkaistuksi kysymys Mantšukuon ja Mongolian rajasta, joka tähän asti on aiheuttanut alituisia riitoja. Olen myöskin kuullut yksityisistä japanilaisista lähteistä, että venäläisten yleinen suhtautuminen japanilaisiin olisi huomattavasti muuttunut. Niin esim. Vladivostokissa on nykyään poistettu kaikki Japanilaisvastaiset julistukset, joita siellä ennen kuuluu olleen hyvin runsaasti. Toinen asia on, ettei kumpikaan, Japani enemmän kuin Venäjän, luonnollisesti usko, että olisi kysymys "ikuisesta rauhasta", mutta molemmat näyttävät olevan sitä mielipidettä, että niiden etujen mukaista on tilapäisesti ylläpitää hyviä naapuruussuhteita.

On kuitenkin yksi seikka, joka voi häiritä nidienvälejä, ja se on Kiinan kysymys. Olen voinut huomata, ettei Japanin ulkoministeriössä enemmän kuin diplomaattikunnassakaan olla vakuuttettuja siitä, että Venäjä todellakin pidättäytyy sekäantumasta Kiinan asioihin. Minulle on huomautettu siitäkin, että Venäjän olisi vaikea kokonaan muuttaa poliittikaansa Kiinassa, kun siellä taistelee erikoinen kommunistiarmeijakin Japania vastaan. Ranskan ambassadöri ARSENE-HENRY kertoi minulle käydessään tänään luonani, että venäläisten Chengtu'ssa olevan suurlähetystön henkilökuntaan kuuluu 150 virkailijaa, joista puolet toimivat kommunisti-agitaattoreina. Sitäpäitsi on siellä suuri koulu agitaattorien valmistamista varten. HENRY ei omasta puolestaan uskonut, että Neuvosto-Venäjä voisi muuttaa poliittikaansa

Kiinassa. Sitävastoin uskoi hänkin, että Mantšukuon raja saataisiin määrätellyksi. Italian ambassadöri AURITI, joka on entinen meriupseeri, on samoin sanonut minulle, että hän pitää hyvin vähän todennäköisenä, että Venäjä luopuisi Kiinan politiikastaan. Neuvosto-Venäjähän on nykyään osittaisella menestyksellä koettanut toteuttaa imperialistista poliittikkaa, joten ei ole uskottavaa, että se vapaaehtoisesi luopuisi asemastaan. Venäjällä on päävästoin nykyään toiveita enentää vaikutusvaltaansa, kun Englanti ja Ranska ovat Euroopassa käymänsä sodan vuoksi olleet pakotettuja kutsumaan suurimman osan Pohjois-Kiinassa olevista joukoistaan pois.

Tokiossa käydään nykyään neuvotteluja myösken japanilaisten Sahalinin saarella saamista kalastusoikeuksista, mutta olen huomannut, ettei ainakaan kaikilla japanilaisilla tunnu olevan luottamusta siihen, että asiassa päästälisiin tyydyttävään tulokseen.

K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA:

OSASTO: C15

ASIA:

Tokiossa olvan lähetystön raportti 2.10.39.

Ministeri Edmen

16/11 1939

Pd.

TOKI OSSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 1014 - 136.

Tokio esa 16 p.nä marras KUUTA 19 39 • 21/6-70
VIITTAUS: P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o
VIITTAUS: D.U.M. / 19

ULKOASIA		Salainen.	ERIÖ
10 18/219 Gal		D. 1070	
NYHMÄ	OSASTO	•	
5	C 15		

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 30:

Neuvosto-Venäjän ja
Japanin välisistä suhteista.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähetää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa.

Ministeri:

J. Salama

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Tokio ssa 16 p:nä marras kuuta 1939. 38/219 SalD. 1340.

Asia: Neuvosto-Venäjän ja
Japanin välisiasta suhteista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
RYHMÄ	OJASTE	VARA
2/6-70	80	LK1

S
C15

1)
 Kun Saksa elokuun 22 päivänä solmi sopimuksensa Venäjän kanssa, herätti tämä hyvin suurta tyytymättömyyttä ja pettymystä Japanissa. Japanin Moskovassa oleva suurlähettiläs TOGO oli aivan järkytetty tapauksen johdosta, mikä epäilemättä johtui siitäkin, että hän saattoi pelätä, että hänen oltaisiin tyytymättömiä, kun hän ei ollut edeltäpäin mitään aavistanut. Kysyeessäni Saksan ambassadöriltä, kreivi v.d. SCHULENBURGiltä eikö Japanille edeltäpäin ilmoitettu Saksan aikomuksesta lähestyä Venäjää, kertoi hän minulle seuraavaa. Ulkoasiainministeri von RIBBENTROPP oli vähän ennen lähtöään Moskovaan kutsunut luokseen Japanin Berliinissä olevan ambassadöörin ja ilmoittanut tälle asiasta. Japanin ambassadöri olisi tallisin ottanut asian rauhallisesti. Kun lausuin v.d. SCHULENBURGille epäilykseeni tämän johdosta myönsi hän, että kysynyn aska-

1) (Sopimuksessa on tämä päivämäärä, mutta se allekirjoitettiin todellisuudessa vasta keskiviikkona 23 päivänä elokuuta)

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluoijemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

El ulkomaidustukseen tiedoitukseen.

El ulkomaidustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

roitti häntäkin, mutta oli hän saanut tietonsa RIEHEN-TROPPILta. Saapuessaan tuntia myöhemmin vastaanotolle Japanin suurlähetystön, sai SCHULENBURG hyvin selvasti huomata mitä japanilaiset ajattelivat asiasta. RIEHENTROPP oli sanonut samalla kertaa kehottaneensa Japaniakin muuttamaan poliittikaansa Venäjän nähdyn saadakseen siten vapaamat kädet Kiinaan ja Englantiin nähdyn.

"Oli aivan luonnollista", sanoi TOGO minulle, "että Japanin hallitus heti erosi, sillä sehän oli kannattanut antikominternipaktia ja oli täten myötävaikuttanut keisarin harhaansaattamiseen". Ainoastaan se, joka on ollut täällä, voi täysin käsittää miten suuri moraalinen edesvastuu joutuu sen kannettavaksi, joka saattaa harhaan Japanin keisarin¹⁾. Poliittisten syiden lisäksi tuli täten myöskin puhtaasti henkilökohtaisia syitä, jotka vaikuttivat, ettei Japanissa oltu valmiita muuttamaan suhtautumista Venäjään. Epäiltävää myöskin on, olisiko Saksan takiläisen ambassadörin, kenraali OTT'in onnistunut taiuttua Japania siihen, huolimatta niistä hyvistä suhteista, joita hänellä epäilemättä on takiläisiin sotilaspireihin. Se, mikä aiheutti mielten muutoksen, oli venäläisten joukkojen japanilaisille tuottamat suuret ja, kaikesta päättäin, odottamattonat tappiot. Virallistenkin tietojen mukaan japanilaisilta

1) Kaisari on japanilaisten silmissä jumalainen oloento, jolle osoitetaan suurempaa kunniotusta kuin mitä useimmat kristityt ulkonaisessa käyttämässään osottavat Jumalalle. Uuden ajan aseissa voitaneet lukea, ettei kukaan itsensurhan, harakirin, mutta koettamat soviteta tekoon.

on touko- ja syyskuun välisenä aikana kaatunut Mantšukuon taisteluissa 18,000 miestä, mikä määrä on erittäin suuri, kun ottaa huomioon, että japanilaisten joukkojen lukumäärä on ollut suhteellisesti vähäinen. Haavoittuneiden lukumäärästä ei ole annettu mitään tietoja. Verisin taistelu tapahtui NANOHAN'in luona Mantšukuon ja Mongolian rajalla syyskuun lopulla, ja päästyti se venäläisten voittoon. Niihin tietojen mukaan, joita olen tällä voimut saada, olisi 50,000 japanilaista osallistunut taisteluun; venäläisiä olisi ollut tuntuvasti enemmän. Voitto ei kuitenkaan riippunut niinpäjönen venäläisten suuremmasta lukumäärästä kuin siitä, että venäläiset joukot olivat vahvasti motorisoitut. Japanilaiset huomasivat, että heidän kävisi erittäin vaikeaksi voittaa venäläisiä mikäli he eivät lähettiläisi paljon lukuisia ja ennenkaikkea paremmin varustettuja joukkoja venäläisiä vastaan. Saksan ja Venäjän välinen sopimus teki viimeinäitulle maalle mahdolliseksi kiinnittää suurempaa huomiota Keukaiseen Itään, joten ei ollut otaksuttavaa, että Venäjä halittaisi otettaan. Kun Venäjä jo vähän aikaisemmin - syyskuun keskipaikkeilla - oli osottanut halua saada aikaan ainakin tilapäisen suhteitten selvittelyn, onnistui kerraali OTT'in välittää kummankin maan välillä.

Yleinen käsitys on, että Japani nykyään todella-kin koettaa saada aikaan parempia suhteita Venäjän kanssa voidakseen omistaan suurempaa huomiota Kiinan tapahtumiin. Tämä on myös se vaikutus, jonka minä olen saanut keskustellessani tästä asiasta ulkoministeriössä. Tällä tunnu-

taan myöskin uskottavan, että Japanin ja Venäjän omnistuu saada ratkaistuksi kysymys Mantšukuon ja Mongolian rajasta, joka tähän asti on aiheuttanut alituisia riitoja. Olen myöskin kuullut yksityisistä japanilaisista lähteistä, että venäläisten yleinen suhtautuminen japanilaisiin olisi huomattavasti muuttunut. Niin esim. Vladivostokissa on nykyään poistettu kaikki japanilaisvastaiset julistukset, joita siellä ennen kuuluu olleen hyvin runsaasti. Toinen asia on, ettei kumpikaan, Japani enemmän kuin Venäjää, luonnollisesti usko, että olisi kysymys "ikuisesta rauhasta", mutta molemmat näyttävät olevan sitä mielipidettä, että niiden etujen mukaista on tilapäisesti ylläpitää hyviä naapuruisuhteita.

On kuitenkin yksi seikka, joka voi häiritä niiden välejä, ja se on Kiinan kysymys. Olen voinut huomata, ettei Japanin ulkoministeriössä enemmän kuin diplomaattikunnassakaan olla vakuutettuja siitä, että Venäjä todellakin pidättäytyy sekä Kiinan asioihin. Minulle on huomautettu siitäkin, että Venäjän olisi vaikea kokonaan muuttaa poliittikaansa Kiinassa, kun siellä taistalee erikoinen kommunistiarmejakin Japania vastaan. Ranskan ambassadöri ARSENE-HENRY kertoi minulle kiydessään tämän luonani, että venäläisten Cheingtu'ssa olevan suurlähetystön henkilökuntaan kuulun 150 virkailijaa, joista puolet toimivat kommunisti-agitaattoreina. Sitäpäitsi on siellä sunri koulu agitaattorien valmistamista varten. HENRY ei omasta puolestaan uskonut, että Neuvosto-Venäjä voisi muuttaa poliittikaansa

Kiinassa. Sitävastoin uskoi hänkin, että Mantšukuon raja saataisiin määriteltyksi. Italian ambassadöri AURITI, joka on entinen meriupseeri, on samoin sanonut minulle, että hän pitää hyvin vähän todennäköisenä, että Venäjä luopuisi Kiinan politiikastaan. Neuvosto-Venäjähän on nykyään osittaisella menestyksellä koettanut toteuttaa imperialistista politiikkaa, joten ei ole uskottavaa, että se vapaaehtoisesti luopuisi asemastaan. Venäjällä on pääinvastoin nykyään toiveita enentää vaikutusvaltaansa, kun Englanti ja Ranska ovat Euroopassa käymässä sodan vuoksi olleet pakoitettuja kutsumaan suurimman osan Pohjois-Kiinassa olevista joukoistaan pois.

Tokiossa käydään nykyään neuvotteluja myösken japanilaisten Sahalinin saarella saamista kalastusoikeuksista, mutta olen huomannut, ettei ainakaan kaikilla japanilaisilla tunnu olevan luottamusta siihen, että asiassa päästääsiin tyydyttävään tulokseen.

H. W. Tamm

Salainen

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄN N:o 1014 - 136 JÄLJENNÖS

Tokio SSA 16 P:NÄ marras KUUTA 19

VIITTAUS:

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

N:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

ULKOASIAINMINISTERIÖ			
N:o 3 / 215 Sold 1940		— — — —	
9/1.40	N:o	RYHMÄ	OSASTO
5	CIS	ASIA	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 30:

Neuvosto-Venäjän ja

Japanin valisistä suhteista.

erittäin

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa.

Ministeri: K.G.Idman

B B

EXTRA STRONG

BANK

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 31

Ministeri Salman

20/11 1939

Pol.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ		N:o	ULKOASIAINMINISTERIÖ	
KIRJELMÄ n:o 1029 - 142.		39/120 Pal D. 1970		
Tokio SSA 20 P:NÄ marras KUUTA 19		21/6-70	N:o	L:
VIITTAUS:		39	OSASTO	• 21A
P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o		N 5	C/15	
VIITTAUS: D.U.M. / 19				

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 31:

Suomen ja Venäjän
välinen konflikti.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
 Ministeriolle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
 raporttiansa.

Ministeri:

leg. Salmenau

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Tokio ssa 20 p:nä marras kuuta 1939. 39/220 FalD. 1939.

Asia: Suomen ja Venäjän
välinen konflikti.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
2/11-40	N	LII
RYHMÄ	OGASTE	PERIA
5	C N	

Suomen ja Venäjän välisenä neuvottelujen raukeaminen on luonnollisesti ollut täällä puheenaiheena diplomaattikunnassa. Monet diplomaattikunnan jäsenet eivät ole kuitenkaan antaneet tälle seikalle sinänsä kovin suurta merkitystä. Mahdollisesti on se johtunut siitäkin, etteivät he ole olleet vakuuttettuja siitä, että Suomen ja Venäjän olisi mahdollista päästä yhteisymmärrykseen. Useimmissa tapauksissa on kuitenkin syynä ollut se, että he, niinkuin olen huomannut, ovat vakuuttettuja siitä, ettei Venäjä nyt ryhdy aseelliseen toimintaan Suomea vastaan. Yleinen käsitys on, että Venäjä ainakin toistaiseksi haluaa säilyttää puolueettoman maan maineen. Kräs diplomaatti on lausunut minulle sellaisenkin käsityksen, että Englanti ja Ranska julistaisivat sodan Venäjää vastaan jos se hyökkäisi Suomeen. Tahdon kuitenkin heti sanoa, etten ole omasta puolestani vakuuttettu siitä. Tuntuu pääinvastoin silta, niinkuin läntiset suurvallet viimeiseen saakka koettaisivat välttää rikkomasta suhteitaan Venäjään. Toinen asia

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 El ulkomaedestuksen tiedoituksiin.
 El ulkomaedestuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

on, että meidän kannaltaamme epäilemättä on edullista, jos Venäjä ottaa tallaisenkin mahdollisuuden huomioon. Joka tapauksessa herättäisi Venäjän aseellinen toiminta Suomea kohdastaan niin suurta huomiota kaikkialla, että on mahdollista, että se toistaiseksi pidättäytyy siitä. Olen voinut havaita, että Japanin ulkoministeriössä katsellaanasioita samoinkuin diplomaattikunnassakin. Erään puolueettoman maan taka-alainen edustaja on lausunut minulle sellaisenkin käsityksen, että Englanti ja Ranska, jos ne voittaisivat sodan, joka tapauksessa valvoisivat Suomen etuja. Luulen kuitenkin olevan varovaisinta jos ei tähän ainakaan toistaiseksi perusteta kovin paljon.

Vaikkakaan täällä ei siis uskota, että on odottavissa, että Venäjä talla hetkellä hyökkäisi Suomseen, pidetään maamme asemaa kuitenkin vakavana. Jos sota länsirintamalla alkaisi "toden teolla" ja etenkin jos Saksa hyökkäisi Hollantiin ja Belgiaan pidetään mahdolliseneraat diplomaatit pitävät sitä luultavanakin - että Venäjä kyllätkin tilaisuutta hyväkseen ja koettaisi asevoimin saada vaatimuksensa läpäjetuksi. Tämän olettamuksen puolesta puhuu sekä, ettei Venäjä ole välittänyt ottaa vastaan niitä etuja, joita Suomi olisi ollut valmis myöntämään sille. Venäjä toivoo siis vielä saavansa vaatimuksensa toteutetuiksi.

Japanin sanomalehdistössä on neuvoittelujemme rauhamaiseen kiinnitetty huomiointa. Eräissä lehdissä on asialle omistettu pääkirjoituksiakin. Niissä artikkeleissa ei ole

aina rajoituttu yksinomaan selostamaan tapausten kulkua, vaan on lausuttu omiaakin arveluita Suomen ja Venäjän valisten suhteitten kehityksestä. THE JAPAN TIMES - huolimatta siitä, että lehti on englanninkielinen, on se japanilaisten omistama ja toimittama - eittää t.k. 18 päivänä pääkirjoituksessaan optimistisia ajatuksia maamme mahdollisuksista vastustaa Venäjän vaatimuksia. Mainiteskaan siitä, että Venäjä on koonnut joukkoja Suomen rajan läheisyyteen lehti lausuu voitavan olla eri mielipiteitä siitä (matter of speculation) jos se voi kauan harjoittaa sotilaallista painostusta Suomea kohtaan ja pakottaa sitä alistumaan. On selvää, että Yhdysvaltain tunteet Venäjää kohtaan tässä tapauksessa khyvät agressiivisemmiksi. Suomen itsenäisyys on presidentti WILSONin julistaman kansojen itsemääräämisoikeuden mukainen. Suomi on ainoa maa, joka on suorittanut sotavelkansa Yhdysvalloille, ja "Sam setä" tuntee erikoista myötätuntoa Suomea kohtaan. Kun eräs amerikkalainen aikakauslehti viime helmikuussa otti esille kysynyn siitä, mitä kansoja kohtaan Yhdysvallat tuntevat suurinta myötätuntoa, joutui Suomi toiselle sijalle. Saksa ei myöskään katsele suopein silmin Venäjän toiveiden toteutumista, mikä tiettäisi Venäjän aseman vakaannuttamista Itämerellä. Lehti lausuu ajatuksen, että jos Saksa toisiaankin pysyisi toimettomana sivultakatsojana Venäjän edesottamisiin mihden Suomea kohtaan avoimesti klyttämättä hillitsivä toimenpiteitä, niin se ei tulisi niita klyttämään Venäjän selänsä takana. Venäjän agressiivisen

diplomatian toimintapiiri on viime aikoina huomattavasti laajentunut. Sen "siirrot" Balkanilla pakottavat sen pitämään Suomenkin rajalla huomattavia joukkoja. Lahti lopettaa kirjoituksensa lausumalla, että tulevaisuus näyttää miten raskaaksi Venäjän painostus Suomea kohtaan muodostuu ja kuinka kauan tämä painostus tulee kestämään. Tämäkin on yksi Euroopan sotaan liittyvistä kysymyksistä, joka odottaa lopullista ratkaisuaan (final solution).

Viikkolehti THE JAPAN CHRONICLE - lehti edustaa taalla englantilaisia etuja - sisältää t.k. 16 päivänä artikkelin, jossa, samalla kun siitä käy ilmi myötätuntoa maatamme kohtaan, suhtaudutaan kuitenkin pessimisesti maamme mahdollisuuksiin puolustautua Venäjää vastaan. Lehti lausuu aluksi, että Suomen ja Venäjän välisessä hermosodassa suomalainen lujuus ja rohkeus pysyvät murtumattomina. Siitä huolimatta voi seuraaksesi olla niin kova painostus, että se vaikuttaa mullistavasti Suomen talouteen, joten Suomen on sittenkin kahdesta vaihtoehdosta valittava täydellinen alistuminen Moskovan vaatimuksiin. Venäjän esittämät vaatimukset ovat MOLTOVIN miehestä "kohtuullisia", mutta niihin suostuminen merkitsee joka tapauksessa uuden baltilaisen protektoraatin perustamista. Tämä estäisi Suomea toteuttamasta luonnollista pyrkimystään lujittaa poliittisia suhteitaan Skandinaviaan. Vuonna 1932 solmitun hyökkäyssopimuksen pätavyyden kieltyminen vähentää sitäpaitsi ehdotetun uuden sopimuksen merkitystä. Suomen tilanne on tukkala, sillä jos Venäjä tarttuu aseisiin niin punainen ar-

meija tulee saavuttamaan yhtä helpon voiton kuin Saksa sai Puolan taistelutantereilla. On enemmän kuin todennäköistä, ettei yksikaan Skandinavian maista - vaikka nekin täten joutuisivat uhattuun asemaan - tulisi auttamaan Suomea. "Kaikesta huolimatta", lopettaa lehti kirjoituksensa, "on Suomi valmis taistelemaan jos sen täytyy taistella. Urhoollinen ele, jota Euroopan muut puolueettomat maat eivät saisi jättää huomioon ottamatta. Yhteisvoimin nämä maat voivat pysyä pystyssä, mutta jos ne sallivat Euroopan aggressiivisten jattilaisten "neuvotella" yksitellen kanssaan, tulevat ne kaikki varmasti sortumaan."

K. V. I. L. M. A. N. N. E.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄN n:o 1029-142. JÄLJENNÖS

Tokio SSA 20 P:NÄ marras KUUTA 1939.

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY. n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ASIA: Raportti n:o 31:

Suomen ja Venäjän
välinen konflikti.

et tulleet

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
n:o 4/215 Sal 3 40 ✓	
9/1.40	RYHMA
Ulkoasiainministeriö LLE	
5	C15

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa.

Ministeri: K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5.

OSASTO: C₁₅.

ASIA:

Talvisota olennut lähetystö rap-n:o 31.

Ministeri Tuomi

sofa - 39

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Tokio ssa 20 p:nä marras kuuta 1939. / 215 re. 40

Asia: Suomen ja Venäjän
välinen konflikti.

3/1-40

5 C15

Suomen ja Venäjän välisen neuvoittelujen raukeaminen on luonnollisesti ollut taalla puheenaiheena diplomaattikunnassa. Monet diplomaattikunnan jäsenet eivät ole kuitenkaan antaneet tälle seikalle sinänsä kovin suurta merkitystä. Mahdollisesti on se johtunut siitäkin, etteivät he ole olleet vakuuttettuja siitä, että Suomen ja Venäjän olisi mahdollista päästä yhteisymmärrykseen. Useimmissa tapauksissa on kuitenkin syytä ollut se, että he, niinkuin olen huomannut, ovat vakuuttettuja siitä, ettei Venäjä nyt ryhdy asealliseen toimintaan Suomea vastaan. Yleinen käsitys on, että Venäjä ainakin toistaiseksi haluaa säilyttää puolueettoman maan maineen. Eräs diplomaatti on lausunut minulle sellaisenkin käsityksen, että Englanti ja Ranska julistaisivat sodan Venäjää vastaan jos se hyökkäisi Suomeen. Tahdon kuitenkin heti sanoa, etten ole omasta puolestan vakuuttettu siitä. Tuntuu painvastoin silta, niinkuin läntiset suurvalat viimeiseen saakka koettaisivat valttää rikkomasta suhteitaan Venäjään. Toinen asia on, että meidän kannaltamme epäilemättä on edullista, jos Venäjä ottaa tallaisenkin mahdollisuuden huomioon. Joka tapauksessa herättäisi Venäjän aseellinen toiminta Suomea kohtaan niin suurta huomiota kaikkialla, että on mahdollista, että se toistaiseksi pidättäytyy siitä. Olen vainut havaita, että Japanin ulkoministeriössä katsellaan asioita samoinkuin diplomaattikunnassakin. Erään puolueettoman maan takalainen edustaja on lausunut minulle sellaisenkin käsityksen, että Englanti ja Ranska, jos ne voittaisivat sodan, joka tapauksessa valvoisivat Suomen etuja. Luulen kuitenkin olevan varovaisinta jos ei tähän ainakaan toistaiseksi perusteta kovin paljon.

Vaikkaman taalla ei siis uskota, että on odottetavissa, että Venäjä taalla hetkellä hyökkäisi Suomeen, pidetään nämme asemia kuitenkin vakavana. Jos sota länsirintamalla alkaisi "toden teolla" ja etenkin jos Saksa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaidustukseen tiedotukseen.

Ei ulkomaidustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

hyökkäisi Hollantiin ja Belgiaan pidetään mahdollisena - eräät diplomaatit pitävät sitä luultavanakin - että Venäjä käyttäisi tilaisuutta hyväkseen ja koettaisi asevoimin saada vaatimuksensa läpiajetuksi. Tämän olettamuksen puolesta puhuu sekin, ettei Venäjä ole valittänyt ottaa vastaan niitä etuja, joita Suomi olisi ollut valmis myöntämään sille. Venäjä toivoo siis vielä saavansa vaatimuksensa toteutetuiksi.

Japarin sanomalehdistössä on neuvottelujemme raukeamiseen kiinnitetty huomiota. Eräissä lehdissä on asialle omistettu pääkirjoituksiakin. Näissä artikkeleissa ei ole aina rajoituttu yksinomaan selostamaan tapausten kulkua, vaan on lausuttu omiaakin arveluita Suomen ja Venäjän välisen suhteitten kehityksestä. THE JAPAN TIMES - huolimatta siitä, että lehti on englanninkielinen, on se japanilaisten omistama ja toimittama - esittää t.k. 18 päivänä pääkirjoituksessaan optimistisia ajatuksia maamme mahdollisuksista vastustaa Venäjän vaatimuksia. Mainiteskaan siitä, että Venäjä on koonnut joukkoja Suomen rajan läheisyyteen lehti lausuu voitavan olla eri mielipiteitä siitä (matter of speculation) jos se voi kauan harjoittaa sotilaallista painostusta Suomea kohtaan ja pakottaa sitä alistumaan. On selvää, että Yhdysvaltain tunteet Venäjää kohtaan tässä tapauksessa käyvät agressiivisemmiksi. Sunnen itsenäisyys on presidentti WILSONin julistaman kansojen itsenäisyyden mukainen. Suomi on ainoa maa, joka on suorittanut sotavelkansa Yhdysvaltoille, ja "Sam setä" tuntee erikoista myötätuntoa Suomea kohtaan. Kun eräs amerikkalainen aikakauslehti viime helmikuussa otti esille kysymyksen siitä, mitä kansoja kohtaan Yhdysvallat tuntevat suurinta myötätuntoa, joutui Suomi toiselle sijalle. Saksa ei myöskään katsele suopein silmin Venäjän toiveiden toteutumista, mikä tietäisi Venäjän aseman vakaantumista Itämerellä. Lehti lausuu ajatuksen, että jos Saksa toisiaankin pysyisi toimettomana sivultakatsojana Venäjän edesottamisiin nähden Suomea kohtaan avoimesti käytetä hillitseviä toimenpiteitä, niin se ei tulisi niitä käyttämään Venäjän seläkkään takana. Venäjän agressiivisen diplomatiian toimintapiiri on viime aikoina huomattavasti laajentunut. Sen "siirrot" Balkanilla pakottavat sen pitämään Suomenkin rajalla huomattavia joukkoja. Lehti lopettaa kirjoituksensa lausumalla, että tulevaisuus näyttää miten raskaaksi Venäjän painostus Suomea kohtaan muodostuu ja kuinka kauan tämä painostus tulee kestämään. Tämäkin on yksi Euroopan sotaan liittyvistä kysymyksistä, joka odottaa lopullista ratkaisuaan (final solution).

Viikkolehti THE JAPAN CHRONICLE - lehti edustaa taallia englantilaisia etuja - sisältää t.k. 16 päivänä artikkelin, jossa, samalla kun siitä käy ilmi myötätuntoa maatamme kohtaan, suhtaudutaan kuitenkin pessimisesti maamme

mahdollisuksiin puolustautua Venäjää vastaan. Lehti lausuu eluki, että Suomen ja Venäjän välisessä hermosodassa suomalainen lujuus ja rohkeus pysyvät murtumattomina. Siitä huolimatta voi seurauksena olla niin kova painostus, että se vaikuttaa mullistavasti Suomen talouteen, joten Suomen on sittenkin kahdesta vaihtoehdosta valittava taydellinen alistuminen Moskovan vaatimuksiin. Venäjän esittämät vaatimukset ovat MOLOTOVIN mielestä "kohtuullisia", mutta niihin suostuminen merkitsee joka tapauksessa uuden baltilaisen protektoraatin perustamista. Tämä estaisi Suomea toteuttamaan luonnollista pyrkimystään lujittaa poliittisia suhteitaan Skandinaviaan. Vuonna 1932 solmitun hyökkäämättömyys-sopimuksen pätevyyden kielttäminen vähentää sitäpaitsi ehdotetun uuden sopimuksen merkitystä. Suomen tilanne on tu-kala, sillä jos Venäjä tarttuu aseisiin niin punainen armeija tulee saavuttamaan yhtä helpon voiton kuin Saksasi Puolan taistelutantereilla. On enemmän kuin todennäköistä, ettei yksikään Skandinavian maista - vaikka nekin tätä joutuisivat uhattuun asemaan - tulisi auttamaan Suomea. "Kaikesta huolimatta", lopettaa lehti kirjoituksensa, "on Suomi valmis taistelemaan jos sen täytyy taistella." Urhoollinen ele, jota Euroopan muut puolueettomat maat eivät saisi jättää huomioon ottamatta. Yhteisvoimin nämä maat voivat pysyä pystyssä, mutta jos ne sallivat Euroopan aggressiivisten jättiläisten "neuvotella" yksitellen kanssaan, tulevat ne kaikki varmasti sortumaan."

K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 32.

Ministeri Tolman

24/11 1939.

Pol.

TOKI O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ
KIRJELMÄ n:o 1037 - 143.

Tokio SSA 24 P:NÄ MARRAS KUUTA 19

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 40/220	Salainen	D. 1940.
21/6-40	No	L.R.
RYHMÄ	OSASTO	YMA
N	S	C/N

Ulkoasianministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 32:

Englannin ja Ranskan
suurlähettiläät rauhan
mahdollisuksista.

Tämän ohella lähetystö tunnioittaa lähettiläitä Ministeriölle 7 kappaletta talle päivällé päävättyä raporttiansa.

Ministeri:

V. J. Edman

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 32.

Tokiossa 24 p:nä marras kuuta 1939. 40/220 Sal D. 1070

Asia: Englannin ja Ranskan
suurlähettilääät rauhan
mahdollisuksista.

2/6-40	52	LKL
RYHMÄ	OSASTO	ALA
5	CNT	

Alankomaiden kuningattaren ja Belgian kuninkaan sotaakkiville tekemä välitystarjous on luonnollisesti ollut taallakin puheenaiheena. Mikäli olen voinut havaita on erittäinkin Belgian suurlähettiläs FORTHOMME muiden kanssa keskustellessaan parhaansa mukaan koettanut tukea molempien hallitsijoiden esitystä (FORTHOMME on vasta askettain nimetty tänne. Tulimme samalla laivalla San Franciscosta. Hän on ollut 15 vuotta eduskunnan jäsenenä ja kuulunut viiteen hallitukseen, ollen mm. puolustusministerinä). Hän on kaikille selittänyt olevansa varma siitä, ettei kysymyksessä olevaa tarjousta olisi tehty, jollei olisi olemassa eräänlaista varmuutta siitä, että Saksa on valmis myöntäytäksin ja järjestelyihin, jotka ainakin voisivat muodostaa pohjan valtioiden välisille neuvotteluille. Katson FORTHOMMEN ansioksi, että asialle on taalla omistettu verrattain suurta huomiota.

Kun Englannin ja Ranskan suurlähettilääät ovat kahdenkeskisissä keskusteluisissaan kanssani puhuneet rauhan mah-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

Jakeluohtjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaisedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaisedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

dollisuksista ja jotenkin avomielisesti lausuneet ajatuk-siaan, arvelen olevan syytä lähettaa Ministeriölle keskus-teluisista laatimani muistiinpanot.

Sir Robert CRAIGIE lausui käydessään luonani, että Englanti hänen luulonsa mukaan on valmis ryhtymään neuvotteluihin, jos Saksa suostuu ennen neuvotteluja viemään joukkonsa pois Puolan alueelta. Tämä ei tiedä sitä, etteikö niiden neuvottelujen kuluessa, jotka sitten seuraisivat, voitaisi ottaa huomioon Saksankin toivomuksia. Sen jälkeen kun Saksan kanssa on päästy sovintoon, voidaan ryhtyä neuvotteluihin Venäjän kanssa. Saksankin on tallöin harjoi-tettava painostusta Venäjään, jotta se veisi joukkonsa pois valtaamiltaan alueiltä. Hän sanoi, että Berliinissä olaan epäilemättä monessa suhteessa tyytymättömiä Venäjän toimin-taan, joka ei voi olla Saksan kannalta edullista. HITLER'in luottamus von RIBBENTROPPiin onkin suuresti vähentynyt.

CRAIGIE kysyi minulta luulenko, että Venäjä olisi valmis viemään joukkonsa pois Puolasta, jos Saksa ensin suostuisi jattamaan valtaamansa alueet. Vastasin epäileväni olisiko Venäjä valmis siihen. Luulen pääinvastoin, että Venäjä koet-taa pitää ainakin suurimman osan ottamistaan alueista. Li-zäin tähän vielä - vaikka en sanonut sitä CRAIGIELle - että venäläiset puoluekantaa katsomatta aina olivat sitä mieltä, että Puolan ja Venäjän raja olisi tulevaisuudessa muutettava, sillä Puola oli saanut "puhtaasti venäläisiä alueita". Voidaan olla eri mieltä siitä, miten "venäläisiä" nimä alueet olivat, mutta joka tapauksessa on myönnettävä,

etteivät ne aina olleet puolalaisiakaan. Olihan puolalaisten vojevoidikuntain joukossa sellaisiakin, joiden väestöstä ehka yli 80 % oli ukrinalaisia.¹⁾

CRAIGIE tiedusteli minulta tarkoin väestösuhteista ym. Puolan itäosassa. Lopuksi hän kysyi käsitystani siitä, olisiko ~~niiden~~ ^{ukrainalaisten} alueiden kuuluttava Puolalle tai Venäjälle. Vastasin ettei minulla ollut mitään syytä toivoa niiden liittämistä Venäjään, mutta epäilin tulisivatko Englanti ja Ranska jatkamaan taistelua niiden vuoksi. Keskustelimme sen-jälkeen oloista ukrinalaisten keskuudessa ja heidän mah-dollisuksistaan muodostaa oma valtionsa, mutta en katso olevan syytä sitä tällä lähemmin salostaa. CRAIGIEN lau-suman olettamuksen johdosta, että ukrinalaiset luultavasti olivat "täysin tietämättömiä henkilöitä", huomautin etten luule, että tämä sekä venäläisten että puolalaisten usein esittämä käsitys on aivan oikea. Niin oli esim. osuustoimitaliike paljon kehittyneempi Galizian ukrinalaisten kuin puolalaisten keskuudessa.

CRAIGIE pyysi minua senjälkeen "aivan yksityisesti" sanomaan käsitykseni siitä, miten koko Puolan kysymys olisi järjestettävä "oikeuden periaatteita silmällä pitäen". Vas-tasin hänen asettavan minulle liian vaikean kysymyksen rat-

1) Täysin varmojen tilastollisten tietojen saaminen on mahdotonta, sillä jokainen kansallisuus väittää olevansa lukuisampi kuin mitä muut myöntävät.

kaistavaksi. CRAIGIE sanoi tähän, että hän on vakuutettu siitä, että minulla sikhalaisten olojen tuntemuksen perusteella on oma käsitykseni asiasta. Kun keskustelun kuluessa kysymys siirtyi Danzigiin, lausuin, että tälle kysymykselle on luullakseni annettu liian suurta merkitystä. Osoitin eräillä esimerkeillä, miten Saksa tosiasiallisesti Puolan hiljaisella suostumuksella jo useita vuosia oli määritellyt Danzigissa. Vaite, että Danzig on Puolalle sotilaalliselta kannalta välttämätön, ei ole osottautunut oikeaksi, sillä eihän sen kuuluminen Puolaan ole mitenkään voinut auttaa tätä sen ja Saksan väliseessä sodassa. Sanoin myöskin epäilevänä olisivatko Englanti ja Ranska valmiit uudestaan ottamaan sen riskin, että yhdistäisivät Danzigin uuteen Puoleaan. CRAIGIE myönsi, että tämä hänenstakin olisi "hyvin uskallettua". Sanoin sen vuoksi pitäväni mahdollisena, ettei Danzig ehkä tuottaisi niin paljon vaikeuksia kuin esim. Schlesian kysymys. Saksassa on aina oltu tyttymättömiä siitä, ettei sitä kokonaisuudessaan sodan jälkeen liitetty Saksaan, vaikka kansan hänenstykseessä enemmistö äänestti Saksaan liittämisen puolesta. On siis luultavaa, että Saksan hallitus viimeiseen asti koettaa estää alueen jälleen liittämistä Puolaan. Toiselta puolen tulee Puolasta hyvin köyhä maa, jos se menettää nyt kysymyksessä olevan alueen, joka on sille taloudellisesti erittäin tärkeä. Yleisen renhan kannalta olisi suotavaa, että tähän kysymykseen ajoissa omistettaisiin huomiota, koaka sen tydyttävä ratkaisu epäilemättä suuresti edistäisi sovinnon aikaansaamista. CRAIGIE sanoi olevansa

vakuutettu siitä, että Englannissa oltaisiin valmiita neu-votteluihin, jos vain voitaisiin luottaa Saksaan. Tällä hetkellä halutaan, että Saksan on ensin vietävä joukkonsa pois Puolasta. Hän lisäsi hyvin ymmärtävänsä, että Saksan on vaikea tayttää tätä vaatimusta, joten on pelättävää, että sota tulee jatkumaan. Haluan lisätä, että Englannilla tuskin on lähettävä, joka siinä määrin kuin CRAIGIE on tilaisuudessa toteamaan miten epäedullinen nykyinen tilanne on Englannille. Tanskan lähettävä TILLITSE, entinen tuttavani Kööpenhaminan ajoilta, joka on ollut täällä useita vuosia, sanoi minulle askettain, että "Englannin vaikuttus Kaukaisessa Idässä vähenee päivä päivältä". Rajoitun tässä ainoastaan huomauttamani siitä, että CRAIGIE noin viikko sitten hallituksensa puolesta ilmoitti Japanin ulkoministerille, että Englanti vie pohjois-Kiinasta pois suurimman osan joukoistaan. Ilmoitus tiedoitettiin japanilaisissa lehdissä Japanin saavuttamana suurena voittona.

Syödessäni joku aika sitten päivällistä Ranskan suurlähettästä ARSENE-HENRY'n luona, siirtyi keskustelumme Hollannin ja Belgian hallitsijoiden esitykseen. ARSENE-HENRY ei antanut alotteelle suurtakaan merkitystä. Hän sanoi, että Ranska haluaa tädallisesti voittaa Saksan ennen neuvotteluihin ryhtymistä. Mita rauhanehtoihin tulee, sanoi hän arvelevansa, että Ranskan hallitus suunnittalee Saksan jakamista ehkä kolmeenkin osaan (Itävalta, Etela-Saksa, Pohjois-Saksa), jotta se tätä saataisiin heikentynä. Ranskassa on Versaillesin rauhansopimusta vastaan

esitetty se moite, ettei tähän puoleen kiinnitettä tarpeeksi huomiota. Mita Danzigin tulee, tuntui HENRY'takin epäilyttävän sen uudestaan liittämisen Puolaan.

Yleisen rauhan ja Euroopan tulevaisuuden kannalta katsoen täytyy toivoa, että sota päättyy kompromissiin. Onhan ilman muuta selvää, että Saksan jakaminen olisi aiheena uusiin sotien ja mullistuksiin. Keskustellessani Belgian ambassadörin FORTHOMMEN kanssa presidentti LEBRUNIN puheesta, jossa tämä yhtenä liittolaisten päämäärästä esitti Itävallan erottamisen Saksasta, lausui tämä toivovansa, ettei sitä todellakaan ajatella, vaan että se ainoastaan mainittiin senvuoksi, että neuvotteluissa olisi tarkimisen varaa. Niinkuin jo mainitsin koettaa FORTHOMME tehdä voitavansa tukeakseen hallituksensa rauhan alottetta. En pitänyt tarpeellisena kertoa hänelle mitään ARSENE-HENRYN lausunnosta, joka on käsittävä täysin luottamukselliseksi.

W. K. Lauer

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄN n:o 1037-143. JÄLJENNÖS

Tokio SSA 24 P:NÄ marras KUUTA 19 39.

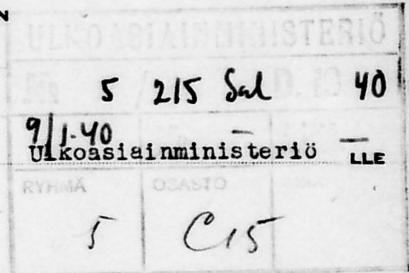
VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY N:o
VIITTAUS: D.U.M. / 19

ASIA: Raportti n:o 32:

Englannin ja Ranskan
suurlähettiläät rauhan
mahdollisuksista.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettilä Ministeriolle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa.

Ministeri: K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: *d*

OSASTO: *C₁₅*

ASIA:

Yhdysvalta olivat lähetystös rap. u:o 32.
Ministeri Huom.

24/u-39.

(Fäljontav)

T O K I O S S A O L E V A LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 32.

Tokio ssa 24 p:nä marras kuuta 19 39.

Asia: Englannin ja Ranskan
suurlähettiläät rauhan
mahdollisuksista.

1 215 h 40
1/40-40
5 C15

Alankomaiden kuningattaren ja Belgian kuninkaan sotaakkiville tekemä valitystarjous on luonollisesti ollut täälläkin puheenaiheena. Mikäli olen voinut havaita on erittäinkin Belgian suurlähettiläs FORTHOMME muiden kanssa keskustallessaan parhaansa mukaan koettanut tukea molempien hallitsijoiden esitystä (FORTHOMME on vasta askettain nimetty tänne. Tulimme samalla laivalla San Franciscosta. Hän on ollut 15 vuotta eduskunnan jäsenenä ja kuulunut viiteen hallituksen, ollen mm. puolustusministerinä). Hän on kaikille selittänyt olevansa varma siitä, ettei kysymyksessä olevaa tarjousta olisi tehty, jollei olisi olemassa eräänlaista varmuutta siitä, että Saksa on valmis myönnityksiin ja järjestelyihin, jotka ainakin voisivat muodostaa pohjan valtioiden valisille neuvotteluille. Katson FORTHOMMEN ansioksi, että asialle on täällä omistettu verrattain suurta huomiota.

Kun Englannin ja Ranskan suurlähettiläät ovat kahdenkeskisissä keskusteluisissaan kanssani puhuneet rauhan mahdollisuksista ja jotenkin avomielisesti lausuneet ajatuksiaan, arvelen olevan syytä lähettilää Ministerölle keskusteluista laatimani muistiinpanot.

Sir Robert CRAIGIE lausui käydessään luonani, että Englanti hänen luulonsa mukaan on valmis ryhtymään neuvotteluihin, jos Saksa suostuu ennen neuvotteluja viemään joukkonsa pois Puolan alueelta. Tämä ei tiedä sitä, etteikö niiden neuvottelujen kuluessa, jotka sitten seuraaisivat, voitaisi ottaa huomioon Saksankin toivomuksia. Senjälkeen kun Saksan kanssa on päästy sovintoon, voidaan ryhtyä neuvotteluihin Venäjän kanssa. Saksankin on tallöin harjoitettava painostusta Venäjään, jotta se veisi joukkonsa pois valtaamiltaan alueilta. Hän sanoi, että Berliinissä ollaan epäilemättä monessa suhteessa tyttymätömiä Venäjän toimintaan, joka ei voi olla Saksan kan-

JAKELUOHJHE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministerölle.

Ei ulkomaisedustuksen tiedoituksilin.

Ei ulkomaisedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksilin.

nalta edullista. HITLER'in luottamus von RIBBENTROPPiin onkin suuresti vähentynyt. CRAIGIE kysyi minulta luulenka, että Venäjä olisi valmis viemään joukkonsa pois Puolasta, jos Saksa ensin suostuisi jättämään valtaamansa alueet. Vastasin epäileväni olisiko Venäjä valmis siihen. Luulen päänvastoin, että Venäjä koettaa pitää ainakin suurimman osan ottamistaan alueista. Lisään tähän vielä - vaikka en sanonut sitä CRAIGIELLE - että venäläiset puoluekan-taan katsomatta aina olivat sitä mieltä, että Puolan ja Venäjän raja olisi tulevaisuudessa muutettava, sillä Puola oli saanut "puhtaasti venäläisiä alueita". Voidaan olla eri mieltä siitä, miten "venäläisiä" nämä alueet olivat, mutta joka tapauksessa on myönnnettävä, etteivät ne aina oleet puolalaisiakaan. Olihan puolalaisten vojevoidikuntain joukossa sellaisiaakin, joiden väestöstä ehkä yli 80 % oli ukrainalaisia.¹⁾

CRAIGIE tiedusteli minulta tarkoin väestösuhteesta ym. Puolan itäosassa. Lopuksi hän kysyi käsitystäni siitä, olisiko ukrainalaisten alueiden kuuluttava Puolalle tai Venäjälle. Vastasin ettei minulla ollut mitään syytä toivoa niiden liittämistä Venäjään, mutta epäilin tulisivatko Englanti ja Ranska jatkamaan taistelua niiden vuoksi. Keskustelimme senjälkeen oloista ukrainalaisten keskuudessa ja heidän mahdollisuksistaan muodostaa oma valtionsa, mutta en katso olevan syytä sitä tässä lähemmin selostaa. CRAIGIEN lausuman olettamuksen johdosta, että ukrainalaiset luultavasti olivat "täysin tietämättömiä henkilöitä" huomautin etten luule, että tämä sekä venäläisten että puolalaisten usein esittämä käsitys on aivan oikea. Niin oli esim. osuustoimintaliike paljon kehittyneempi Galizian ukrainalaisten kuin puolalaisten keskuudessa.

CRAIGIE pyysi minua senjälkeen "aivan yksityisesti" sanomaan käsitykseni siitä, miten koko Puolan kysymys olisi järjestettävä "oikeuden periaatteita silmällä pitäen". Vastasin hänen asettavan minulle liian vaikean kysymyksen ratkaisuvaksi. CRAIGIE sanoi tähän, että hän on vakuutettu siitä, että minulla sikaalaisien olojen tuntemuksen perusteella on oma käsitykseni asiasta. Kun keskustelun kuluessa kysymys siirtyi Danzigiin, lausuin, että talle kysymykselle on luullakseen annettu liian suurta merkitystä. Osoitin erällä esimerkeillä, miten Saksa tosiasiallisesti Puolan hiljaisella suostumuksella jo useita vuosia oli määritellyt Danzigissa. Väite, että Danzig on Puolalle sotilaalliselta

1) Täysin varmojen tilatollisten tietojen saaminen on mahdotonta, sillä jokainen kansallisuus väittää olevansa lukuisampi kuin mitä muut myöntävät.

kannalta välttämätön, ei ole osottanut oikeaksi, sillä eihän sen kuuluminen Puolaan ole mitenkään voinut auttaa tätä sen ja Saksan välisessä sodassa. Sanoin myösken epäilevän olisivatko Englanti ja Ranska valmiit uudestaan ottamaan sen riskin, että yhdistäisivät Danzigin uuteen Puolaan. CRAIGIE myönsi, että tämä hänestäkin olisi "hyvin uskallettua". Sanoin senvuoksi pitäväni mahdollisena, ettei Danzig ehkä tuottaisi niin paljon vaikeuksia kuin esim. Schlesian kysymys. Saksassa on aina oltu tyttymättömisä siitä, ettei sitä kokonaisuudessaan sodan jälkeen liitetty Saksaan, vaikka kansan äänestyksessä enemmistö äänesti Saksaan liittämisen puolesta. On siis luultavaa, että Saksan hallitus viimeiseen asti koettaa estää alueen jälleent liittämistä Puolaan. Toiselta puolen tulee Puolasta hyvin köyhä maa, jos se menettää nyt kysymyksessä olevan alueen, joka on sillle taloudellisesti erittäin tärkeä. Yleisen rauhan kannalta olisi suotavaa, että tähän kysymykseen ajoissa omistettaisiin huomiota, koska sen tydyttävä ratkaisu epäilemättä suuresti edistäisi sovinnon aikaansaamista. CRAIGIE sanoi olevansa vakuuttettu siitä, että Englannissa oltaisiin valmiita neuvotteluihin, jos vain voitaisiin luotaa Saksaan. Tällä hetkellä halutaan, että Saksan on ensin vietävä joukkonsa pois Puolasta. Hän lisäsi hyvin ymmärtävänsä, että Saksan on vakieta täytää tästä vaatimusta, joten on pelättävässä, että seka tulee jatkumaan. Haluan lisätä, että Englannilla tuskin on lähettilästä, joka siinä määrin kuin CRAIGIE on tilaisuudessa toteamaan miten epäedullinen nykyinen tilanne on Englannille. Tanskan lähettiläs TILLITSE, entinen tuttavani Kööpenhaminan ajoilta, joka on ollut taalilä useita vuosia, sanoi minulle äskettäin, että "Englannin vaikutus Kaukaisessa Idässä vähenee päivä päivältä". Rajotun tässä ainoastaan huomauttamana siitä, että CRAIGIE noin viikko sitten hallituksensa puolesta ilmoitti Japanin ulkoministerille, että Englanti vie pohjois-Kiinasta pois suurimman osan joukoistaan. Ilmoitus tiedoitettiin japanilaisissa lehdissä Japanin saavuttamana suurena voittona.

Syödessäni joku aika sitten paivällistä Ranskan suurlähettilään ARSENE-HENRYN luona, siirtyi keskustelumme Hollannin ja Belgian hallitsijoiden esitykseen. ARSENE-HENRY ei antanut alotteelle suurtakaan merkitystä. Hän sanoi, että Ranska haluaa täydellisesti voittaa Saksan ennen neuvotteluihin ryhtymistä. Mitä rauhanehtoihin tulee, sanoi hän arvelevansa, että Ranskan hallitus suunnittelee Saksan jakamista ehkä kolmeenkin osaan (Itävalta, Etelä-Saksa, Pohjois-Saksa), jotta se tätä saataisiin heikennetyksi. Ranskassa on Versaillesin rauhansopimusta vastaan esitetty moite, ettei tähän puoleen kiinnitetty tarpeeksi

huomiota. Mita Danzigiin tulee, tuntui HENRY'takin epäilyttävän sen uudestaan liittämisen Puolaan.

Yleisen rauhan ja Euroopan tulevaisuuden kannalta katsoen täytyy toivoa, että sota päätyy kompromissiin. Onhan ilman muuta selvää, että Saksan jakaminen olisi aiheena uusiin sotien ja mullistuksiin. Keskustellessani Belgian ambassadöörin FORTHOMME:n kanssa presidentti LEBRUNIN puheesta, jossa tämä yhtenä liittolaisista päämäärästä esitti Itävallan erottamisen Saksasta, lausui tämä toivovansa, ettei sitä todellakaan ajatella, vaan että se ainoastaan mainittiin senvuoksi, että neuvotteluissa olisi tinkimisen varaa. Niinkuin jo mainitsin koettua FORTHOMME tehdä voitavansa tukeakseen hallituksensa rauhan alottetta. En pitänyt tarpeellisena kertoa hänelle mitään ARSENE-HENRY'n lausunosta, joka on kasittettävä täysin luottamukselliseksi.

K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksellä raportti n:o 33.

Ministeri Tolman

18/12 - 1939

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 1144 - 164.

2 215 Sal 40

Tokio ~~ssa~~ 18 P:NÄ joulu KUUTA 19 39.

9/1-40

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D.U.M.

/

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Raportti n:o 33:

Japanin yleisen mielipiteen

reagoiminen Venäjän hyökkäyksen

johdosta.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettaa Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päävättyä raporttiansa n:o 33.

Ministeri:

Lehtinen

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 33.

2 215 Sal 40

Tokio ssa 18 p:nä joulu kuuta 19 39.

7/1-70

Asia: Japanin yleisen mielipiteen
reagoiminen Venäjän hyökkäykseen
johdosta.

4-10
S C 15

Niinkuin olen Ministeriölle lähetämässäni sähkeissä ilmoittanut, ovat Japanin yleinen mielipide ja sanomalehdistö avoimesti asettuneet puolellemme. "Venäjän hyökkäys Suomeen on teko", kirjoittaa Tokiossa A S A H I S H I M B U N 2/12, "jota kukaan ei voi puolustaa, ei sen motiiveja eikä ilmenemismuotoa. Tiedetään hyvin, että Venäjä hyökkää kaikkia heikkoja maita vastaan toteuttaakseen omia toiveitaan ja tämän takia meidän kaikkien täytyy tarkasti seurata sen edesottamuksia ja ajoissa ryhtyä estäviin toimenpiteisiin. Englanti, joka on julistanut sodan Saksaa vastaan syystä ettei Saksa oli ratkaissut kansainvalisen pulman asevoimalla, ei voine vaieta Venäjän hyökkäyksestä Suomeen, joka ei ole mitään muuta kuin väkivaltaa."

"Venäjän vaatimukset", lausuu suurin Tokion lehdistä N I C H I N I C H I, pääkirjoituksessaan 1/12, "ovat toisiaankin kovat, eivätka anna mitään arvoa Suomen itsenäisyydelle.... On suurena uhkana Venäjää ympäröiville pie-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaisedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaisedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotukseen.

nille valtioille, että samaan aikaan kuin Saksa käännyi rotuopista imperialismiin, Venäjä teki saman jakaessaan Saksan kanssa Puolan ja tehden Virostta ja Latviasta protektoraatteja. On myöskin muistettava, että Venäjä oli ensimmäinen maa, joka tunnusti Suomen itsenäisyyden sekä, että hyökkäämättömyyssopimus Suomen ja Venäjän välillä oli tehty viimeksimainitun aloitteesta. Sen jälkeen Suomi on aina pyrkinyt ylläpitämään ystävällisiä suhteita Venäjään. Suomi ei ole koskaan millään tavalla uhannut Venäjää, johon sillä ei olisi ollut mahdollisuksiakaan." Y O M I U R I -lehti sanoo ertikkeliissaan 1/12, että jos Suomi olisi alistunut Venäjän vaatimuksiin olisi siitä yhdessä yössä tullut osa Venäjän valtakuntaa. Venäjän muut naapurimaat voivat sen käyttäytymisestä Suomea kohtaan vetää johtopäätökseen, että hyökkäämättömyyssopimus on vain sen paperin arvoinen, jolle se on kirjitetty.

Mielensiinto maatamme kohtaan on ollut uskomattoman suuri. Samassa hetkessä kun venäläiset joukot ylittivät Suomen rajan, muodostui lähetystö täkäläisten sanomalehtimiesten kokouspaikaksi. Paitsi japanilaisia, oli tällä amerikkalaisia, englantilaisia ja eräs sattumalta Tokioon joutunut unkarilainenkin lehtimies. Annoin ensipäivinä haastateluja ja tietoja aamusta iltaan. Joskus oli tällä vielä klo 11 aikaan illalla kirjeenvaihtajia ja valokuvaajia. Mitä viimemainittuihin tulee, voin mainita, että jouduin erään päivänä valokuvatuksi kymmenkunta kertaa. Lähtiessäni lähetystöstä seurasi minua kerrankin kaksi autollista valo-

kuvaajia nähdäkseen minne ajoin.

Niinkuin olen Ministeriölle lähetämässäni sähkeessä ilmoittanut, kyseli keisarin vanhin veli, prinssi TSITSIBU minulta tarkoin tilanteesta Suomessa ja sikäläisistä sotataapatumista. Hän toivotti Suomelle menestystä ja vakuutti kaikkien täällä myötätunnolla seuraavan sodan vaiheita. Katson olevan syytä erikoisesti painostaa hänen sanojaan, sillä keisarillisen perheen jäsenet eivät ulkomaalaisten diplomaattien kanssa keskustellessaan yleensä tee muuta kuin aivan muodollista laatua olevia kysymyksiä antautumatta mihinkään asialliseen keskusteluun, josta kävisi ilmi heidän persoonallisia mielipiteitänsä. Ulkoasiainministeriössä ovat sekä ulkoministeri, amiraali NOMURA ja apulaisulkoministeri TANI vakuuttaneet minulle Japanin hallituksen toivovan meille voittoa taistelussamme. Tiedoin minä sähkeessä Ministeriölle, että olen koettanut saada Japanin hallitusta suurlähettilänsä TOGON kautta painostamaan Venäjää, jotta se luopuisi sotilaallisista toimenpiteistä Suomea vastaan. Huomautin siitä, että Venäjän ilmeisenä tarkoituksena on maamme bolshewisoiminen, mikä yleiseltäkin kannalta katsoen on vaarallista kaikille valtioille. Olihan olemassa verrattain vahatavoiteita siitä, että Japani ryhtyisi ainakaan mihinkään tehokkaaseen painostukseen, mutta katsoin kuitenkin olevan syytä yrittää. Ehdotustani ei ^{heti} hyljatty, vaan luvattiin harkita asiaa. Kun toisen kerran kävin puhumassa siitä, ilmoitti amiraali NOMURA, ettei hallitus ollut katsonut mahdolliseksi suostua esitykseeni. Japanilla oli nykyään

oma raskaita uhrauksia kysyvä sotansa, minkä vuoksi hallitus oli kerta kaikkiaan päättänyt olla millään tavoin sekaantumatta Euroopassa käytävään sotaan. Vastasin tähän täysin ymmärtäväni Japanin kannanoton, mutta kysymyksessähän olevassa tapauksessa ei laisinkaan ole kysymys Euroopassa suurvaltain välillä käytäväästä taistelusta. Venäjä ja Suomi eivät ole kumpikään julistaneet sotaa, vaan Suomi katsoo edelleenkin olevansa puolueeton. Meillähän on diplomaattiset suhteet kaikkiin sotaankäyviin valtioihin. Suomen ja Venäjän välisellä taistelulla ei siis ole mitään tekemistä Euroopan sodan kanssa. Amiraali NOMURA myönsi minulla kyllä olevan oikein, mutta hallitus ei nyt pitänyt mahdollisena sekaantua mihinkään Euroopan tapahtumiin. Hän vakuutti uudestaan, että Japanin hallitus oli sydämessään vilpittömästi puolellamme ja toivoi voittoamme.

Sodan alusta alkaen olen saanut päivittäin kirjeitä henkilöiltä, jotka lausuvat myötätuntonsa ja ihailunsa Suomea kohtaan. Kirjeissä lausutaan myösken ihailu Suomen armeijan saavutuksia kohtaan. Kirjeiden joukossa on eräs Kakutan MORIMOTOLta KALEVALAn käntäjältakin, joka pyytää lähetämään terveisensä Suomen kansalle. Hän sanoo koko Japanin toivovan Suomen voittoa. Eräs nimeään mainitsematon Tokion keskikoulun oppilas kirjoittaa, ettei meidän pidä pelata Venäjää, vaikka se onkin iso, sillä se on sisältä laho. Eräs nähtävästi vanhempi koulupoika valittaa, ettei Japani nyt ole tilaisuudessa ahdistamaan Venäjää, kun sillä on oma sotansa Kiinaa vastaan. Hän sanoo, että hän ja hänen

toverinsa mielellään tahtoisivat lukea jotaain Suomea käsittelevää kirjallisuutta ja kysyy enkö voisi lähetä hänelle tällaista teosta. Odottamattomin saamistani kirjeistä on kuitenkin se, jossa ergs osotetaan ilmoittamaton itseän KIMIJAKSI nimittävä "Geisha"-tyttö lähetää minulle 10 jenin postiosotuksen ja pyytää toimittamaan rahat "Suomelle, joka taistelee urhoollisesti Neuvosto-Venäjän hyökkäystä vastaan".

Täällä ilmestyvä ameriikkalaisten toimittama THE JAPAN ADVERTISER on monien muiden Suomea käsittelevien kirjoitusten joukossa julkaisut erään R.M. MARKHAMIN kolme suurta palstaa käsittelevän artikkelin, jossa Suomea ylistetään pilviin asti. Lainaan tähän sen alkusanan: "Suomi on yksi maailman parhaista muistomerkeistä (best monuments). Sen kansa on elävä muistutus miesten ja naisten aikaansaamista suurtöistä ja voittamattoman uskon lähde niistä vielä suuremmista teoista, joita miehet ja naiset tulevat toimittamaan. Tuntee itsensä vakuutetuksi siitä, että ihmiskunta, joka saattoi tuottaa suomalaiset, tulee vielä luomaan yleän maailmanjärjestysen. Suomalaiselle on ominaista se, että hän voi tehdä vähästä paljon." Kirjoitus on ollut julaisena japanilaistenkin toimittamassa THE JAPAN TIMES ja mahdollisesti muissakin lehdissä. Kävisi liian pitkäksi selostaa tässä kaikkien lehtien kirjoituksia, mutta antanevat edellä mainitsemankin otteet kuvan täällä Suomea kohtaan vallitsevasta mielialasta.

Mainitsen sivumennen, että olen pyynnöstä kirjoittanut pitkän Suomea käsittelevän kirjoituksen erääseen Y U B E N nimiseen aikakauslehteen, jonka tilaajamäärä nousee miljoonaan.

Kaikki ulkomaalaiset virkaveljeni - Saksan ambassadöriä en ole nähty sen jälkeen kun sota alkoi - ovat lausuneet minulle myötätuntonsa. Enkä kuitenkaan halua mainita, että Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain suurlähettiläs GREW ja Ranskan suurlähettiläs ARSENE-HENRY puolisoineen (ARSENE-HENRYN rouva on tunnetun ranskalaisen sanomalehtimiehen, markiisi d'Ormesson'in sisar) ovat osottaneet minulle mitä suurinta ystävyyttä. Olen aina tervetullut aterioimaan heidän luokseen ja heidän vieraanvaraisuutensa minua kohtaan on niin suuri, että minun on amhdotonta ottaa vastaan kaikkia heidän kutsujaan.

Niin suuri kuin myötätunto maatamme kohtaan onkin ollut, olen kuitenkin saanut todeta, ettei täällä uskottu, että kykenisimme vastustamaan venäläisten joukkojen hyökkäystä. Sekä japanilaisten että englanninkielisten lehtien kirjoituksista on, milloin selvemmin, milloin peitetynmin ilmennyt käsitys, ettei kestää kauan ennen kuin Suomen on taysin alistuttava Venäjän vaatimuksiin. Sitä suurempia on hämmästyksellä ollut, kun on saatu huomata millä sitkeydellä ja urhoollisuudella suomalaiset joukot ovat taistelleet yli voimista vihollista vastaan. Useat diplomaatit ovat lausuneet minulle käsityksenään, että Suomi voi olla vaarattu siitä, että sen onnistuu säilyttää riippumatto-

muutensa. En malta olla lopettamatta kirjoitustani lainaamalla eräitä kohtia siitä kirjeestä, jonka ARSENE-HENRY kirjoitti minulle sodan alkupäivinä.

"Haluan lausua Teille miten suuressa määrin otan osaa ahdistukseenne. Isämmäanne kokema koettelemus on kauhea - maamiehenne kantavat sen sellaisella hengen suuruudella, joka herättää ihailua kaikissa rehellisissä ihmisisissä. Me rukoilemme kaikki, että heidän sankarillinen uhrauksensa saavuttaisi heidän toivomansa palkinnon ja että se takaisi Suomelle elämän ja vapauden silloin kun tämä hirvittävä kärsimys on ohitse. Hyvin liikutettuna, mutta samalla hyvin vakuutettuna lopullisesta voitosta lähetän Teille parhaimman ystävytteni vakuutuksen."

Karl Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C₁₅

ASIA:

Tokiossa olvan lähetystön raportti n:o 34

Ministeri Salman

28/12 1929

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1170 - 165.

Tokio SSA 28 P:NÄ joulu KUUTA 19 39.

Salainen. 7 216 Pal 40

271-70

OASTO

VIITTAUS:

N

5 C 11

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. J. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 34:

Japanin suhde sotaakäyviin.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaan lähettilää
Ministeriolle 7 kappaletta tälle päivälle päätyvä
raporttiansa n:o 34.

Riistihallitus

Ministeri:

Levi Edman

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 34.

Tokiossa 28. p:nä joulu kuuta 19.39.

7 216 Pal 70

Asia: Japanin suhde
sotaakäyviin,

251-40

OBASTO

5 C15

Japanin hallituksen aikomus avata Jangtsejoen suu kansainväliselle kaupalle näyttää aiheuttaneen ainakin eräässä osassa Euroopan sanomalehdistöä arveluita ja joskus suo-ranaisia väitteitäkin siitä, että kysymyksessä oleva toimen-pide merkitsisi suunnan muutosta Japanin kannassa Euroopan sotaakäyviin nähdyn. Japani luopuisi "liitosta" Saksan kanssa ja lähentyisi länsivaltoja. Saksan täkaläinen suurlähettiläs, kenraali OTT ja koko ambassaadin henkilökunta tulisivat eroitetuksi rangaistukseksi siitä, etteivät he ole voineet estää Jangtsejoen avaamista kansainväliselle kaupalle. Jäl-kimäisen tiedon johdosta, joka on löytänyt tiensä japanilaiseenkin sanomalehdistöön, ovat täkaläisten lehtien kirjeenvaihtajat käännytet ki kenraali OTTin puoleen, joka on vas-tannut, ettei hän ole antanut tätä tietoa lehdille ja etta hän edelleenkin jää toimeensa.

Mita ensinnäkin tulee Saksan ja Japanin väliseen liittoon, ei mitään sellaista ylipäätä ole olemassa. Kum-mankin valtakunnan välillä on aikoinaan solmittu antikomin-

JAKELUOHJEE:

Tavallinen.

Jakeluoijemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaasedustukseen tiedoitukseen.
Ei ulkomaasedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-tuksiin.

ternisopimus, joka tosin edelleenkin on voimassa, mutta joka on menettänyt suuren osan merkityksestä Saksan ja Venäjän välisen lähentymisen kautta. Japanihan sitäpaitsi itsekin nyt koettaa saada välejään selvitetyiksi Venäjän kanssa voidakseen omistaa suurempaa huomiota Kiinan kanssa käymälleen sodalle. Saksan ja läntisten suurvaltain sotaan nähdien on Japani puolueeton.

Olen eräässä aikaisemmassa raportissani kosketellut täällä vallannutta tyytymättömyyttä Saksan ja Venäjän lähentymisen johdosta. Se, että Japani sittemmin itse päätti koettaa parantaa suhteitaan Venäjään, ei vielä todista, että Japanin suhtautuminen Saksaan olisi pysynyt muuttumattomana. Olen havainnut, että täällä usein sekä puhutaan ettei kirjoitetaan jotenkin välinpitämättömästi Saksasta. Välaisen tätä parilla esimerkillä. Eräs japanilainen diplomaatti lausui kerran eräässä lehdessä mielipiteensä, että olisi koetettava saada aikaan paremmat suhteet Yhdysvaltoihin. "Japanilla", sanoi hän, "ei ole HITLERin kaksimieliisen menettelyn jälkeen enää mitään syystä ylläpitää erikoinen läheisiä suhteita antikomintern valtioihin." Kirjoittaaessaan eräässä lehdessä hän sattuneesta "Graf Spee" tapauksesta entinen amiraali TAKAHASI arvosteli sitä, ettei laina ryhtynyt taisteluun vihollista vastaan vaikka täten olli ^{ollut} mahdollista tuottaa sillä vahinkoa. "Tällainen menettely", sanoi hän, "ei ole paraimman samuraihengen mukainen". Suomesta kysymyksen ollessa lausuvat lehdet usein suoraan, että Saksan ja Venäjän välinen sopimus on tehnyt viime mainitulle

maalle mahdolliseksi ryhtyä hyökkäykseen Suomea vastaan. Niinkuin jo olen tiedoittanut, on Japanin sekä sanomalehdistö etä yleinen mielipide puolellamme. Siitä huolimatta, että koetetaan ylläpitää hyviä suhteita Venäjään, on se edelleenkin japanilaisen silmissä Japanin luonnollinen vihollinen. Ei voida siis mitenkään sanoa, että täällä yleensä suhtauduttaisiin erikoisen suosiollisesti Saksaan. Nyt on vielä tullut lisäksi uusi tyytymättömyyden aihe. Italian ulkoministeri, kreivi CIANO on t.k. 16 päivänä pitämässään puheessa maininnut, että Saksan ulkoministeri von RIBBENTROP oli jo huhti- ja touokuussa ilmoittanut hänelle, että oli kysymys Saksan ja Venäjän lähentymisestä. Japanin Berliinissä oleva ambassadöri sai, niinkuin tunnettu, tiedää siitä vasta silloin, kun von RIBBENTROP lähti Moskovaan allekirjoittamaan sopimusta.

Vaikkakaan Saksan ja Japanin välit eivät ole erikoisen lämpimät, ei siitä vielä johdu, että suhteet Englantiin, Ranskaan ja ennenkaikkea Pohjois-Amerikan Yhdysvaltoihin kaan olisivat hyvät, ja että voitaisiin puhua lähentymisestä näihin valtioihin. Kaikilla nyt mainituilla mailla on huomattavia sekä poliittisia että kaupallisia etuja valvottavana Kaukaisessa Idässä ja ovat siis Japanin luonnollisia vastustajia. Englanti ja Ranska ovat kuitenkin viimeaikoina olleet pakotettuja pysymään verrattain pidättyväisina. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat ovat nykyään se valtio, joka taalla pontevasti koettaa puolustaa "avonaisen oven" politiikkas. Japanille on Kiinan kysymys tärkein.

Sillä on siellä, niinkuin väitetään, 2 1/2 miljoonaa miestä aseissa. Sota on kestäänyt vuosikausia, ja siitä huolimatta ei vielä mikään osoita, että se olisi loppumassa. Japanilla ei ole nykyään mitään halua luopua noudattamastaan puolueettomuudesta ja sekaantua Euroopan valtioiden väliseen taisteluun.

Syy Japanin hallituksen Jangtsejokea koskevaan päätökseen on käsittääkseni ensi sijassa ollut se, että se tahtoo lepyttää Yhdysvaltoja ja estää niitä ryhtymästä pakkokeinoihin. Tällä pelätään m.m., että Yhdysvallat vaikeutaisivat eräiden tavaroiden, pumpulin, petroleumin ja raudan vientiä Japaniin. Samalla kertaa ovat japanilaiset lehdet ilmeisesti inspiroiduissa artikkeleissaan antaneet ymmärtää, että jos n.s. demokratiat ryhtyvät pakkotoimenpiteisiin Japania vastaan, on tämä pakoitettu lähenemään Venäjää. Lisättäköön, että Japanin hallituksen Jangtsea koskeva lupaus tarjoittaa Sanghain ja Nankingin välistä joen osaa. Olen huomannut, että Yhdysvaltain ja Englannin suurlähettiläät GREW ja Sir Robert CRAIGIE eivät toistaiseksi edes ole aivan vakuuttettuja siitä, että nyt ilmoitettua aikomusta heti ja ilman vaikeuksia aijotaan toteuttaa. Japanin hallituksen GREW'lle antamassa ilmoituksessa asetetaan nimittäin ehdaksi, ettei avaaminen tuota vaikeuksia "sotilaalliselta kannalta katsoen".

Liittolaisten kannalta katsoen, olisi luonnollisesti edullista, että Japani joutuisi sotaan Venäjän kanssa. Erdäältä iltana olivat Englannin suurlähettiläs ja lady CRAIGIE

kutsuneet minut kanssaan erääseen englanninkieliseen ammattorinäytäntöön ja sen jälkeen illallisille ambassaadiin. Illallisen jälkeen keskusteli Sir Robert CRAIGIE pitkälti kanssani Venäjän kysymyksestä. Hän ei myöskään pitänyt uskottavana, että Japanin ja Venäjän suhteet lähiaikoina huo-nontuisivat. Venäjä ei tosin luovu auttamasta Kiinaa, mutta rajoittanee luultavasti apuaan niin paljon kuin on välttämätöntä, jotta Japani pidättäytyisi ryhtymästä aseelliseen toimintaan. Ulkoministeriössä käydessäni olen myösken vainut havaita, että siellä toivotaan, että sen ja Venäjän välistet riitakysymykset saadaan neuvottelujen avulla ratkais-tuiksi. Yleisenä käsityksenäni haluaisin senvuoksi sanoa, ettei ainakaan nykyään ole olemassa syytä uskoa, että Japani luopuisi passiivisesta suhtautumisestaan Euroopassa käytävään sotaan nähdien.

K. G. Lönnqvist